

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

8
динара

БРОЈ

1450

12.10.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL

КОМПЛЕТАН
СТРИП
Марк
Трејл

Ripley

Веровати или не!

СТРАХОВИТИ ПОЖАР

КОЈИ ЈЕ ТРИ ДАНА 1718. БЕСНЕО ПАРИЗОМ, ПРОУЗРОКОВАН ЈЕ СУЈЕВЕРЈЕМ — КАДА ЈЕ НЕКА УДОВИЦА ПУСТИЛА НИЗ СЕНУ ЗАПАЉЕНУ СВЕЋУ НА ДАСЦИ, У НАДИ ДА НАЂЕ УТОПЉЕНОГ СИНА.

СВЕЋА ЈЕ ЗАПАЛИЛА ЧАМАЦ, ЗАТИМ СУ ИЗГОРЕЛЕ 22 ЗГРАДЕ И ЈЕДАН МОСТ.

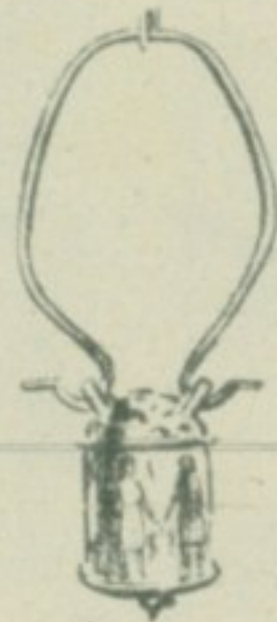
ДЕЛФИНИ

УВЕК СПАВАЈУ С ЈЕДНИМ ОТВОРЕНИМ ОКОМ.

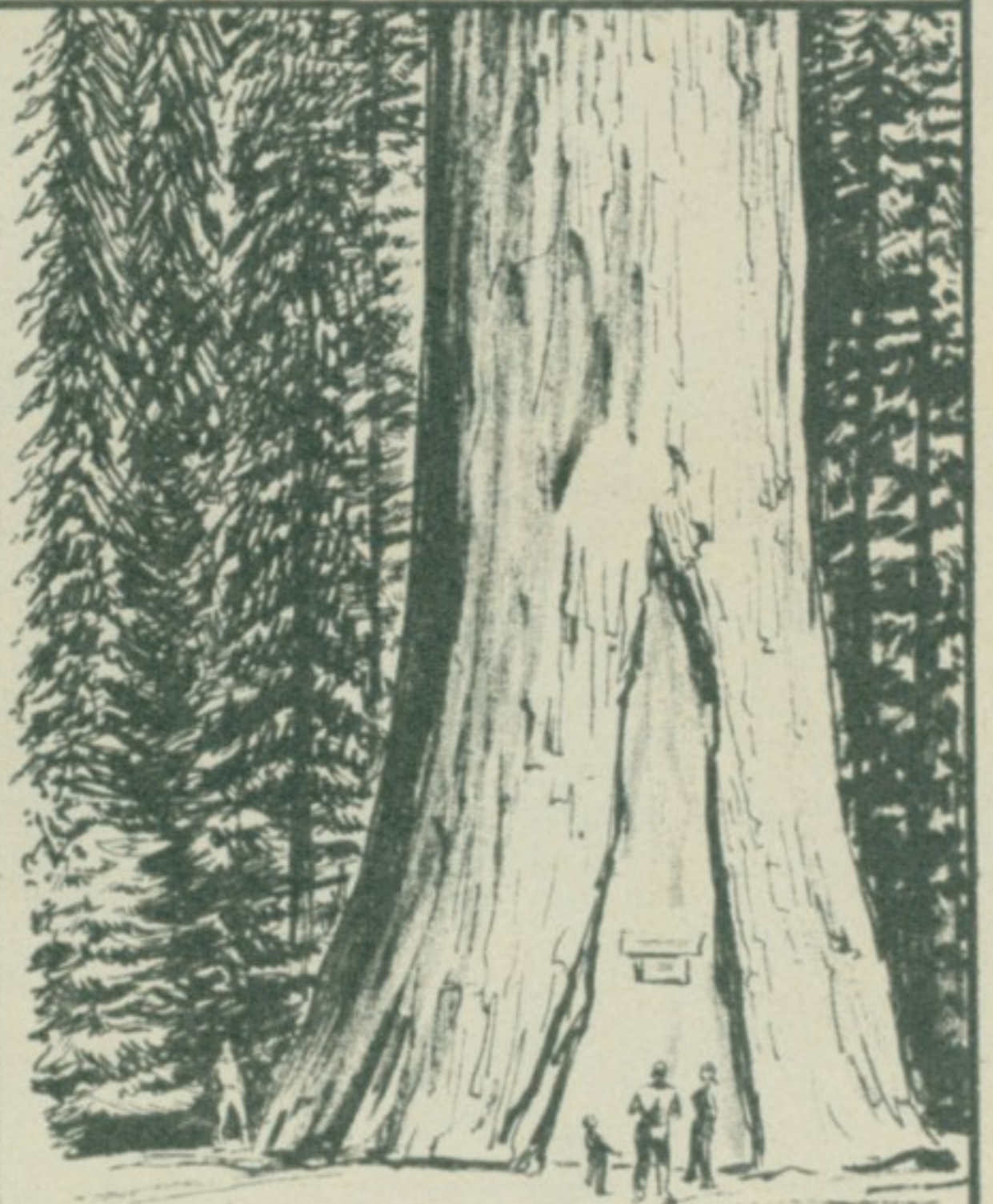

ЕНГЛЕСКЕ ДАМЕ

19. ВЕКУ НИСУ СМЕЛЕ ДА НОСЕ СТЕЗНИК АКО ВОЗЕ БИЦИКЛ.

НАЈСТАРИЈЕ ЗВОНО НАЂЕНО ЈЕ БЛИЗУ ВАВИЛОНА. ПОТИЧЕ ИЗ X ВЕКА ПРЕ Н.Е.

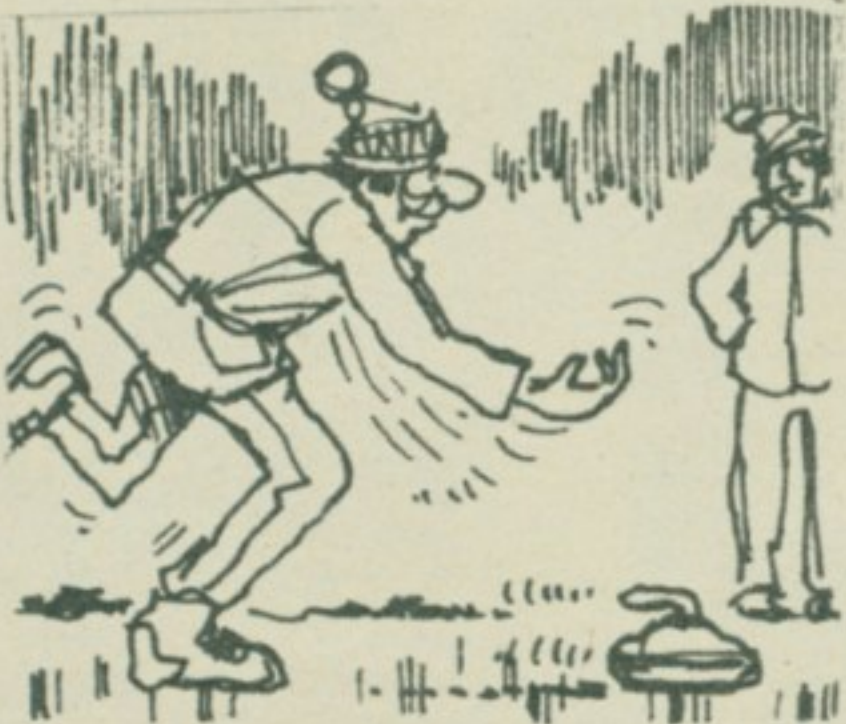

ГЕНЕРАЛ ШЕРМАН,

НАЈВЕЋА СЕКВОЈА ИЗ КАЛИФОРНИЈСКОГ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА, БИЛА БИ ДОВОЉНА ЗА ИЗГРАДЊУ 40 ПОРОДИЧНИХ КУЋА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● гађање или бођање на леду је игра бацања чуњева у даљину или у циљ и води порекло из алпских крајева, Горње Баварске и Тирола, где је слична игра постојала још у 16. веку.

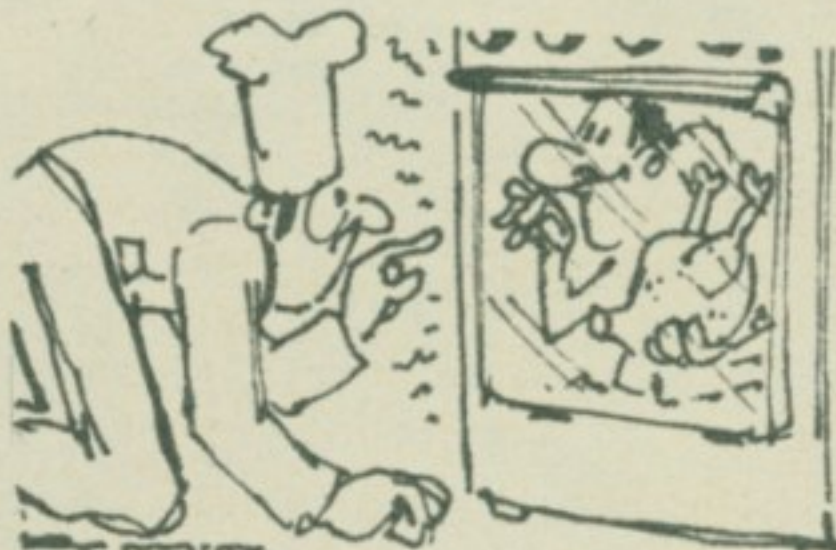

Правила је добила тек око 1926. када се у Немачкој организују и прва такмичења. Код нас, у Словенији, такмичења се приређују од 1963. године.

● лавови, који се данас налазе само у Африци а ређе у југо-западној Азији, некада давно насељавали су чак и источну Европу све до Румуније.

● Шпанац Мелинес је 21. јуна 1828. године издржао читавих четрнаест минута у врелој пећници у којој се пекло пиле. Све тадашње новине забележиле су овај подвиг назвавши Мелинеса „несагориви човек“.

● бамбус цвета само једанпут, и то тек после 33 или чак 65 година. У Јапану бамбус phyllostachys цвета у сто двадесетој години.

● израчунато је да једно стогодишње дрво са око милион листова „попије“ годишње око 9 хиљада литара воде.

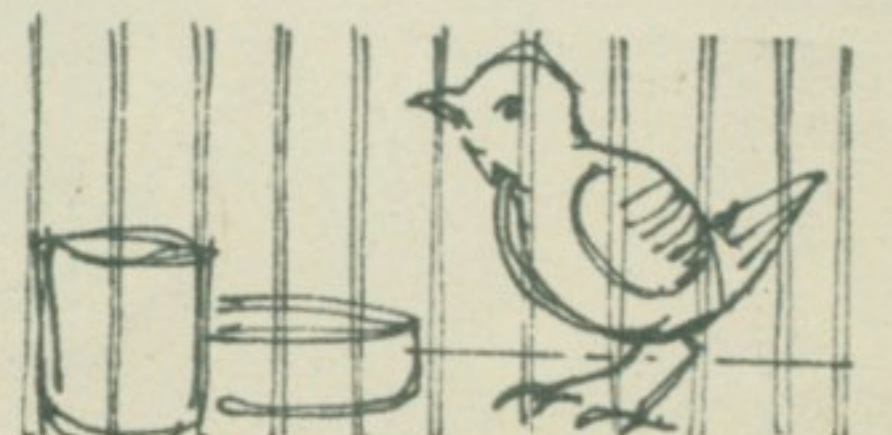
● у старом Риму све до 216. године златне прстенове могли су да носе само сенатори док су остали грађани смели да имају само гвоздене. У доба Царства златно прстење могли су да имају сви слободни грађани.

● сматра се да је Норвежанин Лангстен имао најдужу браду на свету: била је дугачка 5,33 метра.

● године 1936. у чилеанском граду Пирадос киша је пала први пут после 91 годину. Поводом тог догађаја становници су подигли споменик.

● један биолог израчунао је да канаринац месечно поједе количину хране тридесет два пута већу од сопствене тежине.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

БАШ ЈЕ ВРУКЕ
ДАНАС!

КУВАМ СЕ!

ЗАР ВАМ НИЈЕ
ВРУКЕ?

ДАХЕМ
К'О ПАС!

НАЈТОПЛИЈИ ДАН
У ГОДИНИ,
А?

ИДИОТСКИ РАЗГОВОРИ!
СВИ СУ ОТУПАВЕ
ЛИ ОД ВРУКИНЕ!

КАКО СТЕ, ПАЈО?

УМИРЕМ ОД
ВРУКИНЕ, А
ВИ?

ЦОН КОЈИ СЕ МОЛИ

Пуних осамнаест година лутао је Хориген преријама Канзаса и никада није заборавио да три пута дневно тражи од Мери опроштај.

Међу првим насељеницима који су 1846. године прешли Мисури и кренули на Далеки запад, налазили су се Цон Хориген и његова жена Мери. Нису се прикључили никаквом каравану. Путовали су сами у једним колима с арњевима која су вукле четири муле.

Једног дана у Канзасу Цонова кола напало је тридесетак Команча који су огорчено бранили ло-

вишта праотаца од све бројнијих бледоликих.

Цон и његова жена успели су да дотерају кола под једну стену која их је штитила с леђа и с једне стране. Три дана и три ноћи пар је пушкама одбијао нападе синова прерије који су имали само три-четири старинске пушке и стреле. Мери је пунила пушке, а Цон је био добар стрелац.

После извесног времена Мери је мирно рекла мужу:

— Имам још двадесет патрона, Цоне! Нећу жива да им паднем у руке! У предаху битке Хориген је погледао жену дугим, чудним погледом.

— Каж ми, Мери, кад ти остану последња два! — изговорио је тихо.

Битка се наставила. Неколико мртвих Индијанаца лежало је пред стеном. Хориген и његова жена лежали су иза устрељених мула које су им сада служиле као грудобран. Она је полако пунила пушке, а он је дуго нишанио пре него што би опалио.

Последњи, Цоне! — рекла је Мери трећег дана после подне пружајући мужу двоцевку. — Време је!

— Окрени се, Мери! — мукло рече жени Цон Хориген.

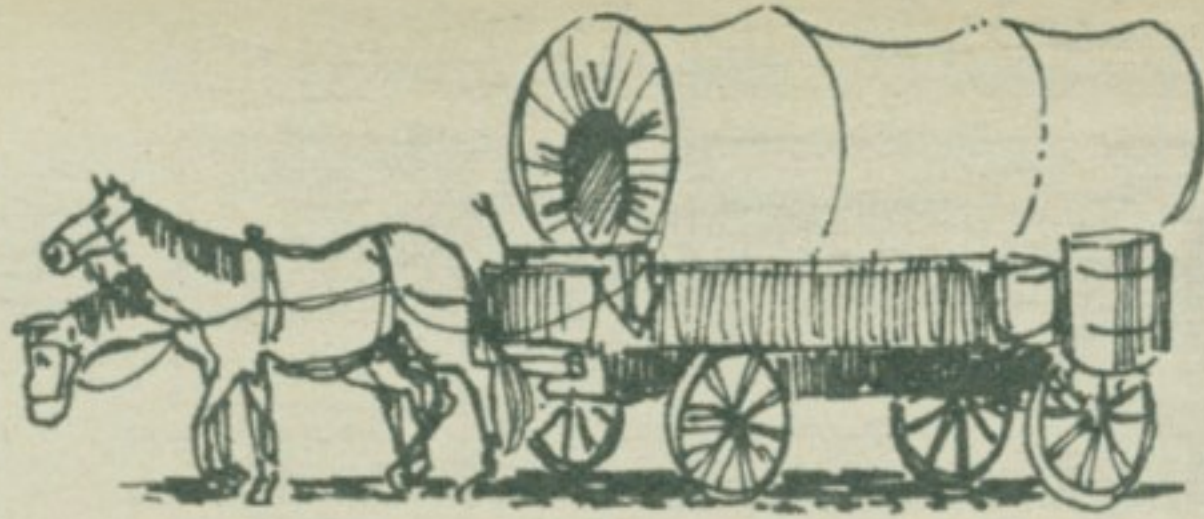
— Не, Цоне! — Мери је била мирна као стена. — Хоћу да ти будеш последње што ћу видети!

Цон Хориген диже пушку и опали.

Кошуљом је покрио мртву жену. Онда је полако цев пушке принео устима.

У том часу зачуо се грлени поклич поглавице Команча и звук војничке трубе. Одред коњице дојахао је пред стену.

Цон је сахранио жену. На хумку је ставио точак

КАКО ЈЕ ОСВАЈАН ДИВЉИ ЗАПАД

са својих кола, а од руде направио груби крст. Војници су одјахали. Он није хтео с њима. Остао је да седи поред жениног гроба.

Цон Хориген постао је преријски скитач. Непрекидно је пешице крстарио преријама Канзаса без икаквог оружја, само с једним ћебетом. Није се бријао ни шишао. Сваког дана три пута, кад се рађало сунце, када је било у зениту и кад је залазило, падао је на колена, склапао руке и дуго понављао исте речи:

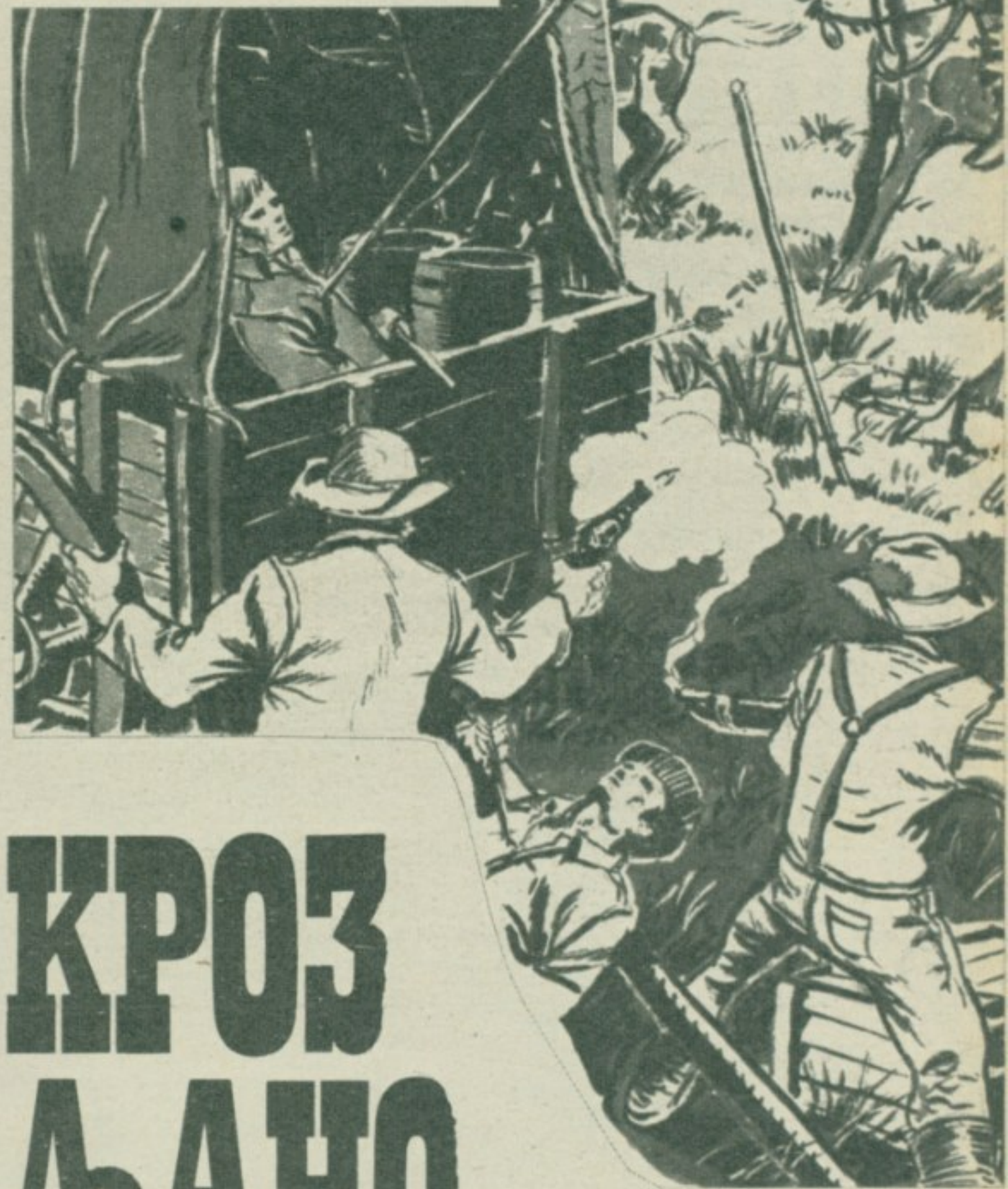
— Опрости ми, Мери! ... Опрости ми, Мери!

Прозвали су га Цон Који Се Моли, мада се никада није молио. Гоници стоке скретали су своја стада кад би наишли на покајника који клечи. Весели разуздани каубоји који су се увек ругали свему и свакоме, с поштовањем су ћутке пројавивали поред Цона Који Се Моли. Чак су га и ратоборни Команчи сматрали светим човеком. Трудиле су се да на путу којим ће наићи оставе који комад кукурузног „пемикана“ или печеног меса.

Пуних осамнаест година лутао је Цон Који Се Моли Канзасом и никада није заборавио да три пута дневно тражи од Мери опроштај.

Једног дана нашли су га мртвог на прузи „Канзас Пацифик“.

А. Р.

КРОЗ ЉАНО ЕСТАКАДО

ЉУДИ СУ ДАНИМА ЛУТАЛИ УКРУГ, ПО ГОЛОЈ, УЖАРЕНОЈ ПУСТИЊИ НА ГРАНИЦИ ТЕКСАСА И НОВОГ МЕКСИКА. МНОГИ НИКАДА НИСУ ИЗАШЛИ ИЗ ЊЕ.

Четрдесетих година прошлог века Американци су почели да трагају за новим животом у богатим провинцијским западним од реке Мисисипи. Кроз дивље пределе насељене ту и тамо Индијанцима путовали су у караванима, на колима са коњском или воловском запрегом. На најезду бледоликих Индијанци нису гледали равнодушно. Иако је у почетку било племена пријатељски расположених, многа су покушавала да зауставе караване дошљака.

Дању су испред каравана јахали извиђачи, а ноћу око логора постављане страже. Али, ни најискуснији водичи ни најопрезнији чувари нису могли да избегну индијанске заседе.

Веспорт, данас Канзас Сити, био је, поред Сент

Луиса, главна полазна тачка каравана. У многим радњама овог града могле су да се набаве све потрештине за дугачак и неизвесан пут — пасуљ, брашно, кафа, чај и друго. Највише простора у колима пионира заузима- ле су пољопривредне алатке, ексер и семење.

ДРАГОЦЕНИ ЗАВЕЖЉАЈИ

На путу за Орегон, где је свако могао да заузме онолико плодне земље колико је желео и могао да обради, људи су умирал од глади или од тифуса и колере заражени устајалом барском водом. Злопатећи се, ретко су, и само у крајњој нужди, посезали за за- вежљајима у којима су

жили ново и боље место под сунцем ништа није могло да заустави. Полако и упорно насељавали су и освајали стопу по стопу Запада.

НЕОБИЧНИ ПУТОКАЗИ

Кад је 1848. године у једном листу у Сан Франциску објављена вест да је у калифорнијској реци Сакраменто пронађено злато, стотине људи опремљених ашовима и решетима за испирање похрлило је на обале Сакраментоа.

Забележено је да је у току првих пет година златне грознице у Калифорнији опљачкано и убијено преко четири хиљаде копача злата. Према обећаној земљи даноноћно су ишли многи, али је са приливом становника растао и број злочина. Организоване банде опљачкаша, варалица и убица нападале су не бирајући место и време. Да би се заштитили, копачи злата организовали су неку врсту полиције чији су се чланови, иначе добро плаћени за свој посао, без много испитивања и формалности обрачунавали са онима које ухвате на делу или на које се с разлогом сумњало да су некога убили или опљачкали.

Тако је Дивљи запад временом све више мењао изглед. Мала насеља претварала су се у градове у које су непрестано, измучени и на ивици снаге, пристизали они најиздржљивији и најупорнији. Највише простора на освојеној земљи заузимале су фарме на којима је оно брижљиво чувано семење дало прве плодове, а стока се полако множила.

На фарме су често упадали Индијанци светећи се белом човеку који их је потиснуо са њихових простора. Многа племена тужно су животарила сабијена у резервате. Они малобројни који су остали на слободи нису могли да опросте дошљацима зверства почињена над њима.

Поред путева којима су долазили каравани пионира остали су многи гробови. На путу за Орегон сахрањена је и чувена Ребека Винтерс која није могла да издржи вишемесечно напорно путовање. Да би обележили мајчин гроб, Ребекини синови и кћери скинули су гвоздени обруч са једног сломљеног точка. Овакви надгробни споменици служили су као путоказ онима који су имали снаге да иду даље.

Један од таквих путоказа оставио је и Џон Хориген.

Али, оне који су тра-

МОЖДА ЋЕМО СЕ ВОЗИТИ У ЊИМА

СЕДНИ У ЛОПТУ, ПОВУЦИ ПОЛУГУ!

Могуће је да ће друмови сутрашњице неодољиво подсећати на билијарске столове. По њима ће се кретати лоптаста возила која ће, баш као билијарске лоптице, уместо да се при судару размрскају — само да се одбију и откотрљају даље као да се ништа није ни догодило.

Тако бар тврде аутомобилски стручњаци који се баве пројектовањем возила будућности. Приликом израде, највише пажње посвећује се најбољем питању савременог аутомобилизма — саобраћајним несрећама. А по мишљењу особља Фордовог пројектантског бироа решење представљају лоптаста возила од провидне пластичне масе.

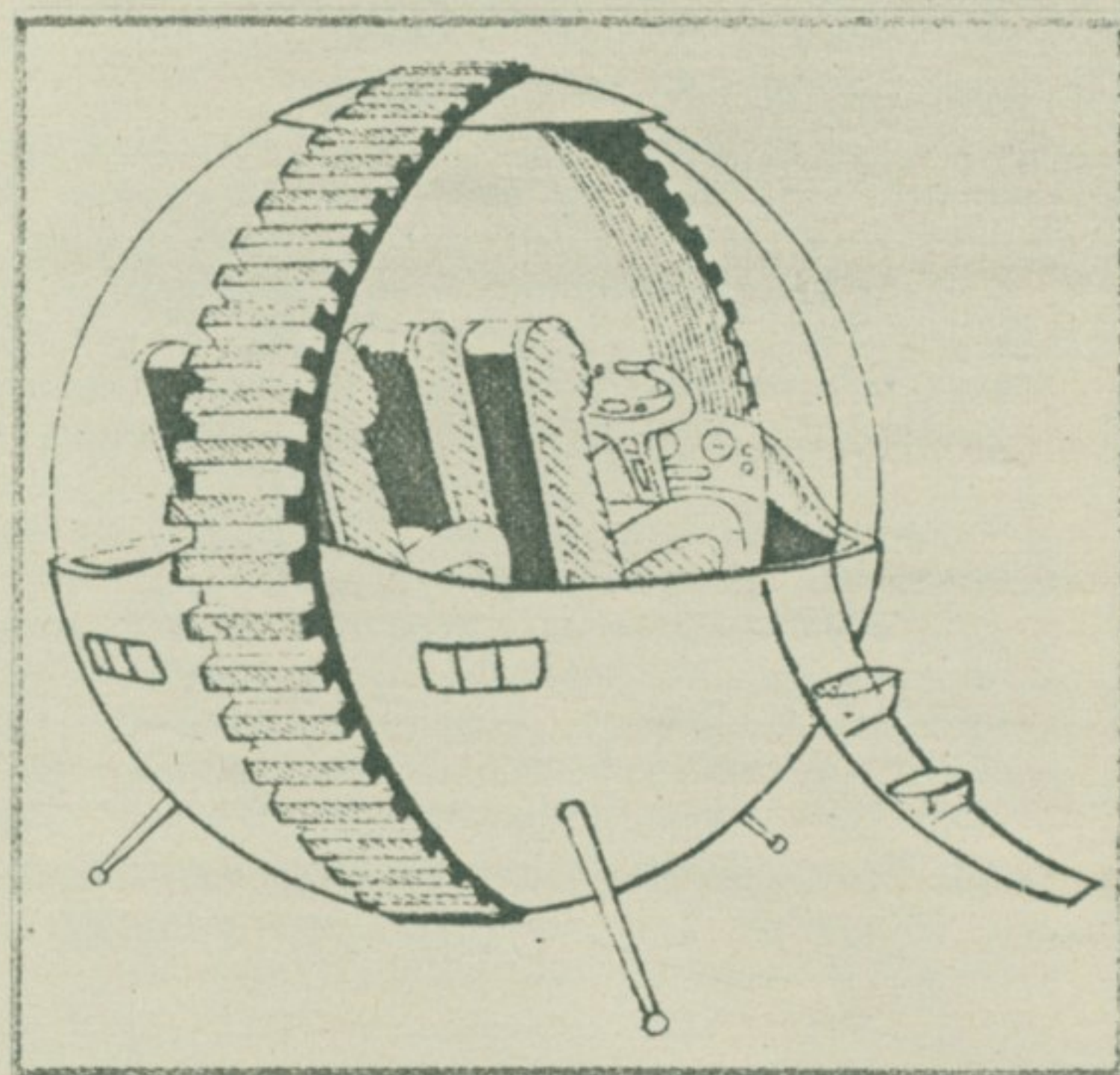
Уколико се све буде одвијало по плановима, ови чудни аутомобили широки два и по метра појавиће се на путевима за двадесетак година. Мада изјава Фордових конструктора да ће њихова возила развијати брзину од само 112 километара на сат не задивљује љубитеље луде возње, тврђење да ће приликом судара лоптасти аутомобили само одокакивати један од другог, а затим настављати пут, одушевљава возаче који нису жељни опасних друмских авантура.

Сем ширине и брзине о пластичним лоптама у које би требало да поседамо за двадесетак година зна се још и да неће имати точкове. Уместо њих, по обиму кружног аутомобила биће постављен каиш-гусеница сличан гусеници тенкова. Обртањем тог каиша покретаће се и аутомобил. Каиш ће истовремено одређивати и правац кретања као и усправан положај возила.

Као што нису предвиђени точкови, на нацртима се не може видети ни — волан. Управљаће се преко једне полуге која ће истовремено да служи и за повећање брзине и за кочење. Један компјутер слаће преко полуге одговарајуће сигнале и упозорења хидрауличним механизмима који ће затим обављати све потребне радње.

Уколико наведене особи-

У ВАЗДУШНИМ ТУНЕЛИМА ФОРДОВОГ ПРОЈЕКТАНТСКОГ БИРОА ИСПИТУЈЕ СЕ ВОЗИЛО БЕЗ ТОЧКОВА И ВОЛАНА. АМЕРИЧКИ СТРУЧЊАЦИ ТВРДЕ ДА ЈЕ БАШ ТО АУТОМОБИЛ БУДУЋНОСТИ.

Хоћемо ли се у овоме возити кроз двадесет година?

не делују фантастично, шта онда рећи о истраживањима која треба да омогуће да, једнога дана, лоптасти аутомобили лебде у ваздуху?

Фордови конструктори размишљају да се покретачки каиш у некој још даљој будућности замени погонским турбо-компресорима који ће возило издихати изнад путева. Уместо по асфалу, аутомобили лопте клизиће по ваздушним јастучићима које ће сами стварати.

За сада лоптасти аутомобили доказују своје предности само у експерименталним условима Фордовог конструкторског бироа. Буду ли „положили“ све тестове и једнога дана пуштени у производњу, тешко да ће ико одбити да се у њима провоза. Јер, ко ће одолети аутомобилу који све ради сам, а уз то при судару само одскаче?

М. И.

НАЈСТАРИЈА СИЈАЛИЦА

Једна сијалица већ седамдесет и седам година осветљава ходник касарне ватрогасаца у Ливермуру, у Калифорнији. Она би до сада требало да буде истрошена већ 852 пута. Пре трпела је две селидбе, била је искључена једино недељу дана, године 1937.

Ова сијалица гори у славу „Шелби Електрик Компани“ која је и фабриковала 1901. године, али изгледа превише прецизно, те се због тога никада није обогатила.

РАСПРОДАТЕ ЗИДИНЕ

У чувеним стонским наменицама уживали су још стари Римљани, а дубровачки трговци извозили их чан у Венецију. Много више од тих цењених шнољки значиле су солане — могло би се чан рећи да без њих не би било ни утврда по којима је овај градић на пељешкој превлаци јединствен. Подигла их је Дубровачка Република у чији је састав улазио Стон, јер требало га је добро заштитити од освајача. Али, зидине које су вековима одолевале времену и нападачима пре сто година подлегле су — распродаји!

Одлуну је донела Аустро-Угарска која је тада поседовала многе градове на нашој обали па и Стон. Сви јавни објекти, зидине и делови тврђава постали су власништво богатих сељана, грађана или општине. Да би се од тог намена градили нови објекти, почело је беспштедно рушење. Тано су нестали делови зидина, сат-нула «Торјун», градске напје.

Стон је веома старо насеље. Римљани су га назвали *Stagnum* — па отуда његово данашње име. Из римског доба није се сачувало много: нешто гробова и натписа и један бронзани онлоп. Али, археолози сматрају да би у околини Стона вредело копати. И у средњем веку на пељешкој превлаци бујао је живот. Насеље је вероватно било велико, јер се у њему налазило 8 хришћанских црква — данас их је сачувано само неколико: Св. Михајла, Госпе од Лужина, Св. Врача. Остале су у рушевинама.

Најлепше стонске грађевине потичу из времена готике и ренесансе, наа је и Дубровачка Република била на врхунцу моћи, па је могла да доведе и да плати мајсторе као што су били Јуриј Трогиранин који је израдио распеће у цркви Св. Николе, или Крићанин Андреа Рици чија се слика Богородице налази у жупској цркви.

Укратко, за Стон би се могло рећи да је мали, али богати музеј који живи...

Текст: М. Крстуловић

Снимци: М. Вујовић

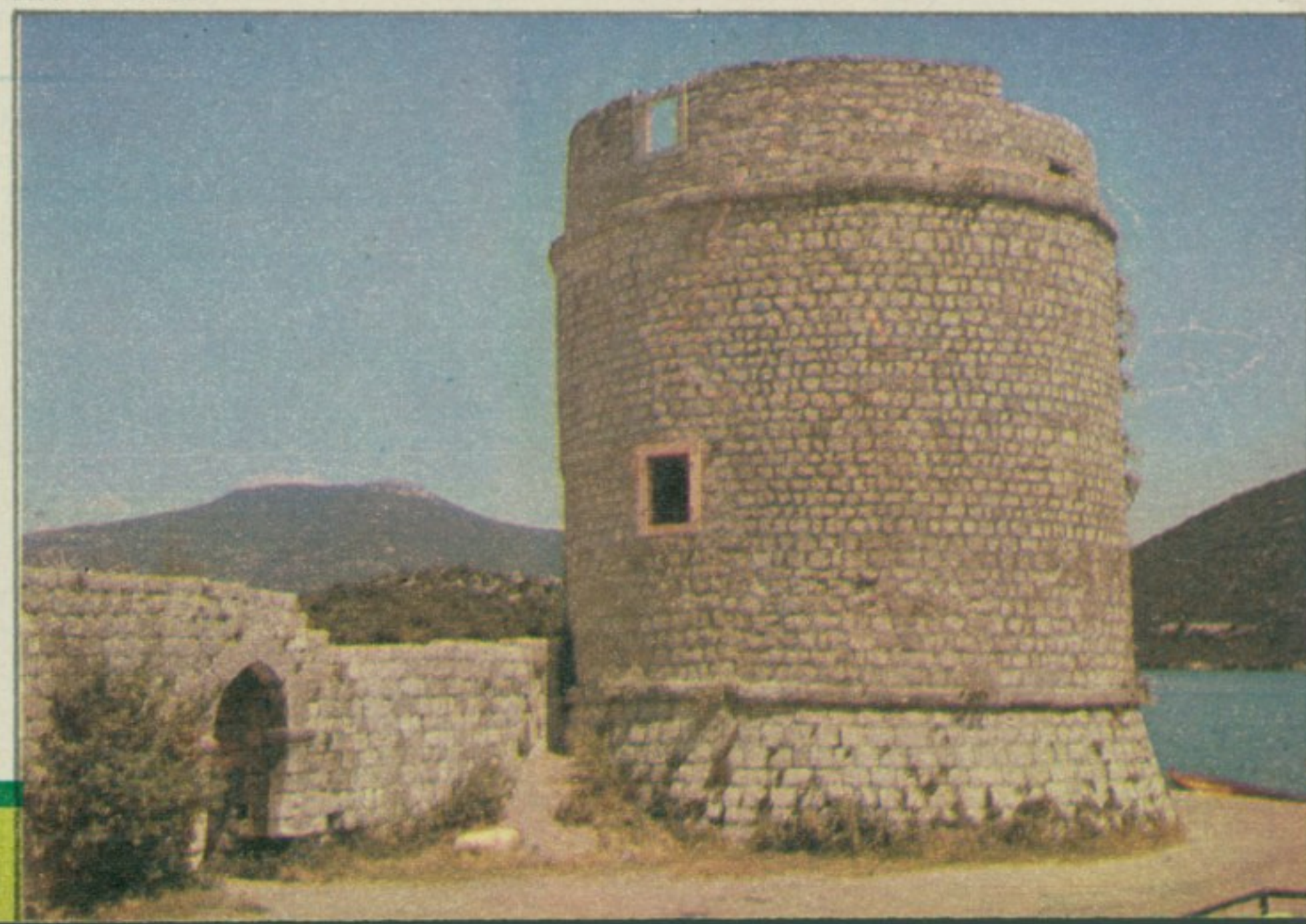

ЛУКАВСТВО СОЛИ ВРЕДНО — На овом месту Римљани су имали један од два добро утврђена каструма. На тим темељима су и захумски кнезови у средњем веку изградили своје дворе утврђене јаким бедемима — ово су њихови остаци. У 12. веку Захумље је ушло у састав српске феудалне државе. За време краља Уроша стонски кнезови Бранивојевићи, приграбили су, уз помоћ гусара, цео Пељешац. Тада су Дубровчани наоружали бродове и у кратком рату 1326. освојили Стон. Од Цара Душана издејствовали су вештим дипломатским потезима 1333. године повељу за Стон и Пељешац, а истовремено и од босанског бана Стјепана Котромановића пошто се сматрало да он има неко легитимно право на хумске земље. Тако су се Дубровчани са свих страна осигурали да би задржали Стон са богатим соланама.

МУДАР ПОТЕЗ — Чим су Дубровчани дошли у Стон, почели су плански да га граде и утврђују. Ова кула, названа Тољевац, сматра се темељом Малог Стона, градића на другом делу пељешке превлаке. Дуж целе превлаке изграђен је зид — један од првих потеза мудрих Дубровчана да би се спречио сваки непожељни улазак с копна на полуострво. Зид без иједне капије повезивао је два потпуно обзидана градића — Стон и Мали Стон — тако да се цео комплекс састојао од 4,5 км дебелих зидина са 3 јаке тврђаве, 10 округлих кула и 31 четвртастом, као и 7 бастiona! Изградња овог чудесног фортификационог система потрајала је око 2 века.

НАЈСТАРИЈЕ У ЗЕМЉИ — Из раног средњег века сачувало се мало остатака у Стону. Међу њима је и ова прероманска црквица Св. Михајла широка, свега 4,20 м и значајна по томе што се у њој налази једна од најстаријих фресака у нашој земљи. У њој је сачувана зидна слика донатора кнеза Михајла који у руци држи модел цркве — са куполом. Купола је током векова очигледно страдала јер је данас нема.

ПРЕМЕСТИТЕ СВОЈЕ КУЋЕ! — Међу првим одлукама дубровачког Сената које се односе на Стон било је наређење из 1335. године да сви становници пренесу своје куће уза зид града и ослободе простор! Стоњани су тада још живели у дрвеним домовима па је овако нешто и могло да се изведе... Дубровчани су тада почели са градњом добро испланираног каменог Стона који се сматра једним од урбанистички најправилнијих старих градова. На његовом тргу налази се и зграда бивше Дубровачке канцеларије. Најлепша стонска грађевина требало је да покаже и моћ Дубровника и његово све веће богатство. Јер, крајем 14. века добили су Дубровчани прву дозволу турског султана да тргују на тлу његовог све већег царства. Тако, уместо да стрепе и наоружавају се, Дубровчани су за годишњи данак, подмиривани само из стонских солана, обезбедити себи пријатељство са турском силом и трајне повластице у трговању! Отворили су и многе конзулате по Турској, један и у самом Цариграду.

МИР И ХАРМОНИЈА — Клаустар фрањеваца који се налази у склопу самостана Св. Николе, близу јужних зидина, спада у најскладније и најлепше стонске грађевине јужноиталијанског готског стила.

ЗА СПАС ВЛАСТЕЛИНСКИХ ГЛАВА — Када је 1378. букнуо рат између двеју средоземних сила Венеције и Ђенове, Дубровачкој Републици запретила је опасност јер је њен врховни протектор хрватски краљ Људевит Велики био савезник Ђеновљана. Дубровчани су тада приступили наоружавању и утврђивању и свога града и Стона, а Сенат је донео наређење да се сви племићи из Стона повуку у већ утврђени Мали Стон. На слици је један од његова три арсенала.

БИСКУПСКИ ДВОР — Још од средњег века Стон је био седиште бискупа, док бискупија 1828. године није укинута. Ово је стари бискупски двор.

НЕ ПОДНОСИМ МЛЕКО

Алиса је скидала комад по комад одеће. Не испуштајући је из вида, Жаба је пажљиво претресала њену хаљину, комбинезон, чарапе. Затим је премазала девојчино тело хемикалијама да би се појавило невидљиво мастило.

Сумрак је већ почео да се спушта када се уз отегнут писак локомотиве воз зауставио на железничкој станици у Лилу. Алиса Дибоа устала је са седишта, поправила шеширић и кренула напоље.

Још док је била на стеницама, угледала је жандармеријску патролу која је брижљиво мотрила путнике који су журно излазили из вагона. Да не чекају њу? Није немогуће! У последње време све чешће је запажала да је прате. Али, свеједно. Назад у воз није могла. А можда и нису чекали њу.

Стегнувши чврсто ручку кофера, изишла је на перон и одлучно кренула ка излазу. Није одмакла ни неколико метара, кад је иза леђа зачула глас:

— Алиса Дибоа?

— Да! — одговорила је гласом у којем није могао да се наслуте страх.

— Пођите с нама! — гласило је наређење.

Знајући да нема куд, послушала је. Једина мисао која јој се мотала по глави док је између два пратиоца ишла у полицију, била је како да се отресе извештаја за британску Обавештајну службу који је требало те вечери да пошаље. Никако није могла да смисли неко решење.

Десетак минута касније стигла је до зграде полиције. Увели су је у собу у којој сем једног стола и две столице није било ничег.

— Седите! — наредили су јој жандари и изишли.

Чула је како се окренуо кључ у брави.

Пергамент није унусан

Алиса је непомично седела руку скрштених у крилу. Није дуго чекала — врата су се отворила и у собу је ушла средовечна жена у тамној, до грла закованој униформи. Подсећала је на жабу због избуљених очију и широких уста са танким уснама. Тако су је и звали. Млада жена већ је имала „част“ да је упозна: ово им није био први сусрет.

— Свучите се! — наредила је кратко Жаба.

Алиса је полако почела да скида комад по комад одеће и слаже је на столицу крај себе, не испуштајући је ни за тренутак из вида. Жаба је пажљиво претресала њену хаљину, комбинезон, чарапе. Отипала је сваки шав, поруб, али није ништа нашла. Алиса је добро знала шта после тога следи: премазаће јој тело специјалним хемикалијама да би се појавило невидљиво мастило. То је није узбуђивало: на њеном телу није се налазила никаква писана порука. Оно што је Немица тражила Алиса је све време претреса држала под језиком — лоптицу пергамент-хартје!

И док јој је Жаба прелазила ватом намечном течномешу по стомаку, Алиса је одлучила да пергамент прогут. Била је уверена да је Пол Берар, сарадник који јој је предао извештај, направио дупликат. И баш у тренутку док је гутала не нарочито укусну лоптицу, Жаба је дигла поглед.

— Шта то гутате?! — дрекнула је.

— Ништа, плувачку — одвратила је Алиса. Видећи да јој одговор не делује нарочито убедљиво, почела је да објашњава:

— Овде је веома хладно, а ја сам помало нервозна, па ми се знате, осушило грло...

Дотле строга и надмена Жаба одједном је постала љубазна.

— Што не кажете, обучите се слободно! — рекла је и пожурила из собе. Шта ли сад ово значи? — питала се Алиса. Овако нагла промена у понашању била јој је сумњива и није слутила на добро.

Можете кући

Да је била у праву кад је посумњала у љубазност Немице уверила се неколико тренутака касније када је Жаба ушла у собу носећи чашу млека.

— Попијте ово! — пону-

дила јој је. — Загрејаће вас.

— Хвала, — одговорила је што је могла љубазније Алиса — али ја не подносим млеко.

— Само га ви попијте! — наваљивала је Жаба, сада поново строгим и званичним гласом.

Алиси није требало много да схвати због чега Немица толико инсистира на тој чаши млека. Могла је да се закуне да се у њему налази неко средство за чишћење. Што ће се од таквог млека вероватно разболети није је много бринуло. Ужасавала ју је мисао да ће Немица сигурно доћи до лоптице коју је прогутала, а то никако није смело да се догоди. То није смела да дозволи.

Зато се у тренутку одлучила. С помало киселим осмехом принела је чашу устима и отпила гутљај. А онда, као да се загрцнула, почела је да кашље и плује. Из руке која је држала испала јој је чаша и с треском пала на под. Разбила се у парампарчад и

млеко се пролило до последње капи.

— Ох, шта сам урадила! — узвикнула је тобоже свабужена и уплахирана тако да је чак и искусна Жаба помислила да јој је чаша заиста случајно испала из руке. Тренутак-два Немица се двоумила да ли да јој донесе другу чашу млека а онда је одлучила да не. Уосталом, процес варења сигурно је већ почео.

— Можете да идете кући! — рекла је набусито.

Витка смећокоса Францускиња није чекала да јој се двапут каже. Пожурила је да што пре напусти полицију.

Осуђене на смрт

И док је хитала кући, није помишљала да се непријатељски обруч све више стеже око ње. Немачка контрашпијунажа чинила је све да је ухвати. И то јој је, само неколико недеља касније, и пошло за руком. Алиса Дибоа, односно Лујза де Батињи како јој је било право име, ухапшена је у белгијском граду Турне заједно са својом најближом сарадницом Мари-Леони Ванут.

Био је то уједно и крај добро организоване обавештајне мреже која је пуних 15 месеци, од септембра 1914. године, задавала много мука Немцима. За извесно време пресахли су извори који су савезнике обавештавали о њиховом кретању и бројном стању јединица на северу Француске и једном делу Белгије.

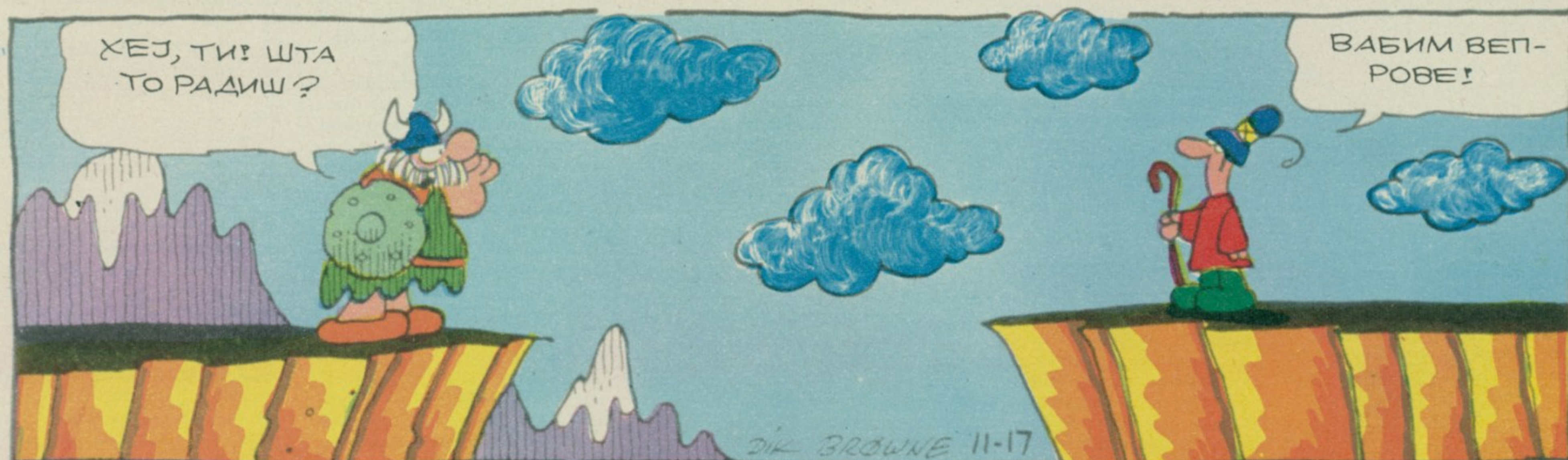
Лујза и Мари-Леони оптужене су за шпијунажу у корист Енглеске и осуђене на смрт. Али, како је у међувремену дошло до бурне реакције светске јавности због стрељања белгијске нудије Едите Кавел, оптужене не за шпијунажу већ за „спровођење војника непријатељу“, немачки суд показао је необичну осетљивост када је било у питању погубљење ове две опасне шпијунке. тако је смртна казна Лујзи замењена за 27 година робије, а Мари-Леони за 15.

У тренутку када им је читана коначна пресуда, обе жене понадале су се да ће живе дочекати окончање рата и долазак слободе за коју су се бориле. Судбина је хтела другачије. Лујза де Батињи није дочекала ослобођење. Умрла је 27. септембра 1918. године у затвору, само 45 дана пре него што је Немачка потписала капитулацију!

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ЗАНИМАЊА КОЈИХ ВИШЕ НЕМА

КРВАВИ ПУТ НИКОЛЕ КОЦИЋА

Врело летње преподне. Гори над главом и под ногама. Ниоткуда ветра да ублажи жару. Ни заливање баште не помаже. Жедна земља зачас упије воду.

„Залуд ти посао, Коле“, мислио је у себи Никола Коцић док је, босоног тапкао по млакој барици што је сваког тренутка постајала све мања. И таман је хтео да уђе у кућу, да тамо потражи мало хлада, кад зачу брујање мотора. То 1941. године обично није слутило на добро. Зато је остао да види ко је, кога траже. Знао је да је аутомобил полицијски.

Убрзо се иза угла улице појавио црни „форд“. Дижући за собом облак прашине зауставио се пред кућом у Медаковићевој 22. Његовом, Николином кућом. Знао је зашто су дошли — да га ухапсе због старог „преха“. А прех се састојао у томе што је он, лоц — пилот дунавски — годину дана раније дао отказ и одбио да кроз Ђердап спроводи лађе.

Никола је стајао непомично и чекао. Врата аутомобила су се отворила и с треском залупила. Два агента пришла су капији, погледала у некакву цедуљу и ушла у двориште.

— Да ли овде станује Никола Коцић? — упитао је млађи.

— Да, ја сам — одговорио је Никола чудећи се самом себи одакле му снаге да говори.

— Узмите ствари, идете на саслушање!

Никола је пошао у кућу. Агенти за њим, да случајно не побегне. Унутра, у соби, стајала је његова супруга Олга, нема и преплашена. И њој је било јасно шта ово значи.

Спремање није трајало дуго. С оно мало ствари што је узео, Никола је изишао ћутке. Ни Олга није изустила ни реч. Ђутали су и агенти.

Шамар за почетан

Затворивши капију за собом дунавски пилот знао је да је неће скоро поново отворити. Следују му године робије. У то је био сигуран.

— Седите позади! — поново му се обратио млађи агент и то је било све што су му рекли док нису стигли до зграде затвора Окружног суда. Ни ту нису

ДАНАС СЕ ДУНАВОМ СЛОБОДНО ПЛОВИ И НОЋУ И ДАЊУ И ТО — БЕЗ ПИЛОТА. ОНИ ВИШЕ НИСУ ПОТРЕБНИ, ЈЕР НЕМА КАНАЛА КРОЗ КОЈИ СЕ МОРА ПРОЋИ.

били разговорнији. Предали су га спражарима који су га сместили у самицу број 9. Ваздух унутра тежак, пун влаге. Николу је тек тада издала снага: сео је и загледао се у прљав зид прекопута себе. Ко зна колико ће овде остати?

Истог дана одвели су га на саслушање. Питања су плуштала једно за другим: где је рођен, како се зове, чиме се бави, колико дуго је пловио Дунавом, зашто је дао отказ. Између два питања добио би и покоји шамар, тек толико да схвати да се „они“ не шале. Пуна три месеца трајала су саслушања и батинања.

У новембру, самицу у затвору Никола је заменио ћелијом у бањичком логору, једном од оних из које је једини излаз водио на спратиште. Сваког јутра чекао је лоц да чује и своје име са списка осуђених на смрт. И чуо га је, али тек 24. априла 1942. године. Био је то последњи дан у његовом животу, веровао је, све док аутобус са навученим црним завесама уместо на авалски пут

није окренуо у правцу града!

— Бићемо интернирани! — шапнуо му је неко.

Правац Норвешка

Вожња није трајала дуго. Под будним оком стражара Никола је, заједно са осталим друговима, изишао из аутобуса и видео да се налази на пристаништу. Ту су била укотвљена три брода. У једном од њих нашао се и он.

Чим је укрцавање завршено, бродови су се отиснули од дока и запловили према Аустрији. Тако је почела Николина одисеја: од логора до логора, са кратким задржавањима у неким од њих, туширањима хладном водом да би се тела логораша „очеличила“ и припремила за живот у Норвешкој. То је био, како је Никола сазнао, циљ путовања групе у којој се нашао. Сазнао је и то да ће радити на изградњи пута који је касније, због жртава које су на њему пале, добио име „крвави пут“.

У норвешким логорима Никола је остао све до окончања рата. Чим се вратио у Београд, пожurio је да се јави Југословенском речном бродарству. Желео је да се врати на стару дужност — да спроводи бродове уским грлом Ђердапа. Жеља му је испуњена.

— Никада нисам осетио такву радост као кад сам, после скоро пуних 6 година, пуново узео кормило у руке — прича сада осамдесет једногодишњи Никола. — Срце ми је треперило као у птића, дошло ми је да запевам, да загрлим Дунав. Загледао сам се у његову воду, обале. Да ли су се и оне промениле? То је за мене, речног пилота, било важно. Нисам смео да дозовим себи никакву грешку, ни најмање скретање, јер то би, у најбољем случају, значило насуканање на какав спруд.

Шта уради?

— Мени се као пилоту — наставља своју причу Ни-

кола — само једном догодило да погрешим. Било је то 1936. године. Кормиларио сам путничким бродом „Александар“ који је пловио на линији Београд-Прахово. Сећам се била је јесен, време лепо, а ми се враћамо у Београд. И све је било у реду док нисмо стигли до Сипског канала. Ту никако нисам могао да пронађем сигнале који означавају улаз. Наредио сам да се смањи снага машина и скренуо мало улево — таман довољно да се насучем на шпиц аде!

— Хеј бре, Коцићу, шта ми уради? — повикао је капетан Јанко Поповић, који је, међу нама бродарима, важио као прилично опасан и нервозан старешина.

— Ђутао сам као заливен. Шта да му одговорим? Крив јесам био, али сам знао да се ништа страшно неће догодити, јер брод није оштећен. Једино сам могао да, колико-толико, умирим путнике и сачекам неки брод који ће нас скинути са спруда. То се и збило још истог дана. Ето, тако се завршила једина „хаварија“ у мом пилотском стажу дугом 15 година.

Бродарску каријеру Никола Коцић, једно од десеторо деце сиромашне породице из Доњег Милановца

чије су једино благо биле две краве, почео је као матроз на шлепу 201. Временом је напредовао: постао је други крмар. Тада се у њему јавила жеља да постане речни пилот, лоц. Тада су у нашој земљи постојала само два југословенска лоца: бродове су кроз Бердап спроводили странци!

Кандидат с препоруком

Школа за пилоте налазила се при Међународној дунавској комисији чије је седиште било у румунском граду Оршава. Да би стигао до ње, бродар је морао да се кандидује, а за то није била довољна само жеља: морао је да има и препоруке капетана са којима је пловио. Школовање је трајало 2 године и било је готово искључиво практичног карактера, односно, кандидат је лекције добијао на самом броду. Градиво које је требало да савлада било је 100 километара дунавског тока, колико има од Добре до Кладова, а то је значило да научи да нађе улаз у канал, проведе брод кроз њега, да пронађе сигнале.

„Предавања су држала два лоца, толико их је обично било на сваком броду, с тим што је млађи одлазио на шлеп, ако је шлепа било. Од њих је Никола и научио где почињу, а где се завршавају канали Дојке, Козла, Гиригари, Јашелница, Излаз, Гребен, Свиница, Јуц, који је спадао међу најопасније. За те две године научио је да су сви канали осим Сипског, широки по 60 метара и да их није створила природа већ прокопала људска рука.

Пошто је савладао и сигнализацију и добро утврдио у главу да му, када плови низводно, црна табла означава десну, а црвена леву ивицу канала, Никола је 1928. полагао испит и стекао звање пилота.

— Била су то лепа, романтична времена — присећа се данас стари лоц и додаје: — Није било исто пловити Дунавом онда и сад. Некад је било много теже. Ето, на пример, није се пловило ноћу, а проћи Бердап без пилота било је незамисливо. Данас више није тако. Нарочито откад је изграђена брана. Плови се и дању и ноћу и то — без пилота. Они више нису потребни: нема више канала кроз које се мора проћи. Дунавом се слободно плови.

Никола Коцић је човек који нема следбенике, јер његово занимање више не постоји. Данас живи у Београду. На Дунав ретко силази — не дају године и време проведено у логорима, али се реке радо сећа и о њој прича. Као и о Ордену заслуга за народ са сребрном звездом и Медаљи за храброст које је добио поводом 30. годишњице револуције.

О. Вукадиновић

УСТАНОВЉЕНА ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНА НАГРАДА

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

У Југославији се годишње додељује знатан број награда за књижевну стваралаштво. Све оне много значе за југословенску литературу уопште и представљају снажан подстрек како за младе, тако и за већ афирмисане писце. Ипак, ове награде најчешће се додељују само за један књижевни род, а исто тако углавном немају југословенски карактер јер су везане за језичка подручја или су пак унег, локалног значаја.

„Политикин забавник“ као прави југословенски лист (штампа се на три југословенска језика и чита у свим крајевима земље), преузео је на себе обавезу да установи Југословенску књижевну награду која ће бити свеобухватна и која ће представљати врхунско признање за најбоље књижевно дело намењено деци и омладини без обзира на којем је подручју СФРЈ оно штампано и којег је књижевног рода.

Овом наградом „Политикин Забавник“ наставља традицију неговања књижевног стваралаштва за младе, па је његов Раднички савет донео одлуку о установљењу Југословенске књижевне награде „Политикин Забавник“ за: роман, збирку приповедана, збирку поезије, путопис или драму.

Разлог више за установљење ове награде је и чињеница да је књижевно стваралаштво за децу и омладину, са изузетком поезије, у стагнацији. Зато је Награда „Политикиног Забавника“ замишљена и као покушај да се књижевном стваралаштву за младе посвети већа пажња, да се тако стимулишу и аутори и издавачи како би се, бар донекле, испунила очигледна празнина у делима за децу и омладину.

Награда „Политикиног Забавника“ додељиваће се сваке године на Дан „Политике“ — 24. јануара, за дело које, поред естетичких и васпитних вредности, има хуманистичку оријентацију, негује и јача братство и јединство наших народа и народности и утиче на развијање југословенског социјалистичког патриотизма.

Право учешћа на конкурс имају сви грађани СФРЈ чија су дела први пут објављена у времену од 1. јануара до 31. децембра протекле године, а који нису за исто дело добили неку другу награду.

Дела која конкуришу могу пријављивати издавачи, друштвено-политичке организације, стручна удружења, групе грађана, аутори и појединци, уз обавезу да за жири доставе по 7 примерака објављеног дела.

Забавникова награда је недељива и додељује се у износу од 20 хиљада нето динара.

„Политикин Забавник“ ће обезбедити жири који ће бити састављен од угледних књижевних критичара, књижевника и друштвено-политичких радника који ће језички заступати све крајеве земље. Ако по оцени жирија услове конкурса испуњавају и дела која нису пријављена од стране других предлагача, жири и њих може да уврсти у конкуренцију. Правилник за доделу Награде предвиђа и могућност да се, уколико то жири одлучи, Награда не додели ниједном делу као и то да се у исто време могу доделити две равноправне награде о чему ће, на предлог жирија, одлучивати Раднички савет ООУР „Политикин Забавник“.

Исти аутор, по правилу, не може два пута узастопно да добије „Забавникову“ награду, али уколико се догоди да за Награду конкурише дело изузетне вредности, а његов аутор је претходне године био награђен истом наградом, жири ће у таквим случајевима тражити сагласност Радничког савета ООУР-а „Политикин Забавник“.

Рок за пријаву дела је 31. децембар текуће године. Пријаве се достављају на адресу: „Политикин Забавник“ Македонска улица бр. 29, 11000 Београд.

Пријаве које стигну после 31. децембра неће се узимати у обзир.

У летњој лондонској гужви ни по чему није падао у очи, најмање по томе што је ушао у зграду „Лојда“, друштва које представља појам у поморском осигурању. Пол Браун — зваћемо га тако, јер, из разумљивих разлога, настоји да сакрије своје право име — знао је да „Лојдови“ агенти прате збивања на сваком педљу морске обале у свету.

Загонетна »Сијера«

Великог љубитеља китова Пола Брауна занимало је кретање брода о којем су колале непотврђене приче. Говорило се да китоловац „Сијера“ плови под заставом Кипра и у међународним водама близу обала Северне Африке и Португалије сваке године убија стотине великих сисара, не правећи разлику између перајастог кита на кога је лов дозвољен, и грбавог кита, главате уљарке, кита-убице и плавог кита, који су заштићени међународним прописима.

Пол Браун чврсто је одлучио да утврди истину о делатности „Сијере“ која је, причало се, пиратски китоловац и права пловећа фабрика за обраду китовог меса.

— „Лојдовом“ службенику представио сам се као обична муштерија која, за позамашну своту, жели да добије обавештења од осигуравајућег друштва — прича Браун. — Најпре сам упитао да ли њихов компјутер има податке о „Сијери“. Није имао. Затражио сам да китоловац буде увршћен у програм електронског мозга. То је значило да ће сви агенти извештавати централу чим брод уђе у „њихову“ луку, затим када, где и шта брод ради, да ли обавља утовар или истовар и слично...

Било је то августа прошле године. Већ у октобру Браун је почео да прима извештаје о кретању „Сијере“.

— Требали су ми подробнији подаци од оних које сам добијао — каже Браун. — Затражио сам да ми компјутер израчуна да ли се улазак „Сијере“ у одређену луку поклапа са доласком неког јапанског теретног брода опремљеног уређајима за дубоко замрзавање.

Убрзо је добио списак од педесетак бродова! Ипак, једини начин на који је могао да ухвати „Сијеру“ на делу био је да утврди у којој луци и када она обавља претовар китовог меса у теретњак. Знао је да теретни брод мора да уплови у луку бар неколико дана пре китоловца и да га чека.

— Питао сам „Лојдовог“

КИТОВЕ УБИЈАЈУ- ЗАРНЕ?

Детектив аматер доказао је да брод »Сијера«
— пловећи под туђом заставом — немилице и
на свиреп начин лови све китове, чак и чу-
веног плавог који је готово истребљен.

Пиратски китоловац који плови под заставом Кипра осигуран је у Великој Британији, власник је регистрован у Лихтенштајну, седиште управе је у Јужноафричкој Унији, напетан, први официр, харпуни и остала опрема су из Норвешке, посада из Јужноафричке Уније и Португала, нупац улова је највећи потрошач китовог меса на свету Јапан.

представника да ли је нека од наведених лађа више од пет дана усидрена у некој северноатлантској луци.

Детектив из нунде

Полу Брауну срећа се насмешила 5. децембра 1978. Представник „Лојда“ јавио му је да се у заливу Лас Палмас, на Канарским острвима, још од краја новембра мирно љуљашка

јапански теретњак „Јамато Рифир“. Браун се првим авионом упутио у Лас Палмас и исте вечери нашао хотелску собу са погледом на залив.

Сутрадан је двогледом проучио распоред улаза у докове да би утврдио који је најмање чуван, а затим се прерушио у рибара: обукао је изношену одећу, ставио на главу гломазан, измашћен шешир и пустио браду. После неколико дана

више га нико није примећивао.

— Пецао сам на разним местима и чак уловио рибе — присећа се Браун — али нисам могао да их носим у хотел па сам их остављао или неприметно враћао у море.

Две недеље после његовог доласка „Јамато Рифир“ је подигао сидро и из залива упловио у луку.

— Било ми је јасно да је време за акцију — каже

Браун. — Пожурио сам до најпогоднијег места у доку и, правећи се да пецам, посматрао како на двадесетак метара од мене пролази јапански теретњак. Уз помоћ великог телеобјектива одмах сам почео да фотографишем „Јамато Рифера“ и „Сијеру“ која је упловила истог дана. Фотоапарат са телеобјективом сакрио сам испод капута.

Браун је затим изнајмио моторни чамац са чијег је крова снимио низ фотографија на којима се јасно видело како бродске дизалице јапанског теретњака пребацују пакете из утробе „Сијере“ на „Јамато Рифер“.

— На жалост, — наставља детектив аматер — један члан посаде приметио је да се моторни чамац сувише врзма у близини места претовара. Позвао је лучку полицију, па сам морао брзо да напустим осматрање.

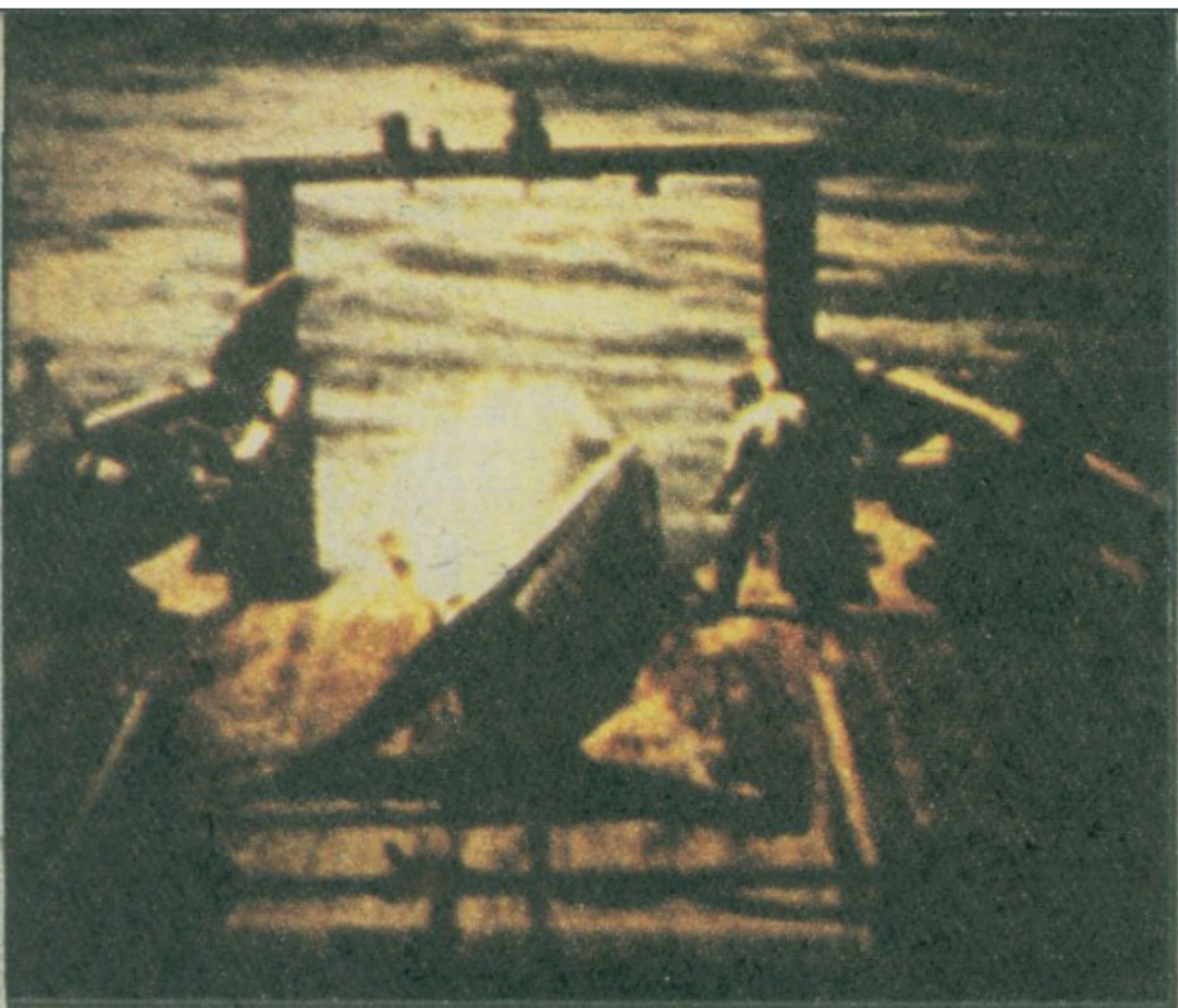
Претовар је настављен тек сутрадан, али у доку у који нису могла да уђу лица без дозволе. Браун се није предао. Најпре је нашао возача камиона који га је за новац увео у строго чувани док. Из шоферске кабине снимио је претовар, капетана, тобџију и посаду „Сијере“ и, што је

најважније, четворицу Јапанаца — инспектора за месо.

— Успео сам да, опет уз помоћ новца, убедим возача мале дизалице-виљушкаре да подигне један пакет и држи га усправно како бих могао да фотографишем натпис — објашњава Пол Браун. — На пакету је, на јапанском и енглеском, писало: СВЕЖЕ СМРЗНУТО КИТОВО МЕСО.

Подмићивање лучких власти омогућило му је да

Извлачење циновског сисара на палубу «Сијере».

се домогне копије бродског листа „Сијере“ из којег се видело да се товар китоловца састоји од 210 тона смрзнутих одрезака китовог меса.

Пловећа кланица

Браун је почео да цуња по крчмама Лас Палмаса и чашћава чланове посаде „Сијере“ на које би набављао. Тако је сазнао да је ова пловећа фабрика током последњег крстарења уловила 58 китова, од којих су 55, додуше, били перајасте китови које је дозвољено ловити, али су већину чиниле женке са младунцима.

— Уловили смо и два грбава кита — похвалио се Брауну један припити Јужноафриканац. Та врста кита данас је ретка и у целом свету заштићена.

„Сијера“ је том приликом уловила и младу женку плавог кита, највеличанственијег и најугроже-

нијег дивовског сисара на свету. Изложени опасности од потпуног истребљења — има их мање од 500 у водама северноатлантског океана — плави китови су већ годинама званично заштићени од лова, али не и од пиратских китоловаца.

— Док већина китоловаца користи харпуне са експлозивним пуњењем од којег циновски сисар угине за двадесетак минута — објаснио је Брауну у крчми морнар са „Сијере“ — ми употребљавамо обичан назубљени харпун од метала да бисмо мање оштетили месо. Агонија кита погођеног таквим харпуном траје неколико часова.

Најтужнији фотографски доказ касапског понашања „Сијериног“ особља представља аматерски филм који је током лова снимио један члан посаде и продао га Полу Брауну. На осам милиметарској целулоидној траци забележен је језив приказ: главата уљарка полако умире у мору које

је поруменело од њене крви, а избезумљени младунци подупиру је да не би потонула... Посада „Сијере“ намерно користи рањеног кита да би привукла и уловила друге китове и младунце.

Да би снимео све чланове „Сијерине“ посаде, упорни Браун ангажовао је уличног фотографа у Лас Палмасу. Овај је, обавивши главни део посла, пришао Португалцу машинисти са „Сијере“ и овако му се обратио:

Бацају ајкулама

— Друшкане, да ли би могао да ми помогнеш? Сликао сам све твоје другаре, па бих хтео да им продам фотографије, али не знам како се који зове.

И тако су лица на фотографијама добила имена: капетан је био Норвежанин Арвид Норденген, а први официр и тобџија његов земљак Кнут Хуствет. Били су ту и машинисти — Португалци, чланови посаде — Јужноафриканци и, најважнији од свих, јапански инспектори за месо: Исоа Хосогое, Казуо Ишикава, Шигео Абе и Казуо Хирацука.

Последњи детективски корак Пола Брауна био је захтев „Лојду“ да, посредством својих агената, прати пловидбу „Јамато Рифера“. Тако је сазнао да је теретњак отпловио право у Јапан где је обављен истовар. Касније је доказано да је са „Сијере“ у току године још шест пута пребациван товар свежег китовог меса на разне јапанске теретњаке.

чист приход од око два милиона долара.

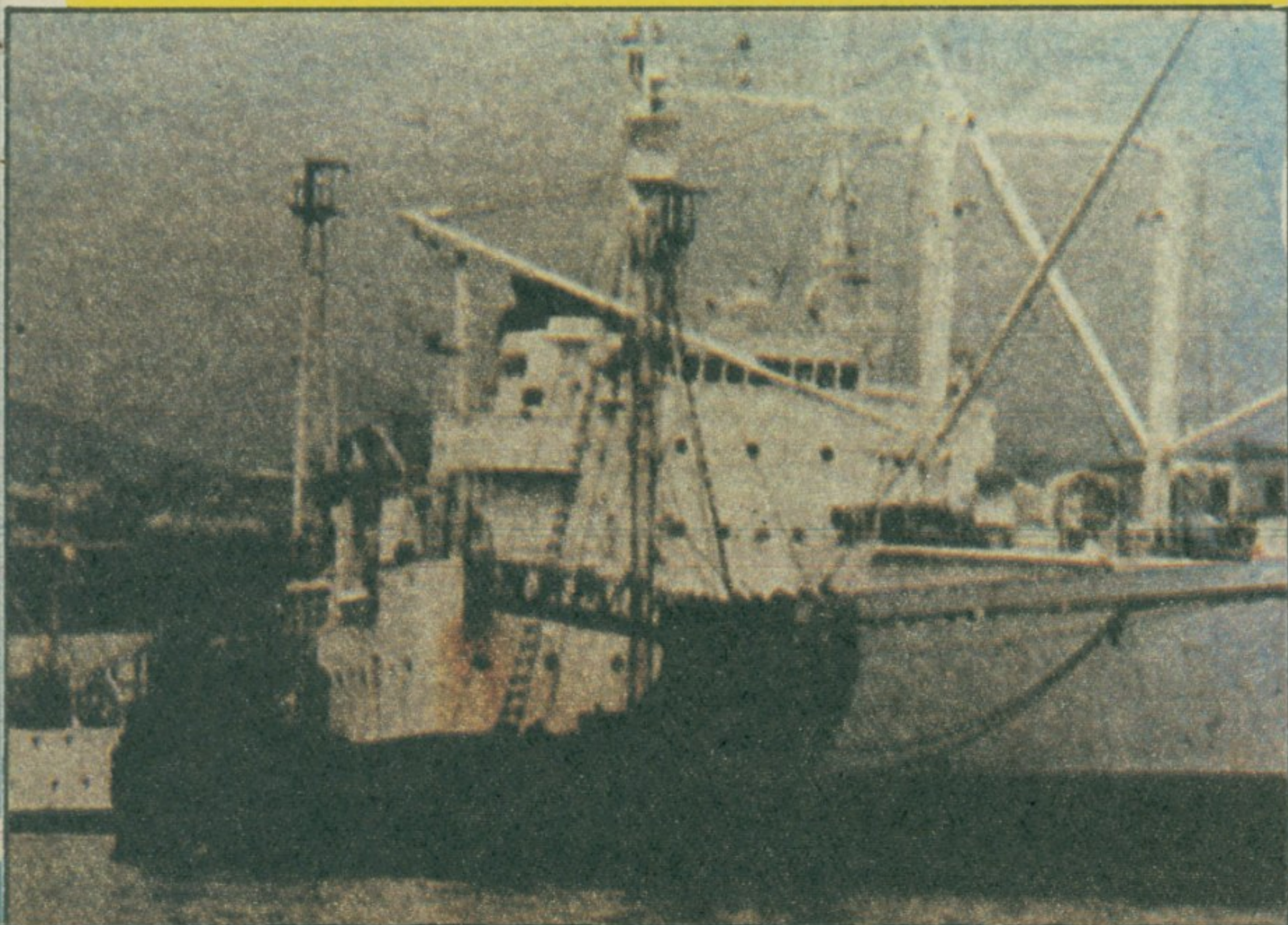
А ко су грамзиви и бездушни власници „Сијере“? Званично, власник је посредничка компанија „Бикон Сијера“, са седиштем у Лихтенштајну, минијатурној западноевропској држави. „Сијериним“ операцијама управља фирма „Ендрју М. Бер“ из Кејптауна у Јужноафричкој Унији.

Досије „Сијере“, заснован на детективском истраживању Пола Брауна, сада је затворен. Он показује да „Сијера“ немилице убија све што израња из воде да би удахнуло ваздух. За разлику од обичних китоловаца — који користе месо, сало, уље, зубе, жиле и кости највећег сисара на свету — „Сијера“ узима само „кртину“, то јест чисто месо. Од кита тешког

На панету пише: Свеже смрзнуто китово месо.

„Сијера“ и „Јамато Рифер“ обављају претовар у луци Лас Палмас на Канарима.

КОНФЕРЕНЦИЈА У ЛОНДОНУ

На састанку Међународне комисије за китоловство IWC — чије су чланице 23 земље — одржаном јула ове године у Лондону учињен је до сада најзначајнији корак у правцу спречавања истребљења китова. IWC је већином гласова ставила ван закона китоловство помоћу пловећих фабрика, великих бродова који прате мање китоловце и на лицу места обрађују уловљене сисаре. Чланице IWC убудуће могу да лове китове само у малим бродовима који смеју да исплове на пучину тек када угледају китове. Сматра се да ће тако бити спасено око 8000 китова годишње, или 28 одсто званичног годишњег улова.

Акција IWC и забрана коју је јапанска влада недавно ставила на увоз китова из земаља које нису чланице IWC допринеће унеколико смањењу истребљења китова. На жалост, нема начина да се земље које нису чланице приволе да се придржавају забране, нити је могуће да се спречи дивље снабдевање јапанског тржишта од стране пиратских китоловаца који се не придржавају међународних правила о рибарењу.

Захваљујући пиротским операцијама „Сијера“ годишње прекрца око 2500 тона китовог меса у вредности од 10 милиона долара, што власницима доноси

60 тона, пирати употребљавају петнаести део, то јест четири тоне. Остатак се баца ајкулама!

Д. П.

САЊАО САМ БУДУЋНОСТ

Три ноћи узастопце сањао сам исти, чудан сан. Лежао сам у болници у неком непознатом граду, а на нози сам имао велику рану која ми је причињавала несносан бол. Тамнопуца арапска болничарка непрекидно је бдела крај мог кревета и покушавала да ми инјекцијама олакша муке. Њено лице видео сам тако јасно да сам му упамтио сваку црту. Да сам сликар, сигурно бих и дан данас лако насликао њен портрет.

Добро памтим да сам овај необичан сан уснио почетком маја 1978. године. Свега неколико месеци касније понуђен ми је добар посао у Кувајту. Требало је шест месеци да постављам оловне цеви у једном логору смештеном око педесетак километара дубоко у пустињи, негде између Јахре и ирачке границе.

Моја супруга Дилси, којој сам до танчина препричао свој сан, била је веома узнемирена када је сазнала за понуду кувајтске компаније. На све начине покушавала је да ме одврати од овог посла, али је плата коју су ми понудили била исувише примамљива и ја се ни тренутка нисам премишљао.

ОПАСАН УЈЕД

Прве недеље у Кувајту прошле су без икаквих незгода. У сасвим новој средини, удаљен 6.500 километара од свог дома, престао сам да мислим на своје кошмарне снове.

А онда, једног топлог септембарског јутра, док сам клечећи у јарку покушавао да спојим две оловне цеви, осетио сам изненада оштар бол у десном колену. Збуњен, подигао сам ногу и са ужасом приметио огромну црну шкорпију како се полако удаљава кроз песак. За тренутак нисам смео да се помакнем с места.

Тек после неколико секунди успео сам да се приберем. Притиснуо сам из све снаге рану на нози и покушао да прстима истиснем отров, а затим сам марамицом чврсто подвезао колено.

Када сам стигао до стана који сам делио са својим другом и сарадником Мајком Спидом, он се веома забринуо и сместа смо пошли у најближу болницу.

Замолили смо неке раднике да нас превезу до Јахре. Ту су ме у једној локалној болници прегледали и превили ми колено. Ујед, на сву срећу, није био опасан и већ следећег дана морао сам да се вратим на посао.

НАГАЗИО САМ ЗМИЈУ

Неколико дана касније почео сам да постављам водоводне инсталације. Управо сам вршио нека пре-

Моја жена покушавала је на све начине да ме одврати од путовања у Кувајт, али је плата коју су ми нудили била сувише примамљива и без премишљања сам потписао уговор.

меравања на темељима једне зграде, када сам поново осетио оштар убуд у десно колено на којем је још била рана од уједа шкорпије. Овог пута нагазио сам змију отровницу која се вешто скривала у песку. Њени зуби су ми се као две усијане игле снажно зарили у колено. Готово сам се онесвестио од бола.

Срећом, у близини се нашао један радник из Сомалије који ми је одмах притекао у помоћ и пажљиво погледао нову рану. Са зебњом у срцу посматрао сам озбиљан израз његовог лица са којег сам јасно прочитао да је ујед изузетно опасан. Радник ми је казао да рану мора да прегледа доктор и помогао да дођем до логорске амбуланте.

У амбуланти се у том тренутку налазио само болничар Мајк Мејрик приучен за пружање прве помоћи. Немоћан да ми помогне код овако озбиљне повреде, одмах је организовао превоз и заједно са мном кренуо у болницу у Јахри. На путу до Јахре Мајк није се-

дес скрштених руку. Ножем је направио велики зарез изнад ране, а затим ју је изоловао врећицама леда које је чврсто притегао са обе стране колена. Све време пута исисавао је крв из ране, покушавајући да на тај начин спречи ширење отрова по телу.

ДЕВОЈКА ИЗ СНА

Када смо стигли у болницу, обавестили су нас да су потрошене све залихе противотрова.

— Преостаје вам једино да га пренесете у болницу Ел Сабах у Кувајту — једва сам разазнао глас јахријског лекара. — Потрудите се да стигнете што је брже могуће — додао је забринуто — иначе може да буде прекасно!

Облио ме је хладан зној. Десна нога и рука потпуно су ми утрнуле и осећао сам како ми се полако мутити у глави.

Тек после неколико сати пробудио сам се из дубоке несвести. Лежао сам у болничком кревету, а крај мог узглавља седела је болничарка чије ми је лице однекуд било познато. Дуго сам пребирао по мислима одакле бих могао да је знам, а онда сам се сетио. Била је то она иста девојка коју сам три пута видео у сну.

— Како се осећате? — упитала ме је љубазним гласом.

— Зависи од тога где се налазим — збуњено сам одговорио. За тренутак сам заиста помислио да се налазим у неком другом свету.

Већ после неколико инјекција осећао сам се много боље. Хтео сам одмах да устанем и кренем натраг у логор, али је лекар инсистирао да останем у болници још неколико дана.

Тек када сам се потпуно опоравио, речено ми је колико ме је мало времена делило од смрти. Да сам стигао у болницу само петнаест минута касније, не би ми било спаса.

Ајвор Џонс

ЧУДА
ЉУДСКИХ
РУКУ

ПНЕУМАТИЧНА БУШИЛИЦА

Готово је незамисливо да једину покретачку силу савремених бушилица које као од шале задиру у слојеве бетона и асфалта представља — ваздух.

Тешко да ћете, када вас из поподневног одмора пробуди заглашујућа бука бушилице, пожелети да сазнате како она то, заправо, ради. Па ипак, да није ње, бука би трајала много дуже, јер ова модерна пнеуматична справа завршава посао много брже него што су то некада могли да ураде пиљук и чекић.

Поред буке која настаје у судару челичне алатке и бетона, бушилице стварају и не баш много пријатну тугу која се запажа тек у предању два бушења. То што се чује заправо је звук компресора, снажног мотора који усисава ваздух, сабија га под притиском који је око шест пута већи од оног који нормално влада у атмосфери, а затим преко једног црева шаље у бушилицу.

Тај компресовани ваздух једина је покретачка сила ове машине. Да би он уопште могао да продре у бушилицу, потребно је претходно притиснути обарај који се налази на врху

машине. Притиском на обарај отвара се вентил који допушта ваздуху да улети, пређе прекагу вентила изнад унутрашње стублине бушилице, а затим налети на један покретни клип који је ту смештен.

Огромна потисна снага ваздуха гурнуће клип надолу ка полузи која има задатак да снагу клипа пренесе на челичну алатку (сврдло бушилице).

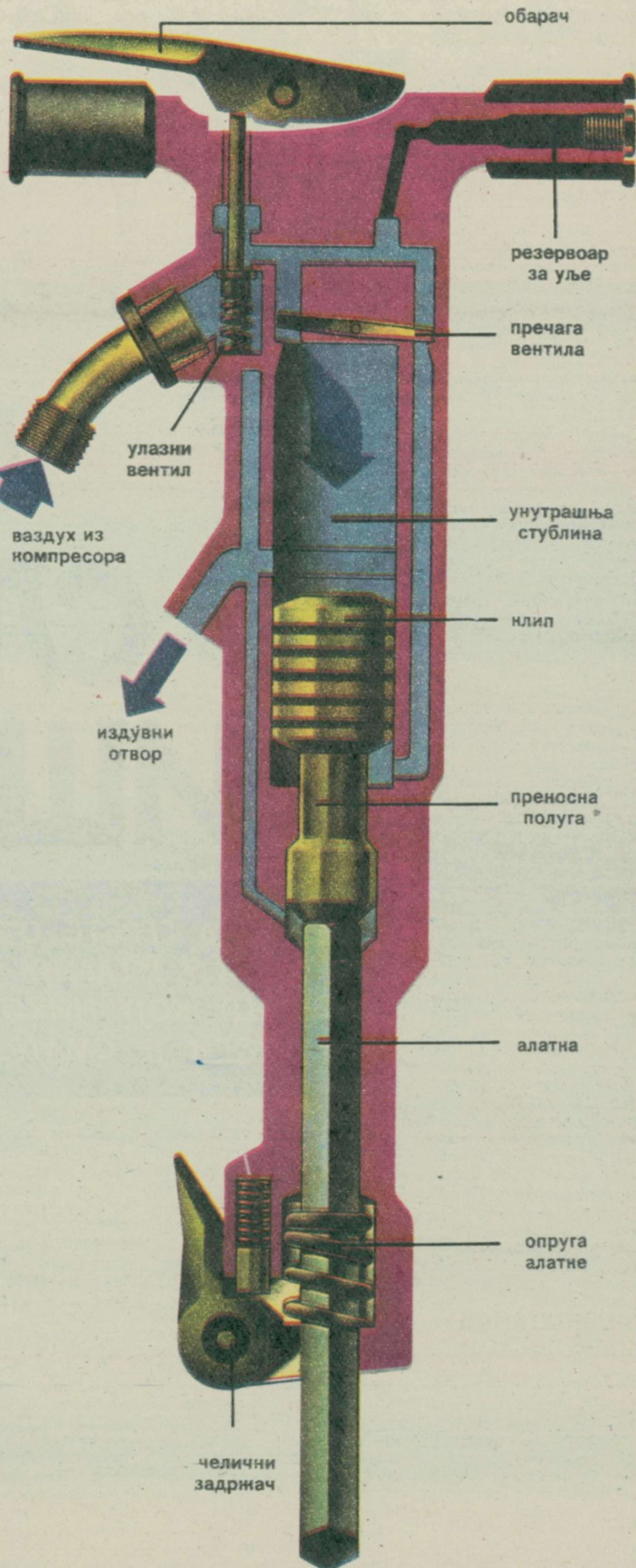
Кад клип полети надолу, он за собом повлачи и прекагу вентила која затвара улаз у стублину бушилице. На тај начин, сав ваздух потискује се дуж стублине, ка клипу и испод њега. При повратку клипа нагоре, прекага вентила се подиже, отвара пролаз ваздуху, и цео процес може да се понови.

Алатка се налази на опрузи која ће се истезати све док не наиђе на један челични део гзв. задржач. Када опруга достигне крајњу тачку истезања, долази до њеног поновног сабијања тако да се алатка поново креће нагоре, ка полузи, која ће је затим још једном снажно потиснути надолу.

Све ово одиграва се невероватном брзином. Израчунато је да модерне пнеуматичне бушилице раде брзином од 1100 до 1500 бушења у једном минуту. За све време рада, ваздух чија је потисна снага већ искоришћена, испушта се преко једног отвора који се налази на бушилици.

Јасно је да процеси који се одигравају унутар бушилице изазивају снажно трње, па је зато неопходно и да се она непрекидно подмазује. У једној од ручки налази се резервоар за уље. Налети компресованог ваздуха извлаче из њега fine млазеве уља и каналима их разносе по унутрашњој стублини. У сваки резервоар обично стане довољно уља за рад од око осам часова.

У најновије време конструктори покушавају да ублаже и једини прави недостатак ових машина — буку. Неки типови облажу се зато материјалима, пластиком, на пример, који имају особину да ту буку апсорбују. Ако је стање тиме мало и поправљено, не може се очекивати да ћемо икада моћи мирно да спавамо док бушилица ради.

ОБИЧНА НЕОБИЧНА ЖИВОТИЊА

Један италијански зоолог је 1822. године објавио да је открио необичног глодара, најмањег сисара на свету. Назвао га је етрурски миш јер га је пронашао у рушевинама старе етрурске тврђаве. Истина, тај Италијан није ни видео, ни ухватио „етрурца“. У древним зидинама, у једном совином гнезду, нашао је неколико његових костура.

„Етрурац“ је најмањи сисар на свету! написао је биолог. „За трећину је мањи од најмањег колибрија! Тежак је између 1,7 и 2 грама!“

Ниједан научник није поверовао у то сензационално откриће, јер нико није могао ни замислити да може да постоји тако мали сисар. Италијанског зоолога назвали су неозбиљним фантастом, његов извештај и име пали су у заборав.

Пре двадесетак година амерички зоолози су се сетили „етрурца“ и одлучили да коначно утврде да ли је италијански зоолог лагао или није. После многих прорачунавања утврдили су да сисар мора бити тежак најмање 2,5 грама, јер у лакшем организму не може нормално да се обавља размена материја. Сисари, топлоскрвне животиње, морају да одржавају сталну телесну температуру, често вишу од спољне. Потребно им је стално грејање, а зна се да је „гориво“ храна. Мали сисари морају да имају јаче грејање од великих, јер, у односу на запремину, мање тело има већу површину коже преко које се губи топлота него веће тело. Један кекс, на пример, има два пута мању запремину него два кекса, али да бисте умотали два кекса потребан вам је само незнатно већи папир него за умотавање једног.

„Животиња-сисар лакша од 2,5 грама морала би одмах угинути од зиме, боље речено, од глади!“ категорички су тврдили Американци. „Етрурски миш“ је производ пусте маште!“

ЛИЛИПУТАНАЦ ИПАК ПОСТОЈИ

Немачки зоолог Аделхајд Геретс замерила је амеичким колегама што сматрају да се хладним канцеларијско - лабораторијским прорачунима могу открити све тајне природе и живота. Немица је пре девет година одлучила да крене у Италију у потрагу за животињом коју никад нико није видео живу и коју су многи сматрали измишљеном.

СЛАТКИ МОЈ МИШИЋУ

АДЕЛХАЈД ГЕРЕТС ОТИШЛА ЈЕ ПРЕ ДЕВЕТ ГОДИНА У ИТАЛИЈУ ДА ПОТРАЖИ ЖИВОТИЊИЦУ КОЈУ НИКО НИЈЕ ВИДЕО ЖИВУ, А МНОГИ ЈЕ СМАТРАЛИ ИЗМИШЉЕНОМ.

У Италији је од празних конзерви направила 300 замки и поставила их међу рушеvine етрурских катакомби. После два месеца имала је у стакленим кутијама седам живих етрурских мишева од којих ниједан није био тежи од 1,7 грама!

Тек две године касније, пошто је добро проучила своје минијатурне заробљенике, Аделхајд Геретс је документовано објаснила тајну њиховог постојања.

Етрурски миш, због сувише велике површине коже у односу на запремину, троши огромне количине енергије, па стога мора дневно да поједе најмање два пута више хране него што износи његова тежина. Наравно, ту храну не може да поједе у два-три obroка, јер толика количина не би стала у његов стомак. Он мора да једе стално, и

дању и ноћу. Да би се прехранио, „етрурац“ напада и много веће животиње од себе: инсекте, пужеve, црве, али кад је у невољи, насрће и на пуштере тридесетак пута веће.

ЖИВИ САМО 16 МЕСЕЦИ

Логично је да миш-лилипутанац не може увек на време да дође до хране. Да не би изумро, природа га је обдарила способношћу коју немају други сисари. Кад случајно, због невремене, или некаквих других сметњи, не може тренутно да набави храну, пада у дубоки сан који траје неколико сати, сличан зимском сну других животиња. За тих неколико сати сна телесна температура снижи му се готово

до нуле, што веома успорава размену материја у његовом организму. Чим се пробуди, миш-патуљак мора поново да крене у лов. Ако тада, у року од највише једног сата, не дође до плена, сигурно ће угинути.

Борба за опстанак етрурског миша врло је тешка, што се може закључити и по његовом пулсу. Човечије срце куца у просеку 70 пута у минуту, а његово око 1.300 пута! Уз такве напоре нико не може да издржи дуго. Најмањи сисар на свету живи највише 16 месеци.

Аделхајд Геретс је доказала да амерички зоолози нису у праву и рехабилитовала непознатог италијанског колегу из двадесетих година прошлог века.

Тако се једна нова врста и званично придружила великом царству мишева

које већ више од 60 милиона година одолева свим могућим невољама. Њихови најудаљенији преци живели су у Северној Америци. Од њих до данашњег малог сивог „напасника“ којем, како многи тврде, човек треба да подигне споменике, прошло је много векова. Сетио их се једино Волт Дизни и одавши им дужно поштовање стекао славу и богатство.

ВЕРНИ ПРАТИЛАЦ

Кућни миш је изданац моћног и бројног племена глодара. Више од половине сисара његови су блиски или даљи рођаци: дабар, заморче, кунић, зец, миш из пирамида и многи други. Наши домаћи мишеви директни су потомци мишева из централне Азије, колевке житарица. На Далеком истоку, а од европских земаља у Италији и Шпанији, среће се и пиринчани миш.

Човек се ближе упознао с мишем када је почео да се бави пољопривредом, пре неких 9000 година. Радознала зверчица приближила се човеку и завиривала у његове пећинске настамбе, чепркала по његовим лежајима од крзна и сламе, прицкала сомуне у фараонским кухињама и сиреве у Херкулануму и Помпеји. Непоправљиви мали радозналац друговао је са заточеницима у средњовековним тамницама, пратио је испоснике у пу-

стињама, морнаре на једрењацима и бродоломнике на сплавовима, спријатељио се с војницима у рововима подсећајући их на топлину дома. Још у античко доба постојало је тепање „слатки мој мишићу“.

„Слатки мишић“ претворио се у напасника чим је човечанство прерасло земљорадничку фазу. Становници градова били су принуђени да граде куће и намештај с антимишјом функцијом. Колико су драгоцених руком писаних књига, колико сланине и сира, колико невестинских опрема изгризли мишеви током векова! Колико је клопки направљено, колико је мачака мобилисано, каква све средства одбране нису смишљали научници кад су сазнали да плетни мишији род преноси опасне болести као што су куга и тифус.

КОРИСТАН НАПАСНИК

Научници данас тврде да све у свему, и није тако лоше што су се мишеви уселили у наше куће. Три врсте кућних мишева енергично бране приступ на своју територију другим врстама својих рођака, а има их око 600, који би били много досаднији и опаснији, као што су миш из канализације и пацов.

Научници кажу да домаћи миш има једну необичну особину: Да би избегла пренасељеност, женка миша вољно ограничава natalitet. Кад мишица не располаже приватним царством од којег квадратног метра, кад не може у миру да свије гнездо по хиљадугодишњим прописима, кад не може сваких пола сата да посети своје младунце и да их поздравља карактеристичним пијуком од 40000 титраја у секунду, мишица неће да рађа!

Захваљујући обичном кућном мишу, пре неколико година откривене су „хелије убице“ — хелије које убијају рак. Професори Михаел Фелдман и Ирун Коен у израелском Истраживачком институту Вајцман убризгали су пре извесног времена кућним мишевима нека ткива о којима не постоје званични извештаји. Установили су да та ткива у белим крвним зрнцима мишева стимулишу развој „хелија убица“ које у многим случајевима разарају одређене облике рака на плућима. Без мишева научници не би открили ове хелије. Миш је идеална експериментална животиња, јер је начин на који реагује на болести и лекове невероватно сличан људским реакцијама. Резултати истраживања на мишевима могу се лако применити на људима у микробиологији, имунологији, фармакологији, дијететици, ендокринологији, радио терапији.

А. Р.

ЧУДНЕ СВАДБЕ

КУМ-НАЈБОЉИ ПРИЈАТЕЉ

Баптистички свештеник Џејмс Сендфер отворено признаје да је за 47 година своје каријере само на венчањима зарадио скоро 6 милијарди старих динара. Он тврди да је за ово време венчао најмање 120 хиљада парова.

Како обично венчање у Америци данас кошта 50 хиљада динара, лако је поверовати да је ова Сендферова изјава истинита. Али, овај шездесет четворогодишњи свештеник из Калифорније тврди да је новац крваво зарадио предано вршећи своју дужност и под најнеобичнијим околностима. Венчавао је људе на снежним врховима, на отвореном мору, на леденој санти, па чак и на леђима слона.

Људи су често доводили Сендфера у такву ситуацију да ни сам није знао како да поступи. Једном му се преко телефона јавио неки човек и учтиво упитао да ли за кума може да узме свог најбољег пријатеља.

„Можете замислити како сам био изненађен када се сутрадан тај исти човек појавио преда мном водећи на узици свог љубимца, ирског сетера“, присећа се Сендфер.

Пас је носио кравату

„Пас је био свечано обучен, носио је мали сак, специјално сашивен за ту прилику, а око врата му је била привезана кравата. Невеста очигледно ни-

РЕВНОСНИ СВЕШТЕНИК ВЕНЧАВАО ЈЕ ЉУДЕ И У НАЈНЕОБИЧНИЈИМ ОКОЛНОСТИМА: НА СНЕЖНИМ ВРХОВИМА, НА ОТВОРЕНОМ МОРУ, ПА ЧАК И НА ЛЕЂИМА СЛОНА.

је имала ништа против кума, па сам одлучио да почнем са церемонијом и не постављам сувишна питања. На моје изненађење, за све време венчања „кум“ је послушно стајао уз свог господара, весело машући репом“.

Други пут су два циркуска укротитеља тражи-

ла да их венчају на леђима слона. Повели су ме у циркус где је већ све било припремљено за свечани чин. На леђима једног великог слона била је постављена лепо украшена платформа на коју смо се успели лествицама, док су остали људи из циркуса достојанствено стајали

око нас. Можда звучи невероватно, али атмосфера је била свечанија него обично и мени је ово венчање остало у најлепшој успомени“.

Неки други акробатски пар се пред само венчање „упетљао“ у неку врсту људског чвора и изјавио да ће се „развести“ тек пошто их Сендфер венча.

„У првом тренутку хтео сам да их одбијем, али када су ми објаснили да је овакав ритуал за њих необично важан, пристао сам“.

Нисам богаташ

Сендферова необична венчања наишла су на велико негодовање других свештеника. Ипак, иако оштро критикован, Сендфер не показује никакве знаке кајања.

„Ако младенци желе неку посебну церемонију, зашто бих се ја томе противио? Најважније је да су њихове намере искрене. На сваком мом венчању владала је свечана атмосфера као и код сваког другог свештеника и никада нисам допустио да се овај важан чин схвати необиљно“.

„Ако би ми данас неки пар затражио да га венчам на катарши брода, ја бих без размишљања пристао. Нема ниједног закона који то забрањује“.

Па ипак, иако признаје да не живи лоше, Сендфер одлучно пориче да је богат човек. „Наравно, за све ово време зарадио сам доста новца“, каже он. „Али то није било нимало лако. На крају крајева, радио сам веома напорно и ред је да после толико година савесне службе будем и награђен“.

М. Ш.

НЕ ГАЈИ ПИЛИЋЕ У ФЛАШИ

Неке америчке државе имају законе који би се у најмању руку назвати — чудним. Ако вам, на пример, у Масачусетсу падне на памет да слону купите пиво, сместа одустаните од те замисли. Противзаконита је. Забрана која се односи

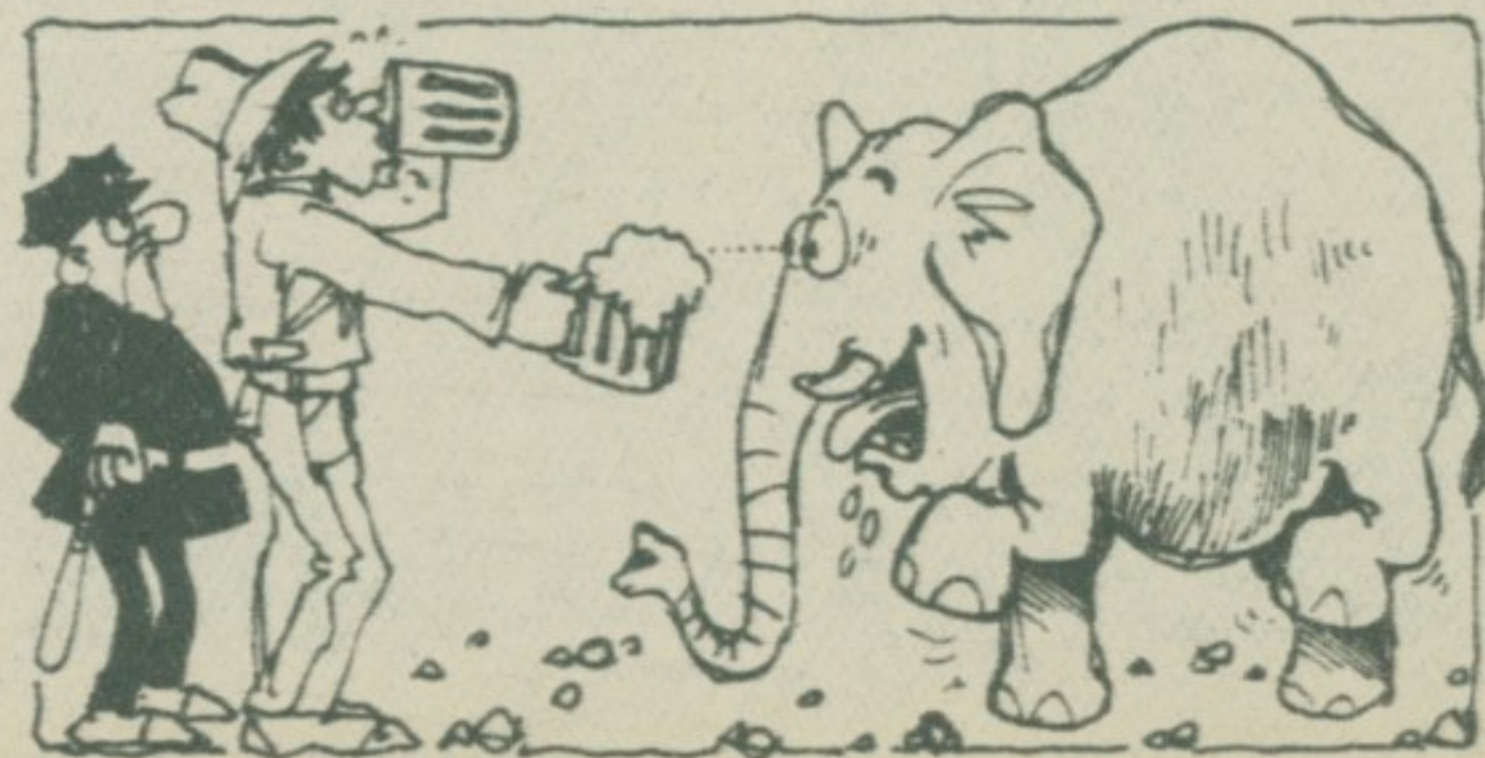
на слонове и пиво није једина међу необичним законским прописима за које нико не би умео да каже коме и чему служе.

У једном калифорнијском граду допуштено је свашта — али не и вожња бицикла по базену. У граду Денисону, у Ајо-

ви, забрањено је задиркивати затворенике по градским затворима. У Њу Џерсију не смеће да гајите пилиће у флаши, а у Топики, у Канзасу, доспећете под удар закона уколико се открије да имате више од пет мачака. У граду Омахи, у Ајови, верници на службу

окоју одлазе у смртном страху да им се случајно не догоди да кихну. То је у овом граду кажњиво. У закону града Џеферсон Ситија, у Мисурију, постоји и клаузула која предвиђа правне мере против свакога ко покуша да зајаше неко говече „на зратољоман начин“, мада тако нешто већ постојало је његовим становницима ни не пада на ум.

БИМ И БУМ

BAVALU

стрип

МАРК ТРЕЈИ: УКРАДЕНА ЗБИРКА

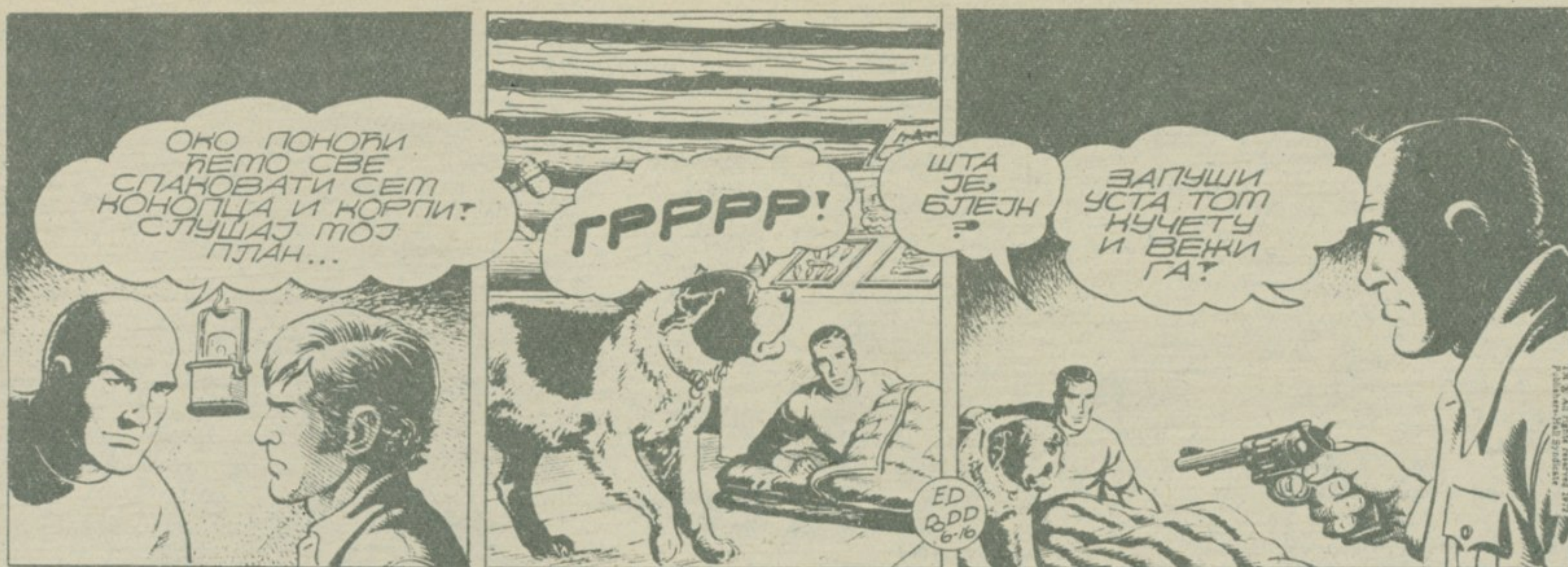

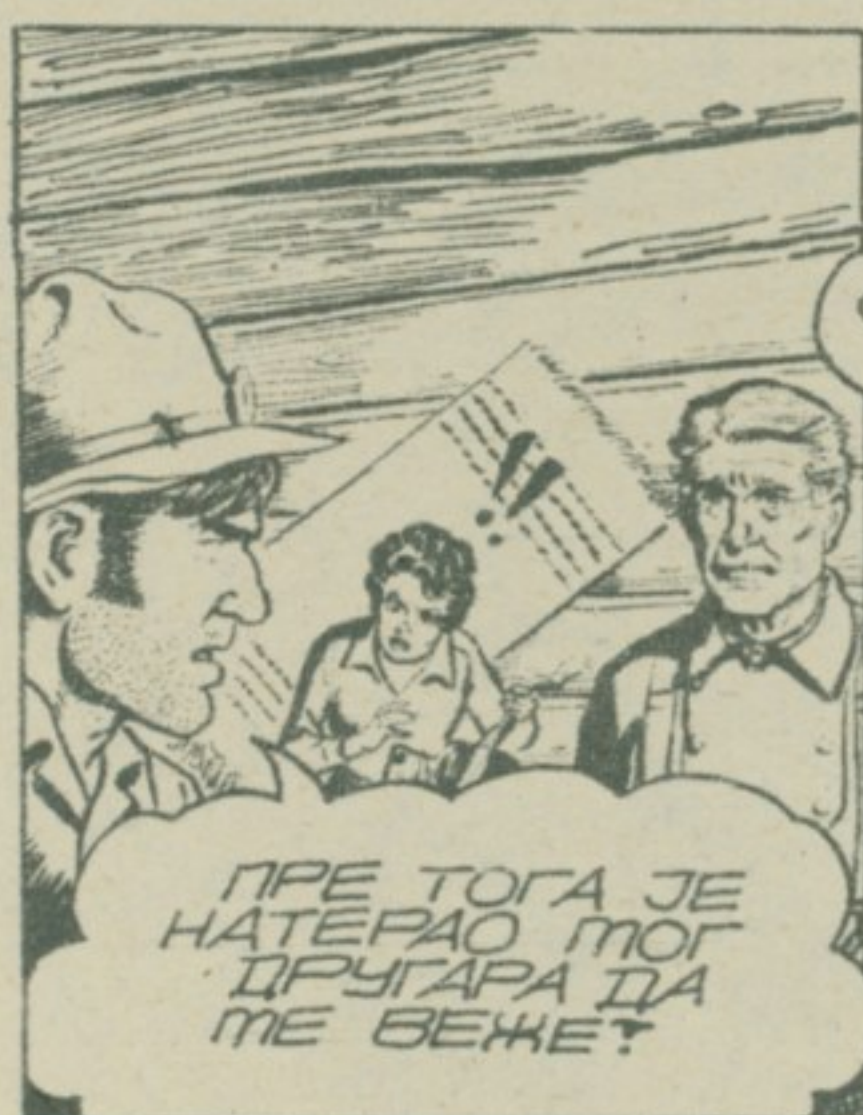

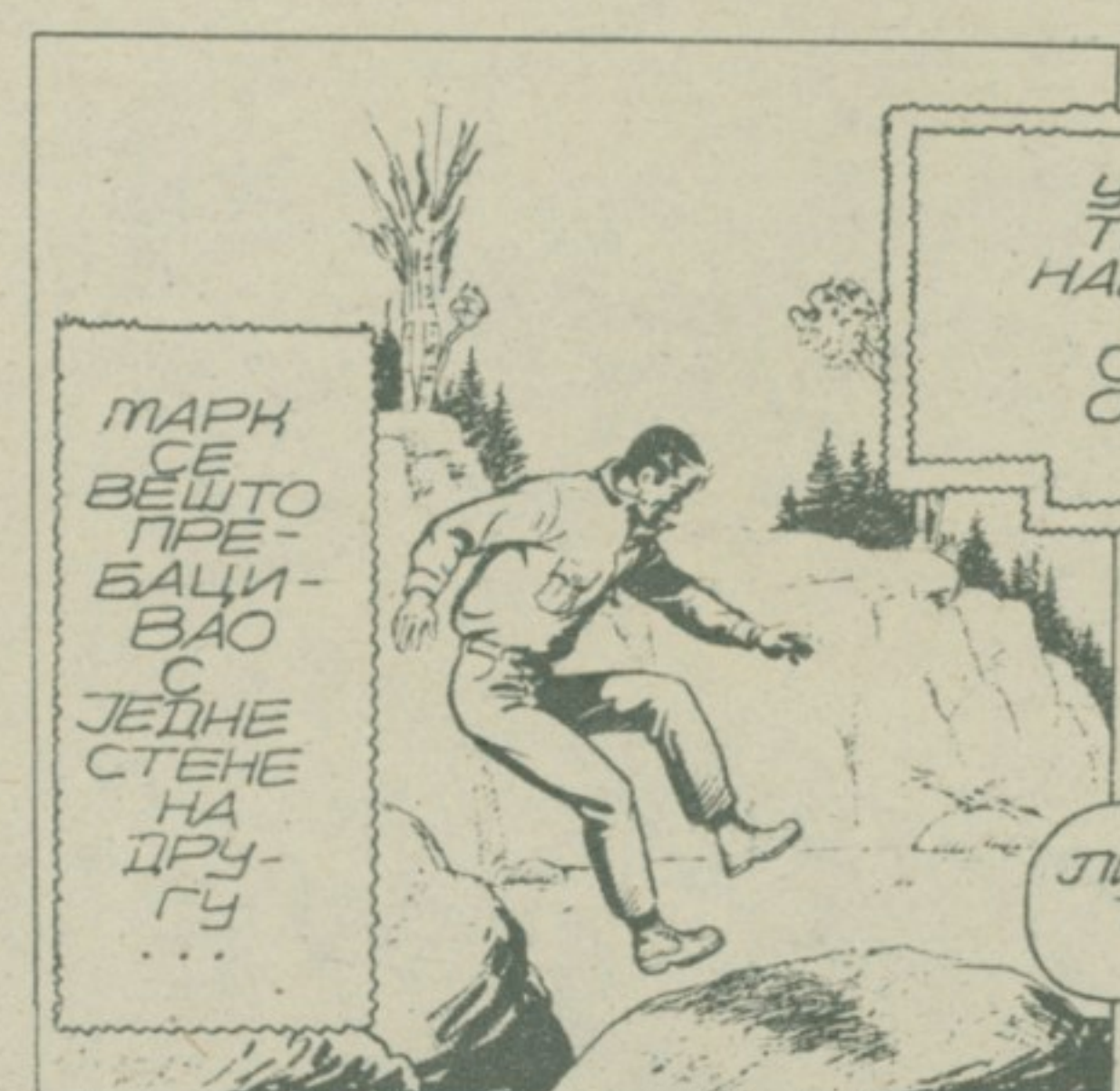
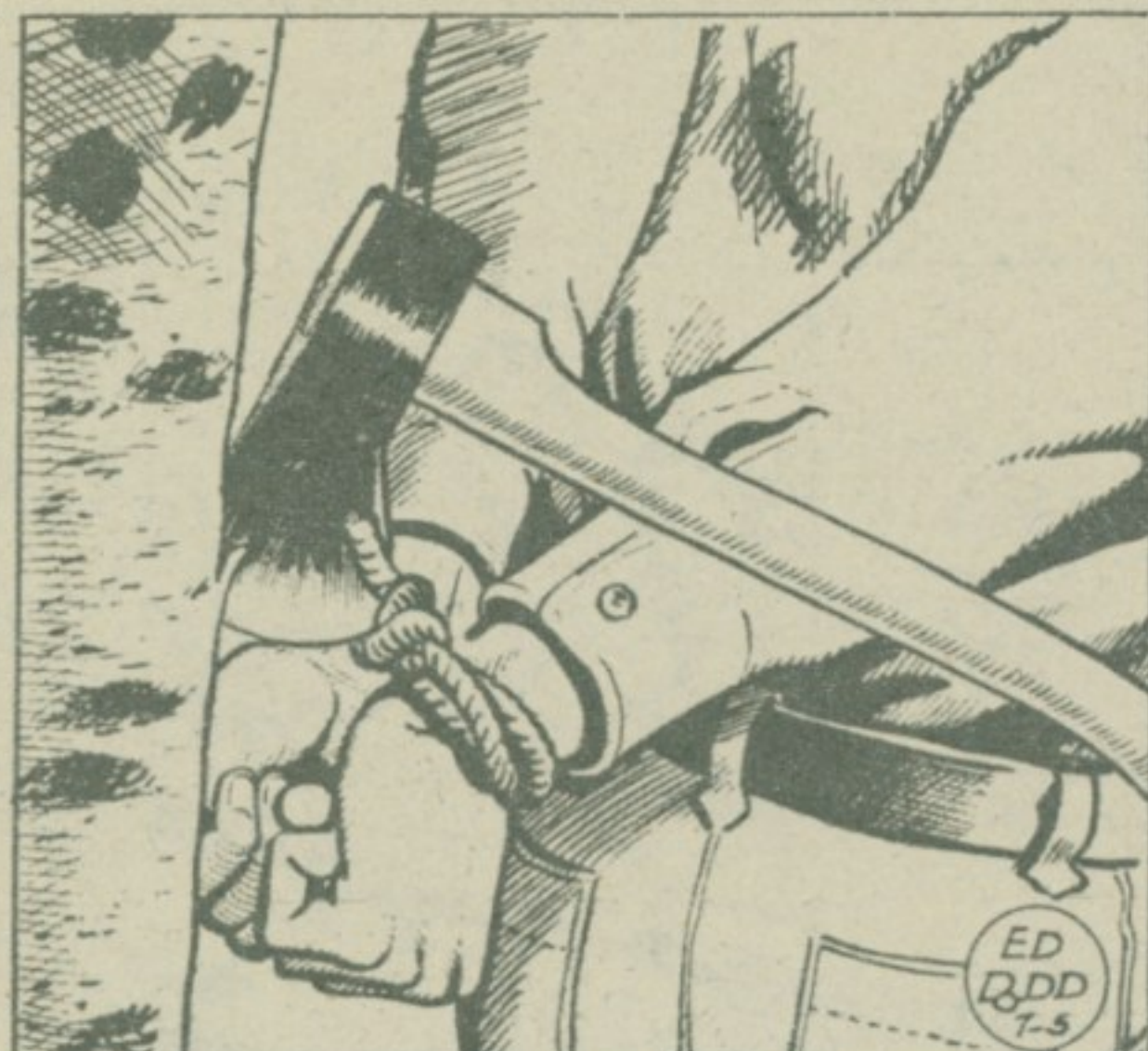
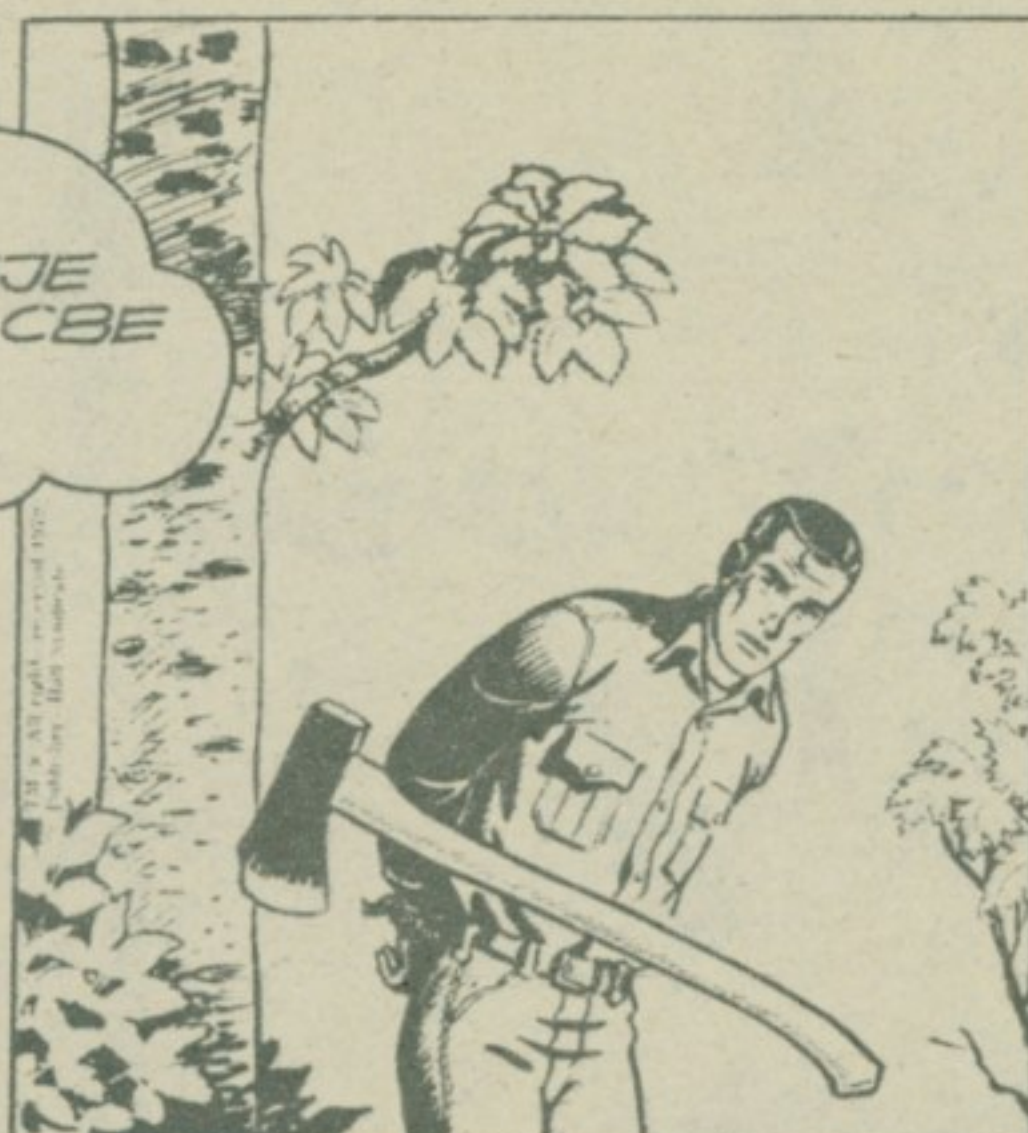

ЗАКОН КОНТА: БЕЗБРИЖНА ЛИЛ

ХОРЕ ЛИ
СЕ ОВДЕ О-
ДРЖАТИ ИЗ-
ЛОЖБА ЦВЕ-
ТА?

НЕ, ТО
ВАМ ЈЕ ПО-
КЛОП ОД НАШЕГ
БАНКАРА
ЏОЗЕФА ТИМ-
СА?

А У БЕРБЕРНИЦИ...

НАНО
ИЗГЛЕ-
ДАМ,
ХЕНК?

НИКАД
ЛЕПШЕ,
ТИМСЕ?

МАЛО КАСНИЈЕ...

ТИМСЕ, ДА ВАМ
ЗАХВАЛИМ НА
ЦВЕЋУ. АЛИ,
ДА ЗНАТЕ ДА
НЕ ЖЕЛИМ ДА
УЛОЖИМ НОВАЦ
У ВАШУ БАНКУ?

У ШЕРИФ-
ОВОЈ КАН-
ЦЕЛАРИ-
ЈИ...

ТЕЛЕГРАМ
ЗА ВАС
ОД ПИНКЕР-
ТОНА ЈЕ

ШТА
ЛИ
ХОРЕ?

ТАКО
ЗНА-
ЧИ?

МИСЛИТЕ
ЛИ ДА ЋЕ
ТИМС БИТИ
ЉУБОТОРАН
АКО ПРИЂЕ
ДЕВОЈЦИ?

А КО НЕ БИ
БИО? ТАКВА ЈЕ-
ПОТИЦА И ЈОШ
ПУНА ПАРА?

ПРИТИО
САМ ТЕ-
ЛЕГРАМ ПА
САМ МИС-
ЛИО ДА ЋЕ
ВАС ЗАНИ-
МАТИ...

ИЗВИНИ-
ТЕ, ТИМ-
СЕ?

САМО
ИЗ-
ВОЛИ-
ТЕ?

АЛИ, ТО
ЋЕ НИЈЕ ПО-
ГОДИЛО НА
МОЈОЈ ТЕ-
РИТОРИЈИ?
ЗНАТЕ ШТА
МИСЛИМ?

НАРАВНО!
И НЕИЗМЕР-
НО САМ ВАМ
ЗАХВАЛНА?

ТИМСЕ,
УПРАВО САМ
ПРИТИЈА ЗА-
НИМЉИВО
ОБАВЕШТЕ-
ЊЕ ОД ШЕРИ-
ФА. БИЋЕ МИ
ПОТРЕБНЕ
ЈАКЕ ЧЕЗЕ
И БРЗИ НО-
ЋИ?

НАРАВНО
ДА ЋЕТЕ
ИХ ДОБИТИ

ВАША ЖЕЉА
ЈЕ ЗА МЕНЕ
ЗАПО-
ВЕСТ?

ПРЕ НЕГО
ШТО КРЕНЕТЕ
У ШЕЋЊУ, ОСТАВИ-
ТЕ НОВАЦ У ТИМ-
СОВОЈ БАНКУ?

ПА, АКО ВИ МИ-
СЛИТЕ ДА ЈЕ
ТАКО НАЈБОЉЕ...

УБРЗО
СУ СЕ
ИСПРЕД
ХОТЕЛА
НАШЛЕ
ТИМСОВЕ
НОЧИЈЕ
И НАЈБО-
ЉИ НОЋИ

ИДЕМ НА
КРАЈИ ПУТ!
ЗАТО НОСИМ
КОФЕРЕ?

АХ, ТЕ
ГРАДСКЕ
ЖЕНЕ!

А ТИМС
ЋЕ БРИЊУТИ
О ВАШЕМ
НОВЦУ?

СА
ВЕЛИКИМ
ЗАДОВОЉ-
СТВОМ!

ЦЕТИ
ЈЕ
ИСПРАТИО
САВ
МУШКИ
СВЕТ
ДОЋА...

ДИВНЕ
ЛИ
ЖЕНЕ?

ДА?

ДИЈАНЕ,
ЗНАТЕ
ЛИ
КУДА
ЈЕ
ОТИШЛА
ЦЕТИ?

НЕ!
ОДНЕСИТЕ
ТАЈ НОВАЦ
У БАНКУ!

ИМАТЕ
ЛИ ВРЕМЕ-
НА ЗА ЈЕ-
ДНО ПИЈЕ?

НЕ! ИМАМ
САСТАНАК НА
ЖЕЛЕЗНИЧ-
НОЈ СТАНИЦИ!

ЈЕДАН ВОЗ ПРИБЛИЖАВАО
СЕ ДОЋА...

УБРЗО...

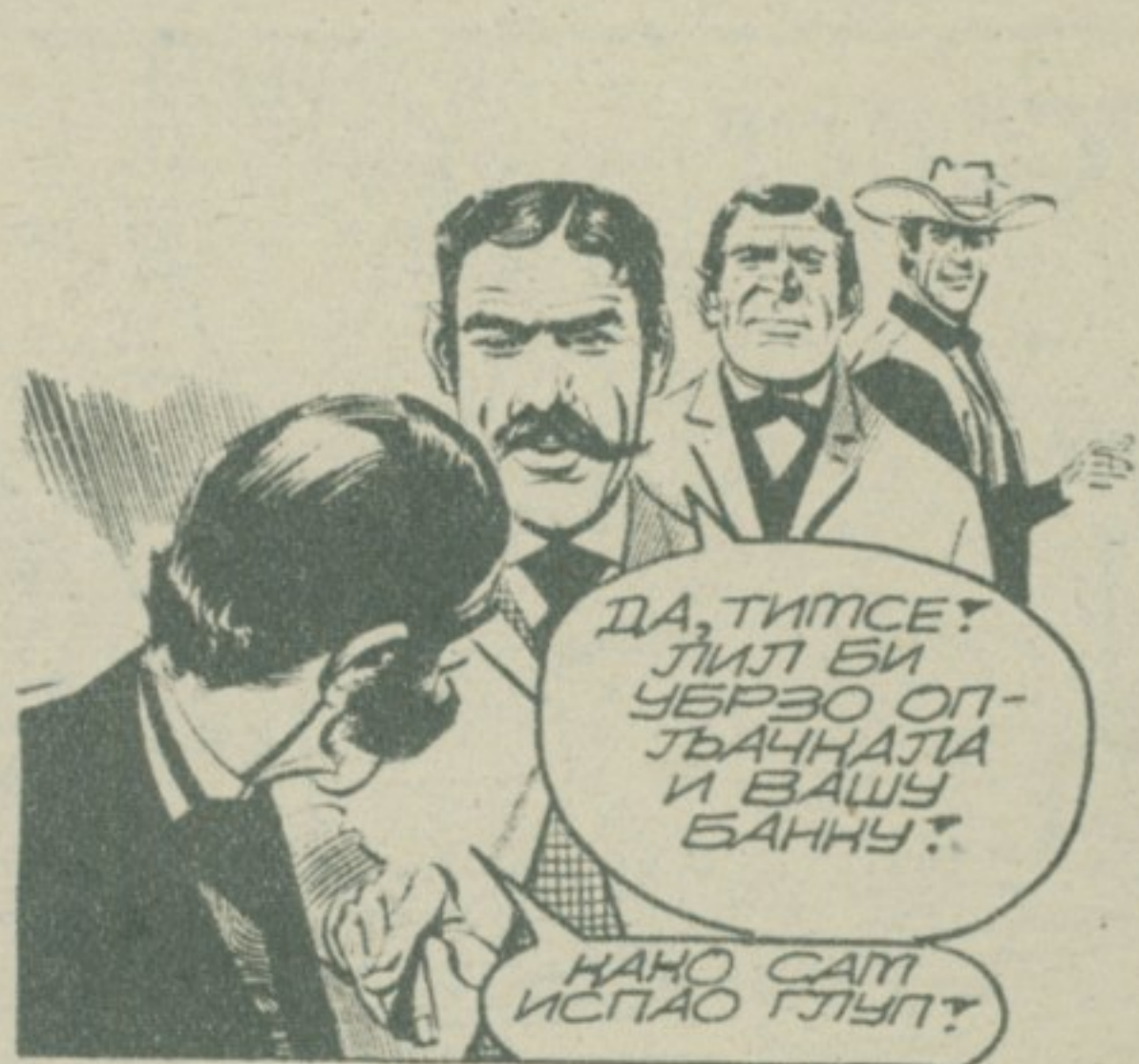
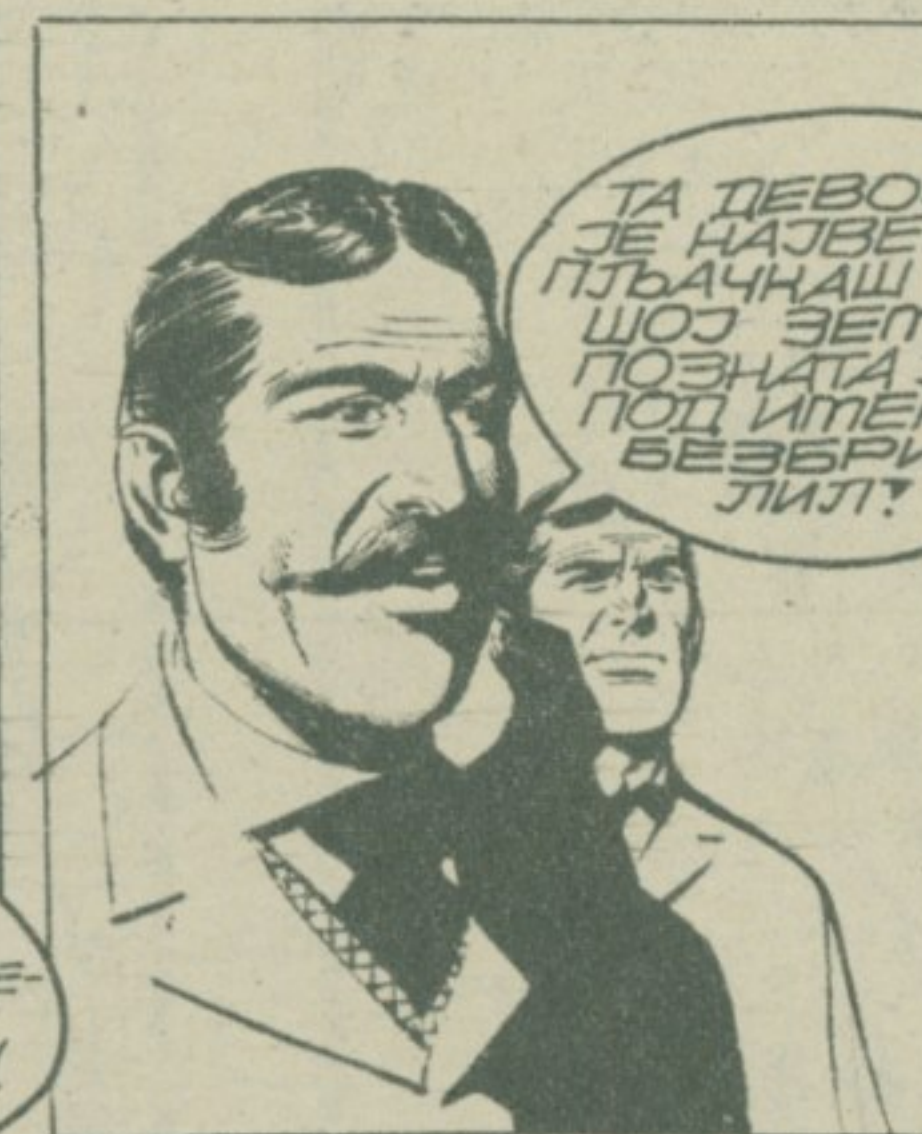

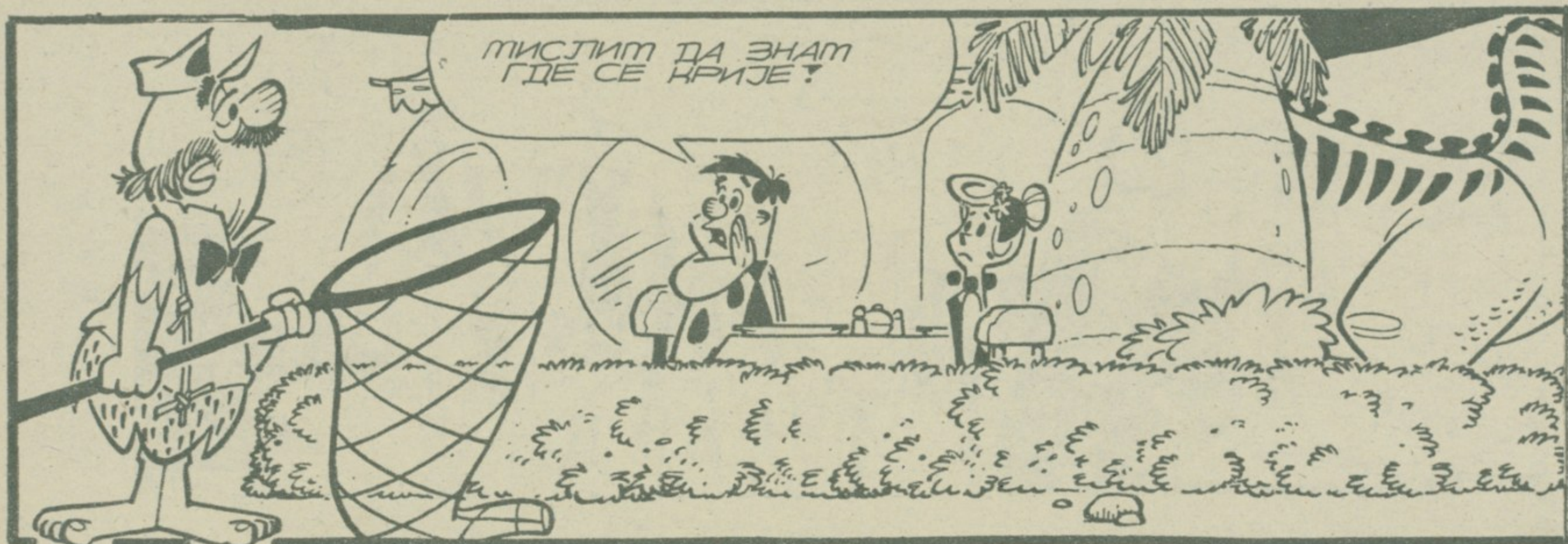
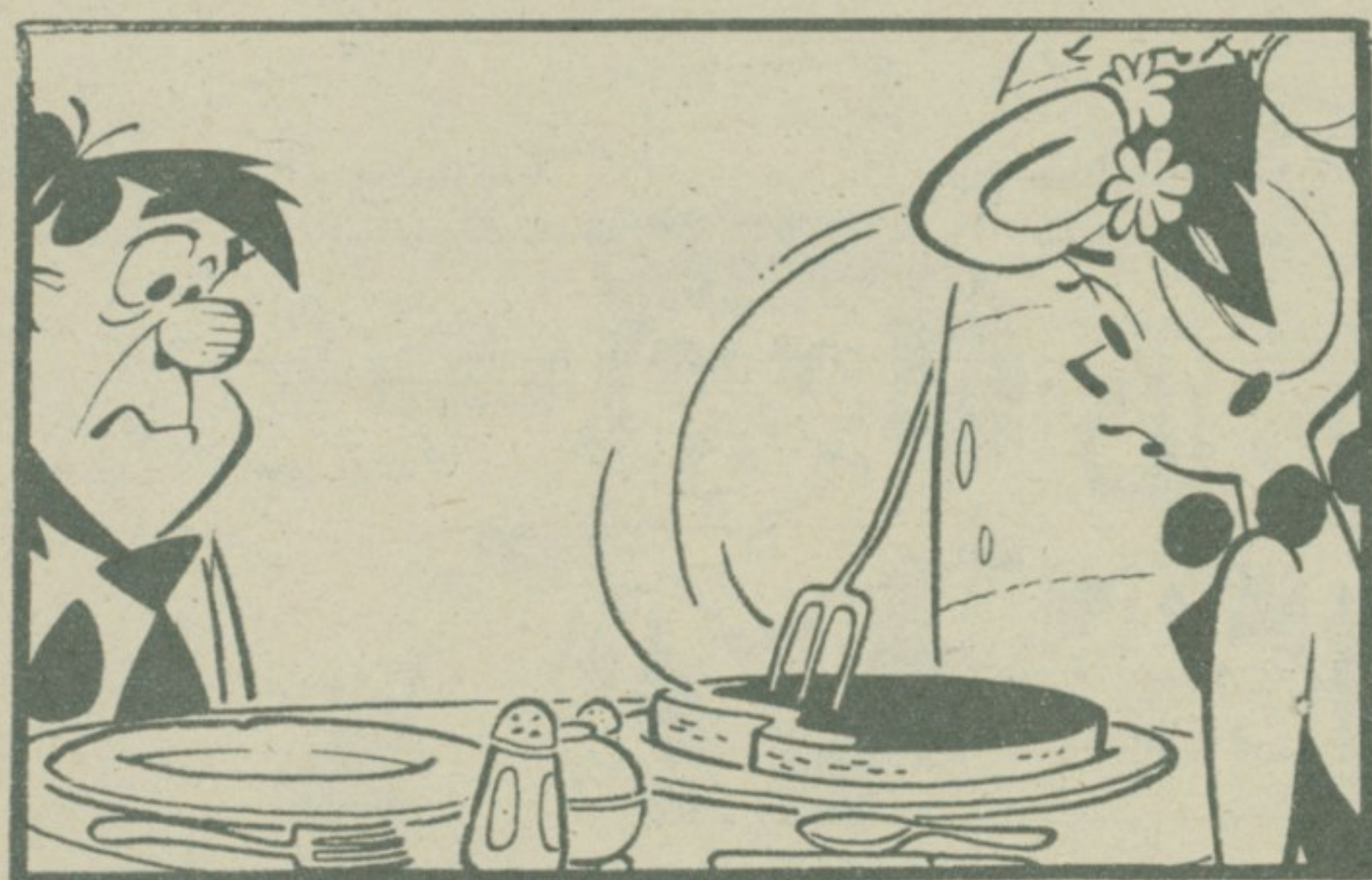
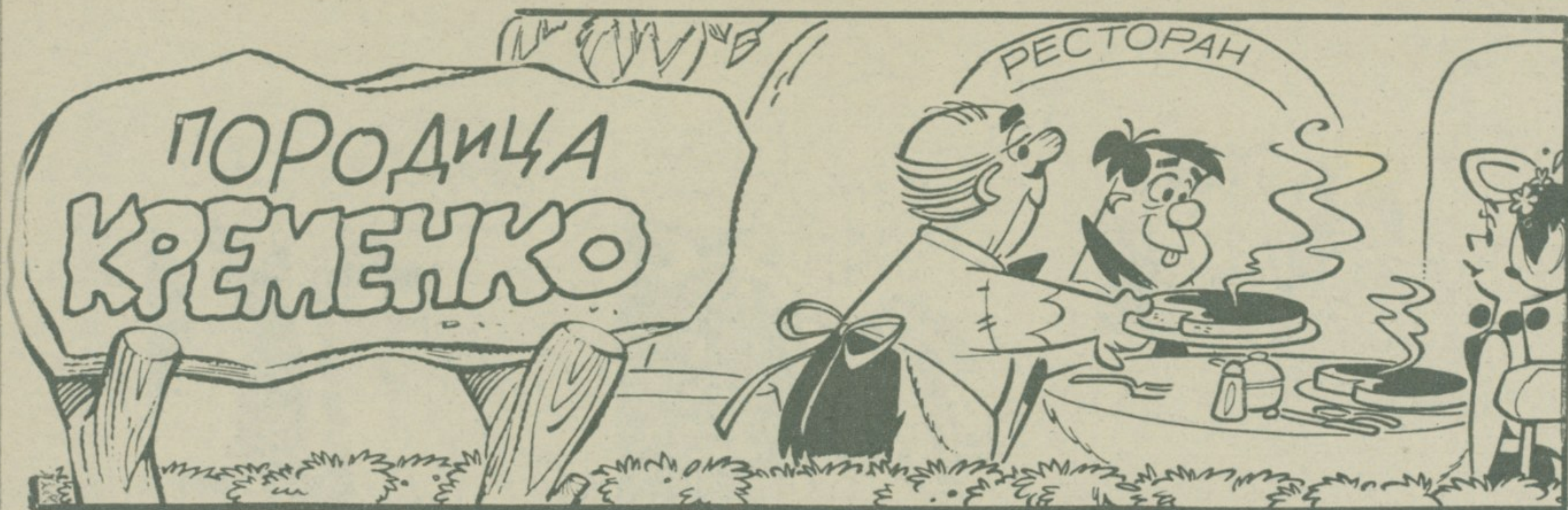
ВИ СТЕ
ПИНКЕРТОНОВИ
ДЕТЕКТИВИ?
ЈА САМ
ШЕРИО!

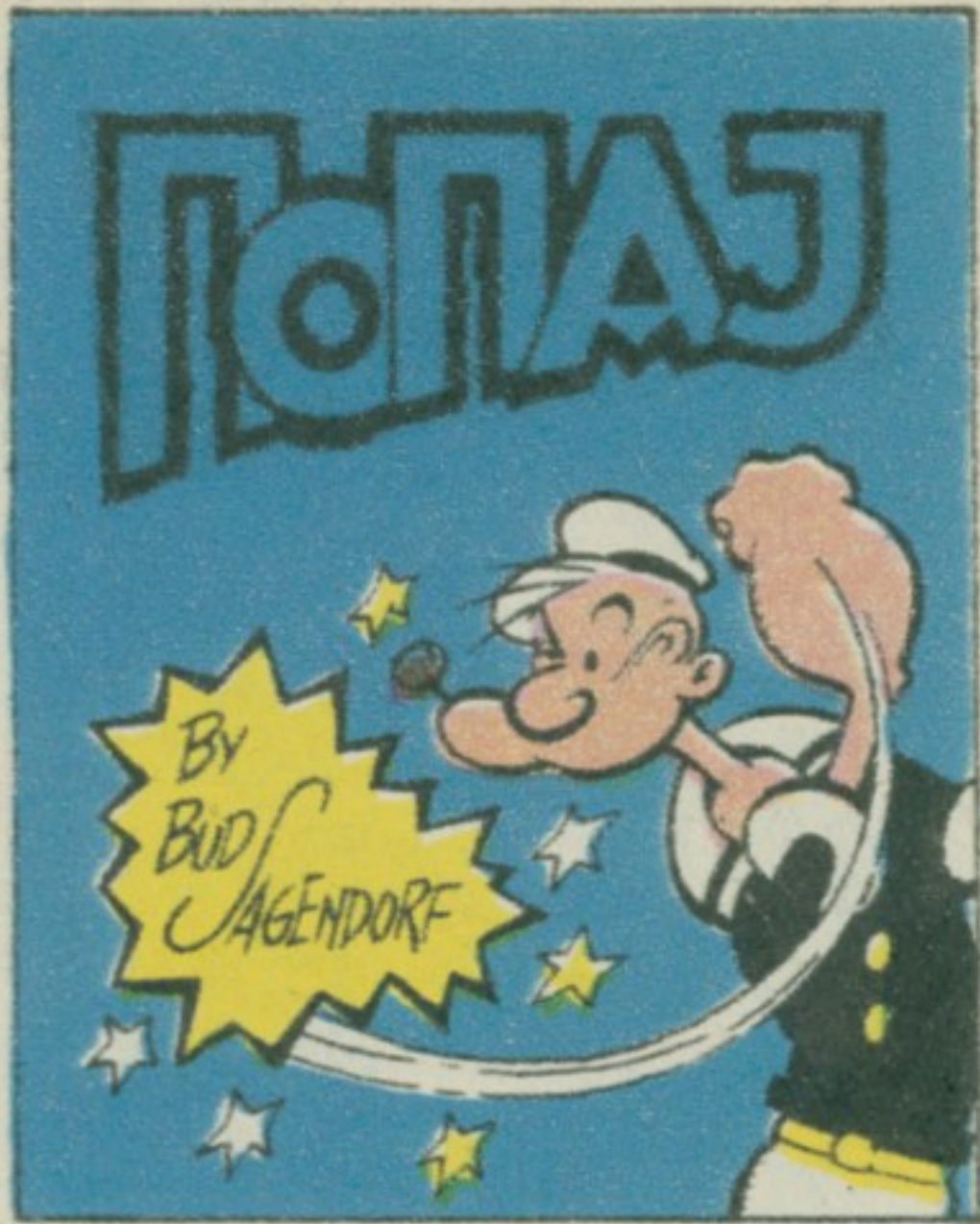

ЗНАЧИ,
ДОБИЛИ
СТЕ
ТЕЛЕГРАМ!

ЗАБАВНИКОВА ВАТРОГАСНА ШКОЛА

ДЕВЕТИ ЧАС

Угљен-моноксид и угљен-диоксид често се називају и модерни гасови. Као пратиоци разних процеса у многим срединама јављају се у нежељеним концентрацијама. При сагоревању може да се развије и до триста литара угљен-моноксида.

И угљен-моноксид и угљен-диоксид развијају се и као производи сагоревања многих запаљивих материја. Процеси сагоревања су оксидациони процеси (сједињавање запаљиве материје с кисеоником), а производи сагоревања су хемијска једињења оксиди.

Оксиди (хемијска једињења кисеоника с другим хемијским елементима) су врло распрострањени. Који ће се оксид, као производ сагоревања, у одређеном случају створити, зависи у првом реду од састава материје која гори. При сагоревању сумпора, на пример, настаје сумпор-диоксид, при сагоревању магнезијума магнезијум-оксид итд. Међутим, у пожарима се најчешће срећемо са сагоревањем материја сложенијег хемијског састава.

ГОРИ, НЕ ГОРИ

У природи се налази, а данас се добија и вештачким путем, велики број различитих материја које називамо органским материјама, односно органским једињењима. У састав ових материја улази угљеник, што значи да ће као производ сагоревања било које органске материје настати оксид угљеника.

Угљеник гради два оксида: угљен-моноксид и угљен-диоксид. При сагоревању органских материја могу настати и један и други, што зависи од услова.

Молекули угљен-диоксида састављени су од једног атома угљеника и два атома кисеоника, атом угљеника везао је за себе максималан број кисеоникових атома и даље не може да оксидира. Угљен-диоксид је, дакле, незапаљив гас. Али, код молекула угљен-моноксида за један атом угљеника везан је један атом кисеоника, што значи да ови атоми угљеника могу за себе везати још по један атом кисеоника: угљен-моноксид је запаљив и експлозиван гас.

Угљен-диоксид, као производ сагоревања, обично се развија при пожарима на отвореном простору, јер у процесу сагоревања учествују довољне количине

кисеоника (потпуно сагоревање), а угљен-моноксид тамо где ови услови нису испуњени — при сагоревању у подрумским и другим затвореним просторијама. У истом пожару не могу настати оба ова оксида — на почетку пожара обично настају веће количине угљен-моноксида, а касније угљен-диоксида.

ТРАГЕДИЈА У КАЛКУТИ

У индијском граду Калкути за време енглеске владавине, после једног масовног хапшења, у тескобним просторијама градског затвора нашло се једнога дана 146 затвореника. Прву ноћ у затвору преживела су само 23 затвореника. Слична трагедија догодила се 1848. године када је енглески пароброд

МОДЕРНИ ГАСОВИ ХАРАЈУ

„Лондондери“ на отвореном мору захватила снажна бура. Путници су смештени у слабо проветрене просторије испод палубе где их је више од стотину изгубило животе.

Узрок ових трагедија био је угљен-диоксид који настаје приликом дисања, а како је у скученим затворским, односно бродским просторијама, био недовољан прилив ваздуха богатог кисеоником, ови несрећници су се угушили.

Угљен-диоксид није отрован, али спречава приступ кисеоника. Његово штетно деловање може да дође до изражаја само при високим концентрацијама — ако су то два-три процента, човек не осећа промене, пет процената доводи до убрзања пулса и појачаног лупања срца, а при концентрацији од око тридесет процената смрт наступа релативно брзо.

Човек се изненада може наћи у просторијама чија је атмосфера засићена угљен-диоксидом — при копању бунара, ренима, или у винарском подруму. У таквим случајевима потребно је помоћу кречног млека, на пример, проверити да ли у просторији има угљен-диоксида. Уколико га има млеко се под његовим утицајем замути, јер долази до издвајања калцијум-карбоната.

Угљен-моноксид се врло лако једини са хемоглобином који преноси кисеоник

по ћелијама нашег организма при чему настаје карбоксихемоглобин. Али, пошто се хемоглобин лакше једини са угљен-моноксидом него са кисеоником, и најмање количине овога гаса у атмосфери представљају за човека велику опасност. Концентрација од 0,05 процената угљен-моноксида доводи до вртоглавице. Количина од 0,1 изазива малаксалост, човек не може да хода, док при концентрацији од 1 одсто за неколико минута долази до губитка свести. Ако се не предузму спасилачке мере, врло брзо наступа и смрт.

ОТРОВ У КРВИ САОБРАЋАЈЦА

Овај гас развија се при раду мотора с унутрашњим сагоревањем и представља велику опасност тамо где је развијен аутомобилски саобраћај. Испитивања су показала да се у становима вишеспратница (до деветог спрата) у улицама са развијеним аутомобилским саобраћајем врло често јављају нежељене концентрације овог „модерног“ гаса. Утврђено је такође да се на крају радног дана у крви саобраћајца који своју дужност обављају на врло прометним раскрсницама врло често налази забрињавајућа количина карбоксихемоглобина.

Колико ће се угљен-моноксида развити при раду

мотора с унутрашњим сагоревањем зависи, пре свега, од употребљивог горива, типа мотора и његовог рада. Када мотор ради „у леу“, на празно, долази до врло интензивног развијања овога гаса који због тога у озбиљним концентрацијама може да се појави у гаражама и сервисним радионицама.

Повећању ових опасности доприноси и чињеница што је угљен-моноксид без укуса и мириса па чулима правовремено не можемо да га осетимо.

Данас, срећом, постоје уређаји који региструју и најмање количине овога гаса у атмосфери неке просторије.

Инж. В. Костић

ЛИНИ-КВИЗ

- 1 Који је филозоф био учитељ Александра Великог?
- 2 Нитрофоска је река у Сибиру?
- 3 Дамија је богиња?
- 4 Одакле потиче ванила?
- 5 Шта је регата?

ОДГОВОРИ:

1. Учитељ Александра Великог био је Аристотел (384-322 пре н. е.). Ученик Платона и оснивач перипатетичке школе. Главна су му дела: „Метaphизика“, „Етика“, „Никомахова етика“, „Поетика“, „Политика“ и „Реторика“. 2. Не, нитрофоска је сажетко вештачко ђубриво. По хемијској јединици азота, фосфора и калијума: 2. 3. Дамија је јединица мере за дубину, а не за дубину океана. 4. Ванила је ароматична супстанца која се добија из корења јединице мере за дубину океана. 5. Регата је врста бродова који се користе у регатама.

НА
НУШИЋЕВ
НАЧИН

АДВОКАТ У ГАЋАМА

Вече је било благо и тихо. Раскошним парком и улицом крај њега лагано су шетали бањски гости и ђаскали. У башти код „Сотировића“ није било места ни игла да падне. За једним столом у углу седи су угледни месни лекар и књижевник Душан Радић, неки виши официр, познати београдски адвокат у поодмаклим годинама и боем са изношеним жирадо шеширом комедиограф Бранислав Нушић...

Досетке су плуштале, али је Нушић водио главну реч. Уз мезе и хладно пиво у позамашним криглама сви су се пријатно осећали. Само се адвокат непрестано врполио. Око пола девет нагло је устао, извинио се рекавши да га боли глава и отишао на починак. Гледећи прстима брке, Нушић се лукаво насмешио и погледао доктора Радића.

— Богати, Душко, је ли ти мислиш што и ја? Ако је тако, онда би био ред да нашем пријатељу адвокату запржимо чорбу, а!...

Лекар се шеретски насмејао и климнуо главом.

Зврчна да се памти

Било је то у Врњачкој Бањи једног летњег дана, оних година између два рата када ово место није било само лечилиште, већ и стетиште боема. Један од таквих био је и Бранислав Нушић који није долазио ни због снобова, ни због господе. Привлачио га је амбијент и друштво које му је лежало на срцу и у којем се осећао као риба у води. Додуше, и то су били људи од имена, али у души народски свет који није много марио за етикецију.

Сусрет са старим пријатељем, познатим београдским адвокатом, силно га је обрадовао. Првих дана адвокат се није одвајао од Нушића, но, већ после неколико вечери почео је да се жали на главобољу. И то редовно између осам и девет увече.

Старом лисцу Нушићу ствар је сместа била јасна. Знао је од раније да у Бањи живи наочита удовица с којом је адвокат већ годинама у време сезоне одржавао више него пријатељску везу и да због ње напушта друштво

извињавајући се главобољом.

Истина, у једном тренутку Нушић је помислио да је адвокат прекинуо то пријатељство, али када му је доктор Радић казао да га лепа удовица још привлачи, кроз главу му је прошло да адвокату намести „зврку“ коју ће дуго памтити. План је испричао пријатељима у кафани.

Друштво за столом било је одушевљено предлогом. Уз нову туру пива и порцију мезелука одмах су подељена „ратна задужења“. Најтежи задатак добио је доктор Радић: морао је да нађе женско чељаде које има петљу за акцију и чији глас личи на глас адвокатове жене која, наводно, треба сутра да допутује из Београда. Једино се нећкао официр, јер му улога лопова није пристајала!

Тајанствена рука

Сутрадан увече друштво је опет засело код „Сотировића“. Сви су се мешкољили и очекивали када ће адвоката да заболити глава. Нису дуго чекали. Те вечери њиховог пријатеља „спопала“ је главобоља још у осам.

— Људи, пропадох! — жалио се устајући. — Ако сам зарадио мигрену, биће зло!

— Не дај боже! — са-

Када је око поноћи неко снажно закуцао на врата мале виле у парку Врњачке Бање, домаћицу, наочиту удовицу, само што није ударио шлог.

жаљиво је прихватио Нушић, кришом намигујући пајташима.

Удовица је имала малу вилу крај парка са ниским прозорима које је за топлих ноћи држала отворене. Тако је било и те вечери. А у вили, после пријатно проведених часова, адвокат и дама спавали су блаженим сном. Уредно сложене адвокатове панталоне лежале су пребачене преко столице недалеко од прозора.

Изненада, ско поноћи, једна рука нечујно је размакла завесе, привукла столицу и узела панталоне. Није прошло ни неколико минута, а на вратима се зачуло куцање. Удовица се једва расанила. Није јој се устајало из кревета.

— Ко је то у ово недоба?

— Живка... Живка адвоката, из Београда... зар ми не познајеш

глас. Нема оног мог мужа несрећника нигде, стан закључан, а ја ево стигох, па к'о велим да преноћим код тебе... знамо се годинама!

Удовицу само што није ударио шлог. Скочила је као опарена и почела да дрмуса „момка“ називајући га црним и кукавним и никаквим и бедом на врату...

Слатно од јагода

Адвокат се наврат-нанос обукао, али панталона нигде! Са неушнираним ципелама, у гаћама и сакоу, опкорачио је прозор и изгубио се у мрак. Пошто је погледала по соби да види није ли остала нека ствар која би га могла одати, удовица је пожурила да отвори. Пред вратима — никог! Погледала је лево, погледала десно — ништа!

Каринатура
Бранислава Нушића

Несрећни адвокат није без панталона од срамоте смео да се појави у стану. Видеће га станодавац, комшије, сусрећне га неке у парку, шта ће рећи људи. Чинило му се да никад није био у горој невољи. У очајању није знао шта му ваља чинити. Проклињао је час када је упознао удовицу, онећавши себи да је неће више очима погледати, у мислима је нудио сав иметак за једне панталоне и стално се загледао. Зора се примицала, а он се још смучао од жбуна до жбуна без икаквог решења.

И тада, у освит, као случајно, пред њега бану с друштвом Брана Нушић глумећи запрепаштеност.

Адвокат је стао да објашњава како му је позлило па је, немајући времена да обуче панталоне, пожурио код лекара Љубодрага Давидовића, али није деловао баш убедљиво. Да га не би даље мучио, Нушић му је пружио смотуљак који је држао под мишком.

— А ми ти понели панталоне да их госпа Живка не нађе код удовице!

Сви су прснули у смех. Адвокат је неколико часака зурио у њих, а онда се и он придружио смеку. На крају су сви сложено кренули у кафану, а потом свратили код удовице на слатко од јагода.

Ипак, брука није могла да се сакрије. Следећих дана у Бањи се причало само о удовици и адвокату. Он се није љутио. За сваки случај, Нушић му је био при руци да га утеша.

— Нек си ми ти жив, побро, избледе гаће од прања, што не би и прича од казивања!

М. Тодоровић

ХИЉАДУ ЗАШТО — ХИЉАДУ ЗАТО

Богата ризница одговора на многобројна деџа питања. Ова дивна књига потребна је сваком ученику јер пружа читав низ неопходних сазнања о свету који нас окружује.

Књига је писана популарним начином, на 483 стране, формата 28,5 x 20,5 см, вуксузно је опремљена и богато илустрована, у гардом повезу са пластифицираним корицама.

ЦЕНА КЊИГЕ 220.— динара.

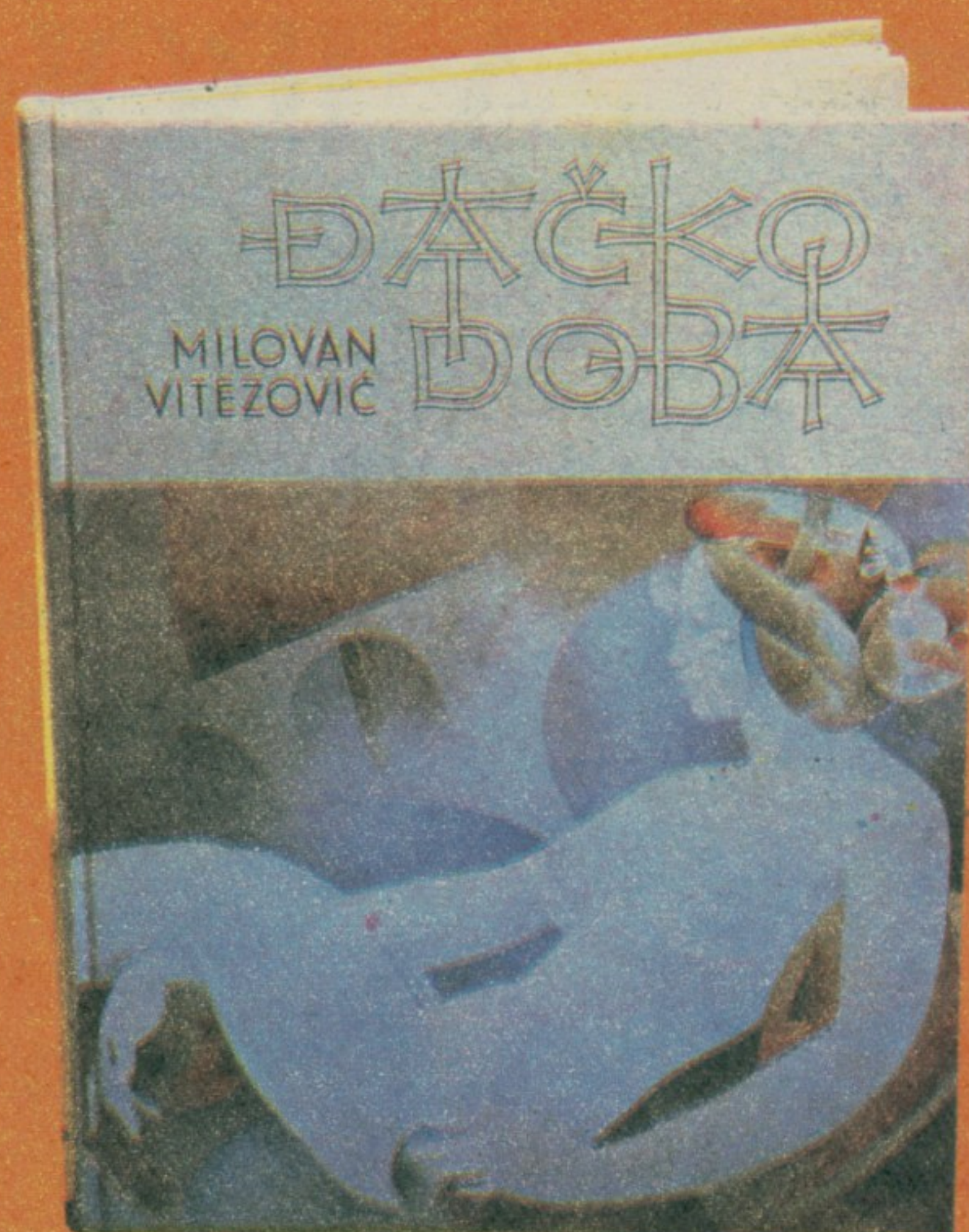
Књиге можете доћићи сваког радног дана до 15 часова у ИРО „Вук Караџић“, Краљеваћа Марка 9, тел. 620-371.

а можете их купити и у нашим представништвима у Новом Саду — Лазе Костића 23, тел. 20-339.

Сарајеву — Симе Милутиновића 30, тел. 22-773.

Светозареву — Славоје Вурђеван 5-5, згр. В-3, тел. 25-313.

и у Загребу — Николе Тесле 14/111, тел. 410-523.

ЂАЧКО ДОБА

Љубав у фармеркама

Поетика Ђачког доба почела је са Бранком Радичевићем, песником „Ђачког растанка“. Сто година после њега, песник Милован Витезовић „удара у ситне ђачке жице“, ведро и осетљиво. Витезовић је књигу песама „Ђачко доба“ посветио: Бранку Радичевићу, с опоменом. У књизи има свега више него што се очекује: четири поеме, стотинак песама и седамдесетак најљубавнијих афоризама.

ПЕСНИК ЈЕ ИШАО ОД ИСТОРИЈСКЕ ИСТИНЕ КОЈУ ЈЕ САМ НАПИСАО: „ЗАЉУБЉЕНИМА ЈЕ СВАКА КАПИЈА ТРИЈУМФАЛНА“.

СЛИКАР РАДОМИР СТЕВИЋ РАС ИШАО ЈЕ КОРАК ДАЉЕ, ПРОШАО ЈЕ КРОЗ КАПИЈУ. РАС ЈЕ КЊИЗИ „ЂАЧКО ДОБА“ ПРИРЕДИО ПРАВУ ИЗЛОЖБУ СЛИКА — АКТОВА НАЈЛЕПШИХ СНОВИДЉИВИХ ДЕВОЈАКА.

Књига је штампана латиницом на 128 страна, формата 20,5 x 26,5 см, богато технички опремљена, у тврдом повезу, са 26 илустрација у боји.

ЦЕНА КЊИГЕ 180.— динара.

„Политички Забавник“, 12.10.1979.
Издавачка радна организација „ВУК КАРАЏИЋ“,
Београд, Краљеваћа Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неспозиво наручујем:

1. ЂАЧКО ДОБА по цени од 180.— динара

2. ХИЉАДУ ЗАШТО — ХИЉАДУ ЗАТО по цени од 220.— динара

Одговарајући износ од _____ динара исплатићу: ЗА ГОТОВО — са полустом од 20% (поводом „Дана младости“), плаћање поштару приликом пријема књига.

НА ОТПЛАТУ — за укупан износ од _____ динара који ћу исплатити у _____ редовних месечних рата. Месечна рата не може бити мања од 100.— динара. Рате ћу отплаћивати редовно сваког месеца, најкасније до 10. у месецу, по пријему књига, рачуна и одговарајућег броја уплатница. (Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Презиме, очево име и име

Место, дан, месец и година рођења

Занимање

Поштански број и место

Адреса стана

Назив и адреса радне организације

Овера о запослењу за купце на отплату

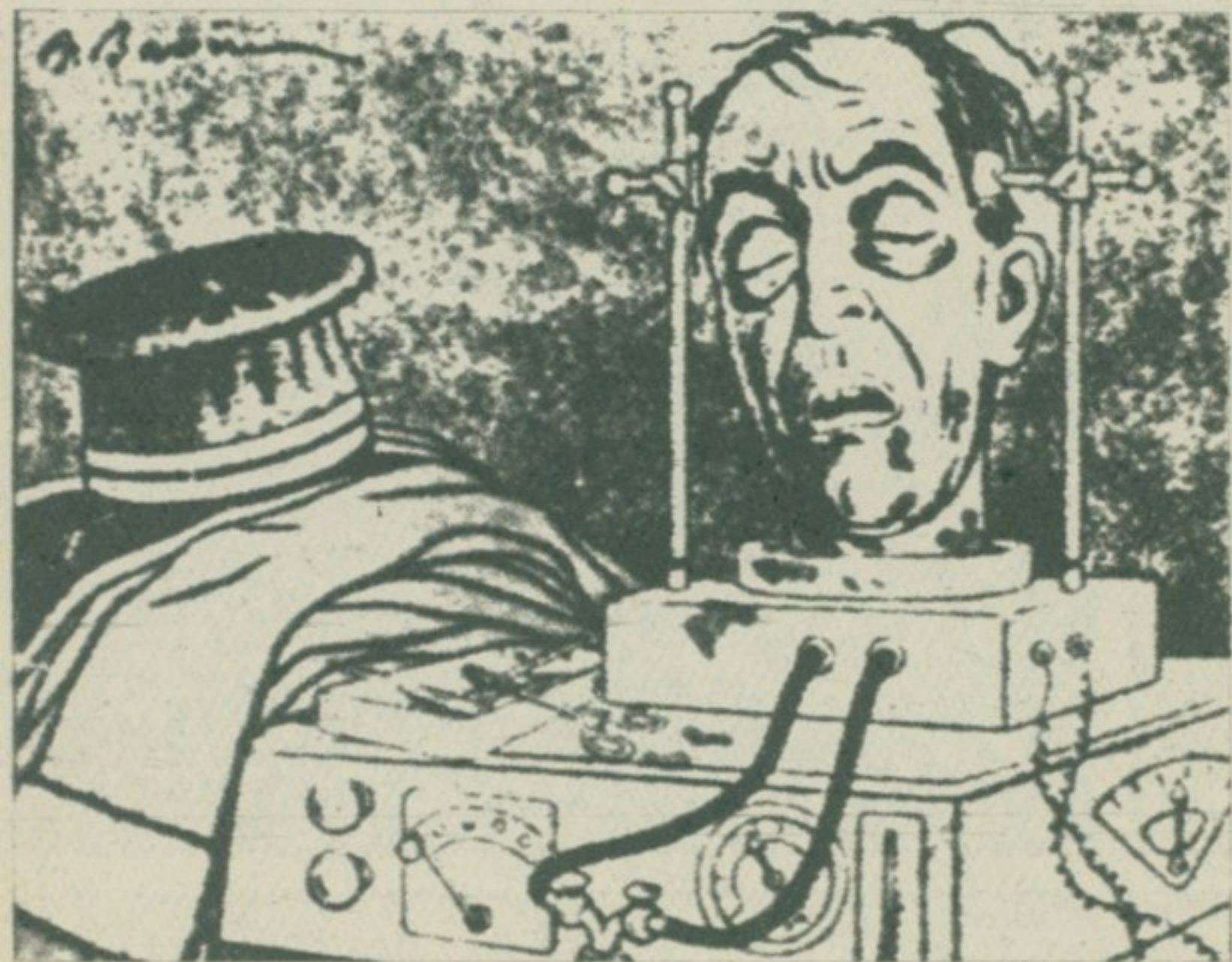
Потпис купца

Бр. личне карте _____ издате од СУП-а _____
Пензионери уместо овере прилажу претпоследњи чек од пензије.

СЛАВНИ ДАНИ СТРАШНОГ „ГРАН ГИЊОЛА“

* РЕЦЕПТ ЗА УЖАС

ПОСЛЕДЊИХ ГОДИНА 19. И ПОЧЕТНОМ 20. ВЕКА ПАРИЖАНИ СУ ЛУДОВАЛИ ЗА ПРЕДСТАВАМА МАЛОГ ПОЗОРИШТА У ПОДНОЖЈУ МОНМАРТРА. ГОСПОДА СУ СЕ ЈЕЖИЛА, ОСЕТЉИВИЈЕ ДАМЕ СПОПАДАО ЈЕ ХИСТЕРИЧАН СМЕХ, А САЛА ЈЕ УВЕК БИЛА КРЦАТА.

Име Мориса Мањеа данас вероватно више нико не би памтио да овај позоришни импресарио није маја 1896. године отворио позориште у броју 20 следе уличице Шаптал у подножју Монмартра. Назвао га је „Салон“ и сместио у необичан амбијент — капелу некадашњег јансенистског манастира.

Ту су се читали стихови, изводиле пантомиме и кратки музички комади, једном речју, приказивао пропрам који ни по чему није одговарао укусу публике. У то доба лудовало се за лаком забавом водвиља.

Господин Мање ни раније није имао много среће у пословима. После само годину дана био је, због финансијских неприлика, принуђен да управљање „Салоном“ препусти другоме.

Тај други, по имену Метеније, имао је много више слуха од свог несрећног претходника за оно што је публика тражила. Он је позориште „Салон“ прекрстио у „Гран Гињол“, а на сцену поставио комаде због којих ће у француском језику израз „Гран Гињол“ постати синоним за страву и ужас.

Мртвачки сандуци и гиљотине

Оскар Метеније није сам измислио назив за своје позориште. Позајмио га је од Гињола, комичне личности која је из италијанског прешла у француско луткарско позориште 18. века. Гињол је кроз шалу и дроке реплике заступао права народа. Ова личност била је својевремено толи-

ко популарна да је њено име почело да означава и позориште лутака уопште. Али, од часа када га је Метеније везао за своје позориште, име Гињол добило је сасвим другачије значење.

Новом управнику позоришта у улици Шаптал није било ни на крај памети да своју публику забавља стиховима. Он је решио да је — на смрт препада. Како је управник истовремено био и писац већине драма које су се приказивале у „Гран Гињолу“ и секретар једног полицијског комесара, није морао много да се мучи да би дошао до надахнућа.

Идеје за своје драме налазио је у чланцима окандалозних новина и полицијским извештајима, а кад год би му се учинило да су они у описивању злочина исувише шкрти, давао је маха сопственој машти. Убрзо је читав Париз брујао од прича о језивим представама које се изводе у „Гран Гињолу“.

Ипак, дане највеће славе и сјаја ово позориште је доживело тек пошто је до-

било и трећег управника Макса Мореја. Ни он се није одрекао страве, али је зато увео такозвани „дикотски туш“: смењивање трагичних — у случају „Гран Гињола“ ужасних — комада са комичним. Он је, такође, заслужан и за изглед сале по којој се „Гран Гињол“ данас памти: већ ионако тајанствену атмосферу самостанске капеле подмачили су и смишљени ефекти.

Тако су, на пример, зидови сале били прекривени избледелим таписеријама, а пажњу гледалаца привлачила су и двоја врата на крајевима позорнице која се никада нису отварао. Почетак сваке представе оглашавала су три тупа ударца која су долазила однекуд иза спуштене завесе, после чега су се сва светла у сали гасила. Како је већина гледалаца у „Гран Гињол“ и долазила привучена причама о ужасима којима ће ту присуствовати, ови ефекти изазивали су код осетљивијег дела публике језу.

Да би се схватило какве су биле представе на које су људи хрилили, довољно је да се спомену наслови неколицине најпопуларнијих — „Земља ужаса“, „Брзи воз број 13“, „Злочин у лудници“.

Са колико су уверљивости грозни злочини приказивани на сцени, показало се и 1962. године, када су реквизити некада славног позоришта изнесени на јавну лицитацију: у његовом складишту пронађени су мртвачки сандуци свих величина, праве правцате гиљотине, корбачи, ножеви, каме, бодежи, пиштољи, пумене ампулице које је глумац морао у правом часу само да запризе па да му лице и пруди облије

крв, односно, растворени црвени кармин или лак.

Убијају ме ... 1263 пута

Од свих који су заиграли на даскама „Гран Гињола“ најславнија је била госпођица Макса. Кажу да је она, као ни једна друга глумица, умела да — умире. Забележено је да је лепа глумица на сцени умрла најмање три хиљаде пута, и то на седамдесет различитих начина. Налазила је смрт у таласима, ватри, пробадали су је ножевима, давили голим рукама и конопцима, парали јој утробу, секли главу, превијала се од болова изазваних арсеником, прчила од уједа змија отровница — једном речју, ни делић њеног тела није био поштеђен самртничких болова насилне и језиве смрти.

Једна од најславнијих сцена њеног умирања била је она у којој се, наочиглед ужаснутих гледалаца, госпођица Макса двеста вечери заредом — распадала. Сцена је трајала око два минута, а за то време лепотица се лагано претварала у одвратну лешину. Наравно, читав догађај био је пропраћен низом језивих крикова по којима је Макса била позната и који су умногоме допринели да јој припадне ласкава титула „Саре Бернар ужаса“.

Да се ниједна титула на овом свету не добија лако, потврђује и запис у коме стоји да је госпођица Макса у току своје дуге каријере 983 пута ужаснуто викнула „У помоћ!“ 1263 пута „Убијају ме!“ и 1804 и по пута (изгледа да је педантни статистичар узео у

обзир и један вапај угушен напола) „Нападају ме!“

Текстове које је тако вешто тумачила Макса писао је Андре де Лорд. Иако никоме није падало на памет да њему додељује титуле, ласкаве или друге, сигурно је да „Гран Гињол“ добар део славе дугује баш њему. То је писац који је дао највећи број текстова за језиве представе позоришта у улици Шаптал.

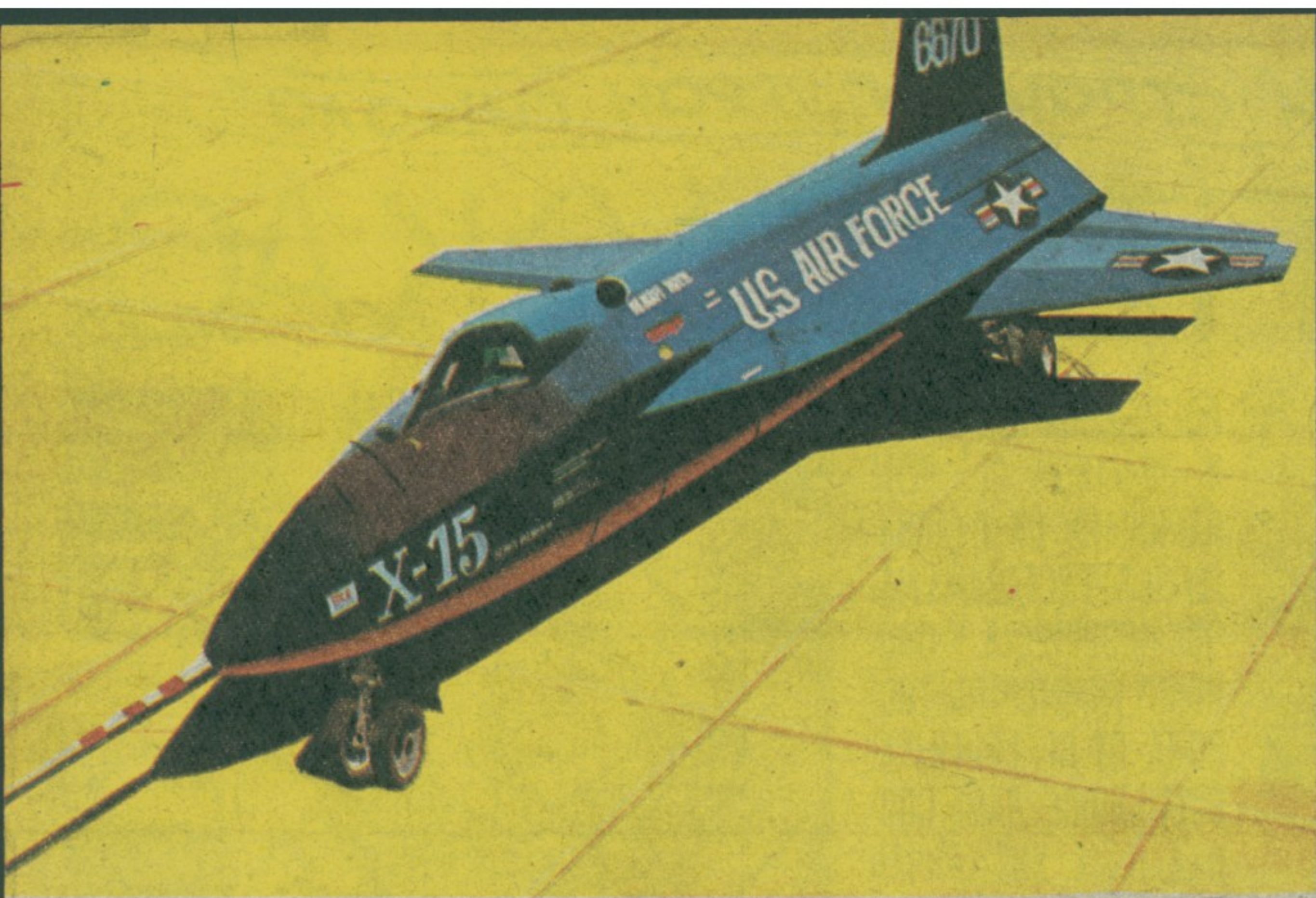
Само једна реч

Један његов запис најбоље објашњава невероватан успех „Гран Гињола“. Де Лорд је написао: „Када бисмо хтели да опишемо стање људског духа нашег времена, била би довољна једна реч: страх“. Представе „Гран Гињола“ копале су баш по том наслеђеном и потиснутом осећању страха које је својствено сваком људском бићу.

Мало позориште у подножју Монмартра створило је још 1897. године рецепт за филмове страве и ужаса који данас пуне биоскопске сале. Људи су, изгледа, одавно волели да се плаше.

М. И.

КОМЕТ СЕ

19

ЛАНСИРАН
ИЗ
БОМБАРДЕРА

НОРТ АМЕРИКЕН X-15 (САД) — Два од постојећа три оваква авиона — један се разбио — већ десет година налазе се у музеју, мада је X-15 био у самом врху летачке технике и никада није надмашен. Овај авион за постизање највећих брзина и висина подизао се са бомбардером B-52 на висину од 10 хиљада метара, а онда је из бомбардера лансиран са сопственим ракетним мотором од 32 тоне потиска. Достижао је висину од 96 км и скоро шестоструку брзину звука.

ЗА
ШКОЛОВАЊЕ
ПИЛОТА

21

КАНАДЕР ЦЛ-41 „ТЈУТОР“ (Канада) — Око 1960. године у готово целом свету лаке летелице за напад циљева на земљи почеле су да се употребљавају као школски авиони. Ту намену најбоље је испунио „Тјутор“ који су 1965. почели да уводе у канадско војно ваздухопловство за школовање пилота. Са мотором „оренда“ развијао је око 1 300 kg потиска. Летео је брзином од око 780 km/h, а као лаки бомбардер као од шале је носио под крилима бомбе и минале у посебним носачима.

ЗАБАВНИКОВА
ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

АВИОНИ

23

ХИДРОПЛАН
РЕКОРДЕР

БЕРИЈЕВ БЕ-10 (Совјетски Савез) — Пошто су хидроавиони све мање у употреби, млазни хидроплани веома су ретки. Са два млазна мотора „љуљка“ са по 6500 kg потиска БЕ-10 био је најмодернији серијски хидроавион. Мада у ваздухопловству СССР-а није употребљаван у већем броју, овај далекометни бомбардер и извиђач постигао је 1961. године светски рекорд за хидроплане летећи брзином од 910 km/h. Лако је носио две тоне бомби на даљину од 2 хиљаде km.

УМОРИО

ЛЕТЕЋА ЦИСТЕРНА

20

ХЕЈНДЛИ ПЕЈЦ „ВИКТОР“ Б-2 (Велика Британија) — Први тешки бомбардер „виктор“ појавио се у наоружању РАФ-а — Британског краљевског ваздухопловства — средином педесетих година и још није отишао у старо гвожђе. Овај велики атомски бомбардер са стреластим крилима и четири мотора „ролс-ројс“ у последње време све се више употребљава као летећа цистерна за гориво, мада остаје и у својој основној намени. Има путну брзину од 1000 km/h и са 19 тона бомби диже се на висину од 18 хиљада метара.

22

ПРВИ ПУТНИЧКИ МЛАЗЊАК

ХОКЕР СИДЛИ КОМЕТ 4Б (Велика Британија) — Ово је први млазни путнички авион на свету. Појавио се у промету још 1952. али су га годину дана касније повукли због техничких удеса до којих је долазило услед замора материјала. „Комет 4Б“ је побољшана верзија која се дуго одржала у светском путничком ваздушном саобраћају. За разлику од првог „комета“ који је могао да носи само 36 путника, верзија 4Б примала је 100 путника летећи брзином од 840 km/h на даљину од 5400 km.

ИМАМО ГА И МИ

24

ТУПОЉЕВ ТУ-134А (Совјетски Савез) — Двомоторни путнички авион са два млазна мотора „соловјев Д-30-2“ веома је чест у путничком саобраћају источних земаља и земаља у развоју. Данас више не спада међу најмодерније летелице. Први модел „А“ летео је 1968. године и имао простора за 80 путника. Највећа путна брзина му је 850 km/h, а долет око 3500 километара. У свом летећем парку има га и наш „Авиогеп“.

БУМТАУН РЕТС -BOOMTOWN RATS-

Седморица младића из Ирске нису се понајали на то да су 1976. године одлучили да оснују састав. БОБ ГЕЛДОФ (вођа групе и певач), гитаристи ГЕРИ КОТ (Gerry Cot) и ГАРИ РОБЕРТС (Garry Roberts), клавијатуриста ЏОНИ ФИНГЕРС (Johnny Fingers), басиста ПИТ БРИКЕТ (Pete Briquette) и бубњар САЈМОН КРОУ (Simon Crowe) присуствовали су концерту ДР. ФИЛГУДА који их је инспирисао да и сами нешто слично покушају. Рођен је састав НАЈТЛАЈФ ТАГС (NITE-LIFE THUGS) који убрзо мења име у БУМТАУН РЕТС (BOOMTOWN RATS). Неоченивано брзо избијају у први план и праве хит за хитом: »Mary of the Forth Form«, »She's so Modern«, »Like Clockwork«, »Rat Trap«...

БУМТАУН РЕТС у почетку свира ритам и блуз и придобија велики број присталица. Најзаслужнији за то је Боб Гелдоф који пише музику и

текстове и зна нао да се приближи публици.

Последњи синг групе »Не волим понедељке« (»I Don't Like Mondays«) најбоље је продавана плоча и за само две недеље постала је златна. Верује се да ће потпуни рекорд који је до сада држала група ВИНГС са својим синглом »Рт Кинтајер« (Mull of Kintyre).

Група се тренутно налази на турнеји по Великој Британији на којој постигне незапамћен успех.

Песма недеље

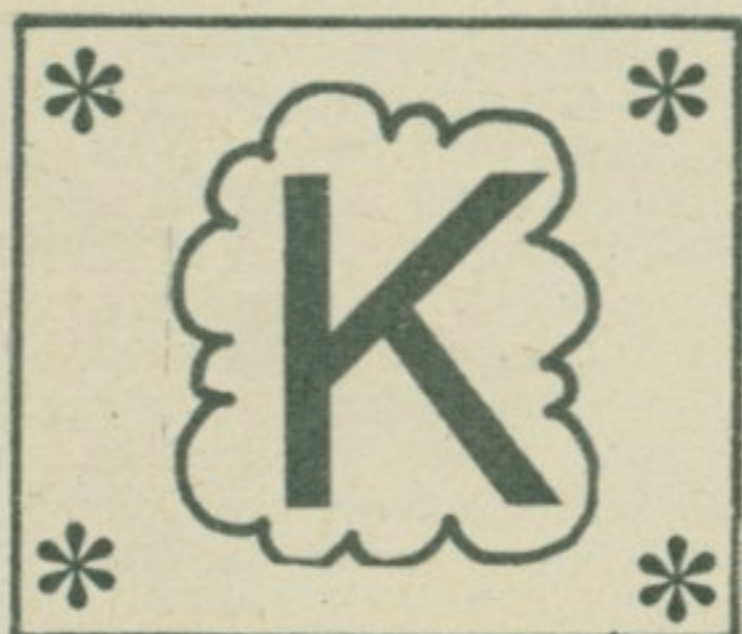
НЕ ВОЛИМ
ПОНЕДЕЉКЕ
(I don't like Mondays)

Музика и текст: Боб Гелдоф
Изводи: БУМТАУН РЕТС

The silicon chip inside her head
gets switched

To overload
And nobody's going to go to

Музички речник

КАМЕРНИ ОРКЕСТАР —

Камерни оркестар је оркестар малог обима највише до 25 музичара. Састоји се од комплетног гудачког корпуса којем су дати поједини дрвени или лимени дувачки инструменти који понекад могу да буду и удвојени.

КАНЦОНА — Канцона је италијански назив за разне вокалне композиције у доба касне ренесансе и барока. Исти назив употребљава се и за инструменталну композицију која је настала из француско-фламандских шансона. Писана је за инструменте са диркама и за оркестарске саставе.

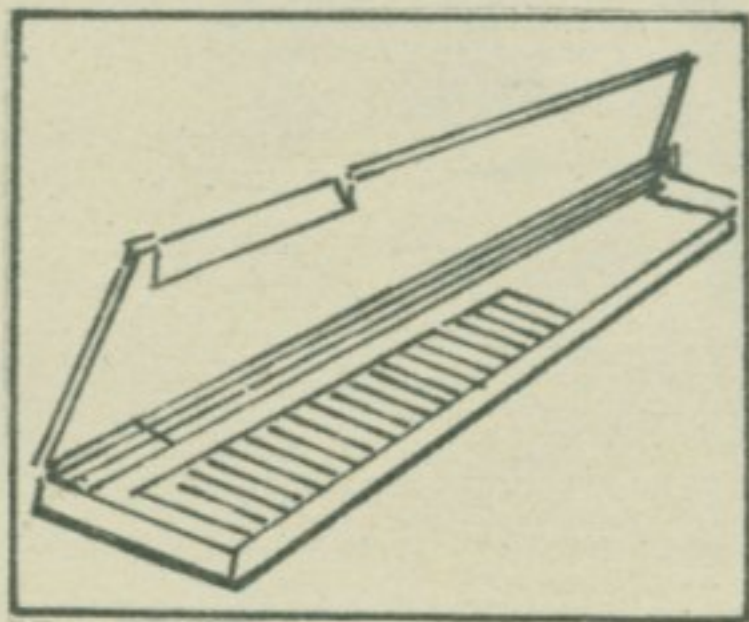
КАЗАЧОН — Казачон је руска козачка игра у 2/4 такту. Почиње умереним темпом да би се завршила брзим темпераментним покретима на једној нози, чучњевима и друго. Игра се уз свирање на балалајки.

КИТАРА — Китара (врста лире) је жичани инструмент старих Грка са четворогласним резонатором и са седам до 18 жица које су се окидале прстима или трзалицом. Служила је обично за солистичке наступе.

КЛАРИНЕТ — Кларинет је дрвени дувачки инструмент са једноструним језичком од трске. Назив кларинет први пут се јавио 1812. године у Нирнбергу, а инструмент је усавршен 1843. Погодан је за солистичке наступе као и групне, са осталим инструментима у оркестру. Сачињен је од цилиндричне цеви од ебановине дужине 71 сантиметар или 49,5 см.

КЛАВИКОРД — Клавикорд је жичани инструмент са диркама, претеца данашњег клавира. Претпоставља се да је настао у 14. веку, а са-

стоји се од правоугаоне плоснате дугуљасте кутије постављене на четири ноге. У кутији су металне жице, а тон се добија притиском дирке на

чијем се задњем делу налази окомита месингана плочица која ударом у жицу производи тон. Из употребе нестаје у 19. веку, а у новије време опет се уводи у праксу ради аутентичног извођења старе музике.

КЛАВИР — Клавир је жичани инструмент на којем се тонови добијају помоћу ченића пресвучених кожом или филцом и повезаних механизмом са диркама клавијатуре. Његов конструктор је Бартоломео Кристофори из Фиренце који је своју идеју успео да реализује 1709. године. Клавир је у ствари нека врста синтезе

два старија инструмента клавирчембала и клавикорда, остваривши тако све оно што нису могла његова два претходника. У 19. и 20. веку постао је најомиљенији и најраспрострањенији музички инструмент који је нашао широку примену у свим областима музичке делатности.

КИНОР — Кинор је старејеврејски жичани инструмент са десет жица од црева, сличан грчкој китари.

КОЛО — Коло је назив за колективан начин играња југословенских народних игара. Постоје различите врсте и подврсте кола зависно од садржаја, намене, облика, врсте играча, технике извођења итд. Основни облик кола је круг који може бити отворен, затворен, ланчаст и сл. Број играча није одре-

ђен, а кораци и фигуре су бројни, што зависи од карактера игре. Играчи могу да се крећу напред, назад, улево и удесно. Најчешће се игра уз песму, пратњу народног инструмента или народног оркестра, а ређе и без пратње

КОМБО САСТАВ — Комбо састав је мали цез-састав без прописаног броја и врсте инструмената који у њему учествују.

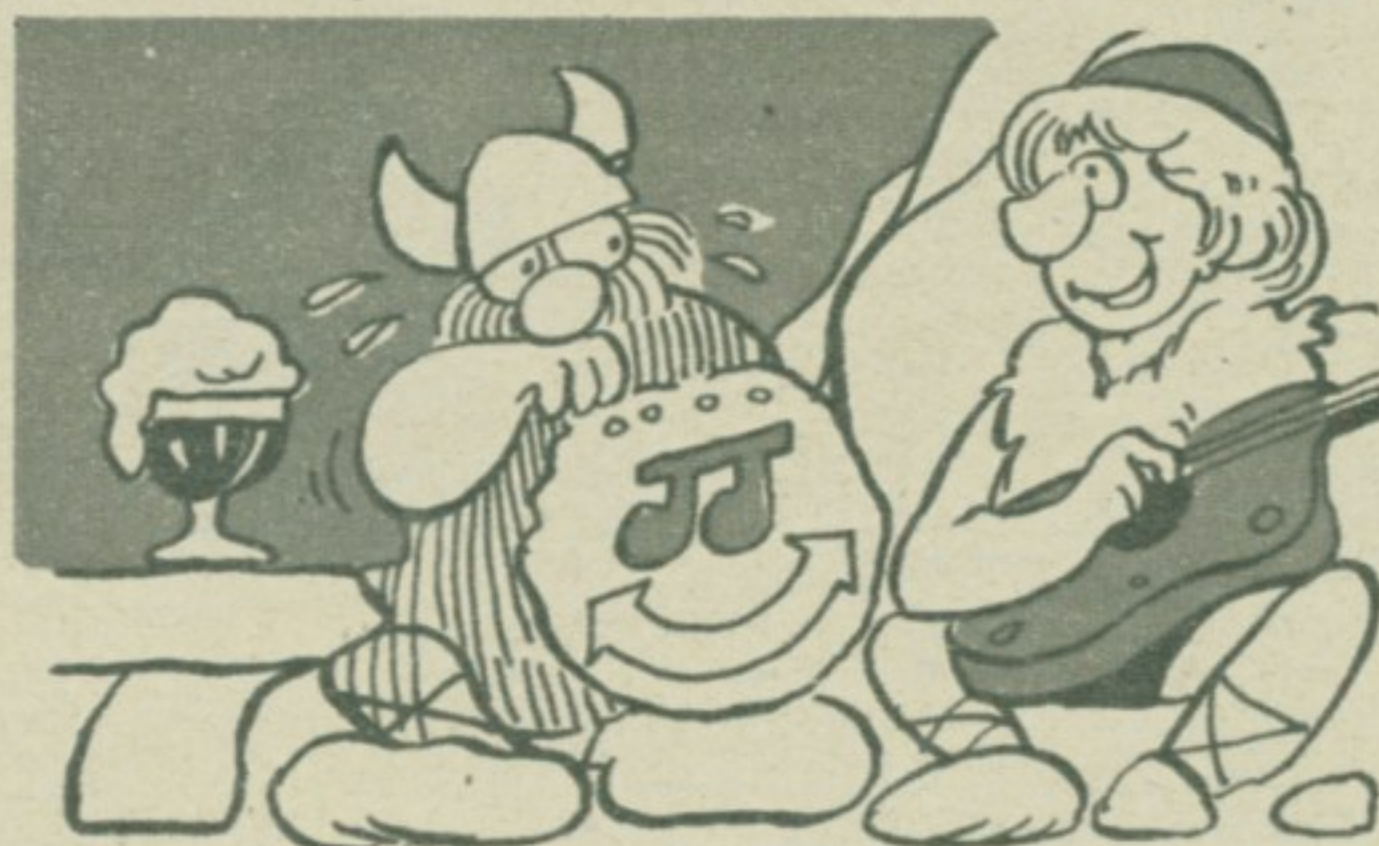
КОНТРАБАС — Контрабас је највећи и најдубљи гудачки инструмент висине 180 см који има четири жице. Поред важне улоге у готово свим врстама оркестара много се користи у камерној музици. У цез-оркестру на контрабасу се свира окидањем жица.

КСИЛОФОН — Ксилофон је ударачки инструмент састављен од дрвених плочица у које се удара дрвеним ченићем. Обично има 34 до 42 плочице поређане по дужини на одговарајућој резонантној површини у виду четвороугла.

ГРАНА • ХИТ • СТРАНА • ХИТ • СТРАНА •

school today
She's going to make them stay
at home
And daddy doesn't understand it,
he always
Said she was
Good as gold and he can see
no reason
Cause there are no reasons
What reasons do you need to be
sure
Tell me why
I don't like Mondays (3x)
I want to shoot the whole day down
Their telex machine is kept so clean
And it types to a waiting world
Mother feels so shocked
Father's world is rocked
And their thoughts turn to their
own little girl
Sweet sixteen, ain't that peachy
keen
Now it ain't so neat to admit
to defeat
And they can see no reason cause
there are no
Reasons
What reasons do you need
Tell me why
I don't like Mondays (3x)
I want to shoot the whole day down
Down down down
And all the playings stopped

in the playground now
She wants to play with her toys
awile
And school's out early and so we'll
be learning
But the lesson today is »how to die«
And them the bullhorn crackles
And the captain tackles the
problems and
Hows and whys
And he can see no reason cause
there are no
Reasons
What reasons do you need to die
Tell me why
I don't like Mondays...

ЕЈВИЕЈТОР * AVIATOR *

ЕЈВИЕЈТОР је нова група на енглеској музичкој сцени. Њихова деби-плоча, названа једноставно „Авијатичар“ (»Aviator«), појавила се у продаји овог лета. Мада није успела да на себе скрене пажњу шире јавности, од стране музичких критичара примљена је са великим симпатијама.

Састав ЕЈВИЕЈТОР окупља

четворицу врхунских музичара. Најпознатији од њих је сигурно некадашњи бубњар Џетро Тала Клајв Банкер (Clive Bulker) који је и оснивач састава. О својој новој групи Клајв каже: „Напали смо се сасвим случајно у једној студији. Нас четворица пролазили смо сито и решето у свету рок-музике. Свирали смо у многим групама, али ово је први пут, за све нас, да у потпуности радимо оно што желимо. Надам се да успех неће изостати“.

Гитариста је Мик Роџерс (Mick Rogers) који је до 1975. године свирао са Манфред Менином Ертбендом. Он је уједно и вокални солиста. Бас-гитару свира Џон Пери (John Perry), некадашњи члан састава Квантум Џамп. Најзаслужнији за карактеристичан звук ЕЈВИЕЈТОРА је мултиинструменталиста Џек Ланкастер (Jack Lancaster). Подједнако влада клавиром, саксофоном, флаутом, кларином и синтесизерима, у дугим инструменталним пасажима његово мајсторско музичарање долази до пуног изражаја. На моменте ЕЈВИЕЈТОР можда подсећа на састав КОЛОСЕУМ, али сличност је ненамерна и може само ићи у прилог групи.

ЕЈВИЕЈТОР је управо завршио једну кратку промоциону турнеју по Европи и тренутно у студију снима материјал за свој други албум.

С ВРЕМЕНА НА
ВРЕМЕ
Високог Стевана 1
11000 Београд

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем добро очуване, оригиналне плоче групе BLACK SABBATH: »Paranoias«, »Monster of Reality«, »Sabotages«, »Technical Ecstasy«, »B. S. vol. 4«, »Never Say Die« и »Sabbath Bloody Sabbath«. Продајем и плочу групе UFO »Force It«.

Александар Костадиновић,
М. Орешковића 87, 55000
Славонски Брод

ЛИО СЕЈЕР * LEO SAYER *

ЛИО СЕЈЕР, један од најинтересантнијих светских забављача, кренуо је 20. септембра на велику турнеју која ће трајати све до 10. новембра. Овај симпатичан музичар, кога публика познаје и као певача, доброг шоумена и водитеља емисија на малом екрану, представиће се публици у Енглеској, Француској, Шпанији, Португалији, Италији, Аустрији, Савезној Републици Немачкој и Шведској. Овако замишљена турнеја треба да послужи и као најава новог албума снимљеног у Лос Анђелесу.

Ових дана и у Совјетском Савезу се очекује излазак Сејеровог албума „Најбоље од Лио Сејера“ (»The Very Best of Leo Sayer«), а помиње се и могућност да се он и представи публици у овој земљи почетком следеће године. Иначе, ова велика плоча, која је до сада добила низ позитивних критика, у нашој земљи је издата пре три месеца и већ су се многе нумере са ње нашле на листама популарности.

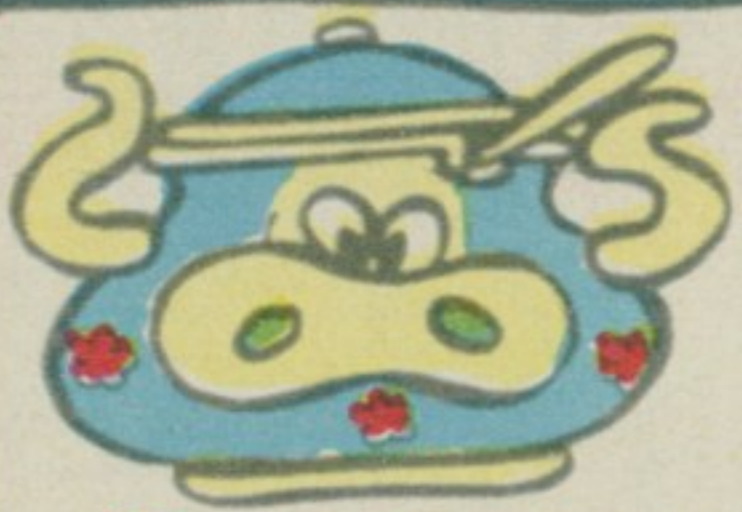
Лио Сејер је издао више од десет малих плоча и све су се пласирале међу првих десет. И његове велике плоче по правилу се дуго задржавају на врху листа популарности. Лиов четврти албум „Бескрајни лет“ (»Endless Flight«) продат је у више од милион примерака само у Америци што је пошло за руком малом броју извођача. Ова плоча садржи до сада највеће диско-успехе Лио Сејера »You Make Me Feel Like Dancing“ и баладу »When I Need You«. Поменимо још неколико композиција које су овог музичара уврстиле у ред најслушанијих и најтраженијих певача: »Thunder in My Heart«, »Giving It All away«, »Just a Boy«...

НАША КАРИКАТУРА

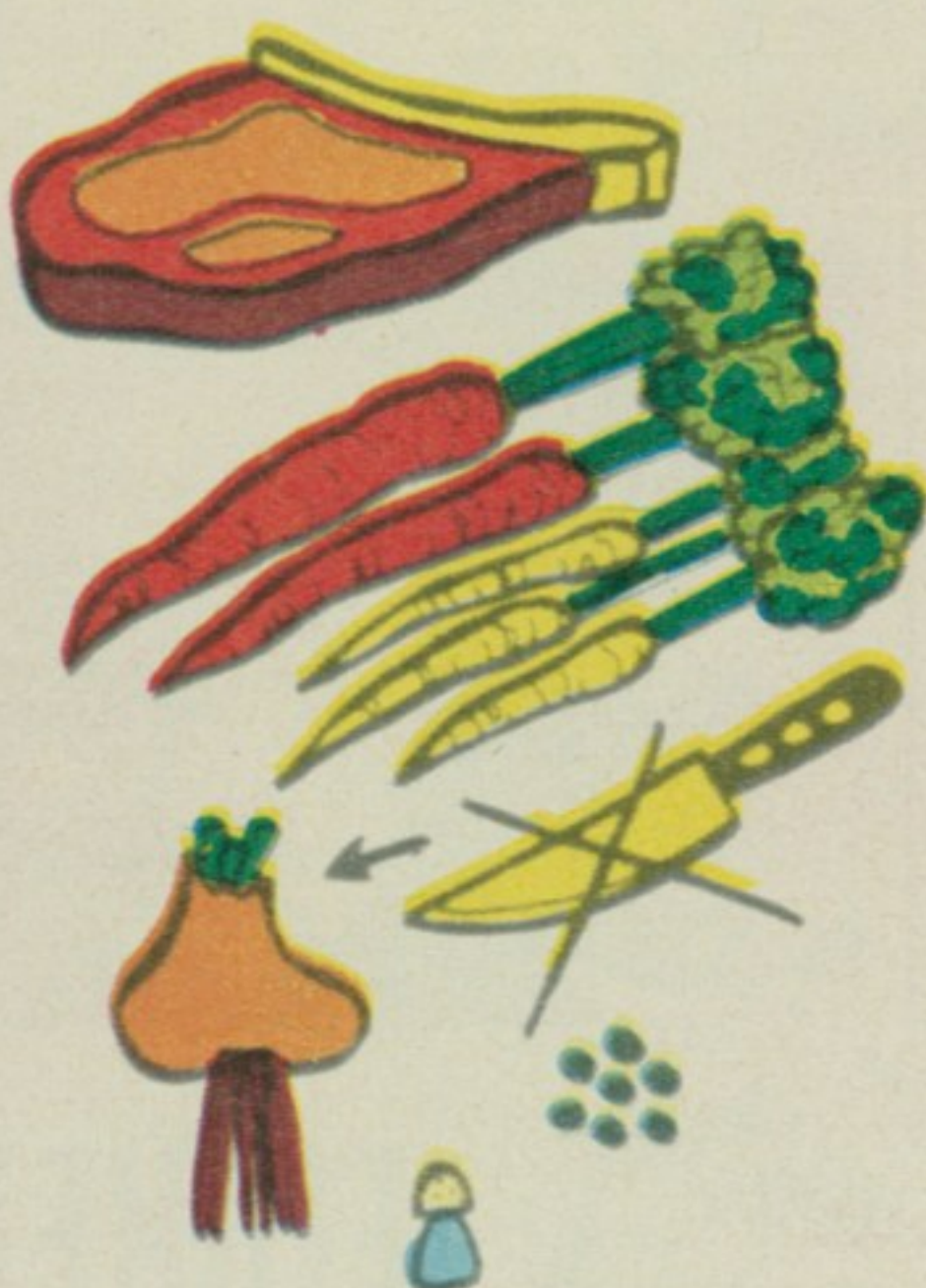

ГРУПА »СЕПТЕМБЕР«

ЈЕСЕЊИ КУВАР (РУЧАК)

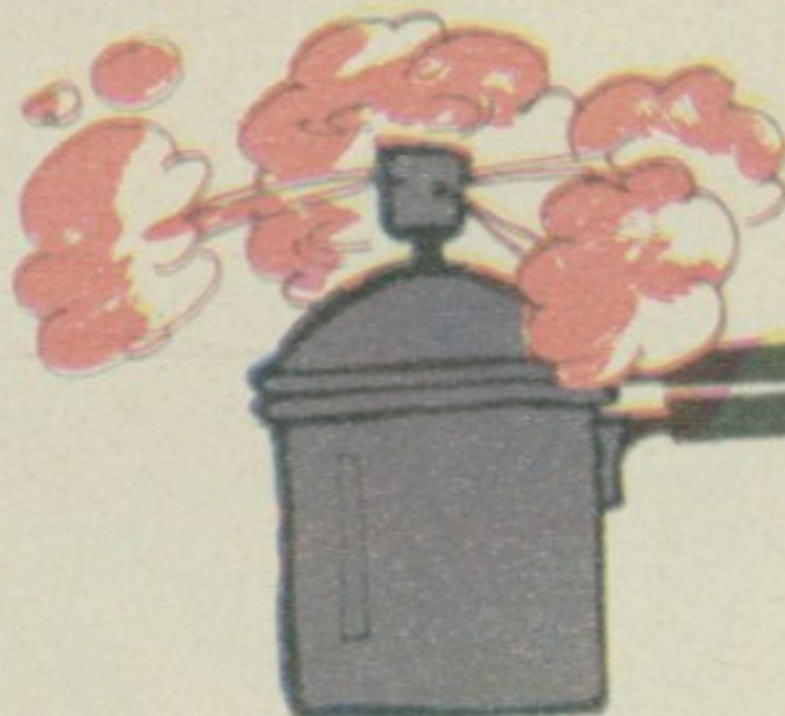

1 ГОВЕЂА СУПА

КАДА МЕСО ОМЕКША,
СУПУ ПРОЦЕДИТЕ
И СТАВИТЕ ДА ПРОКЛУЧА.
ЗАТИМ УБАЦИТЕ ГОТОВЕ
РЕЗАНЦЕ И ИСЕЦКАН
ПЕРШУН И КУВАЈТЕ ЈОШ
ПЕТ МИНУТА У ОБИЧНОМ ЛОНЦУ.
МЕСО И ЗЕЛЕН ИЗ СУПЕ ПОСЛУЖИТЕ
ОДВОЈЕНО.

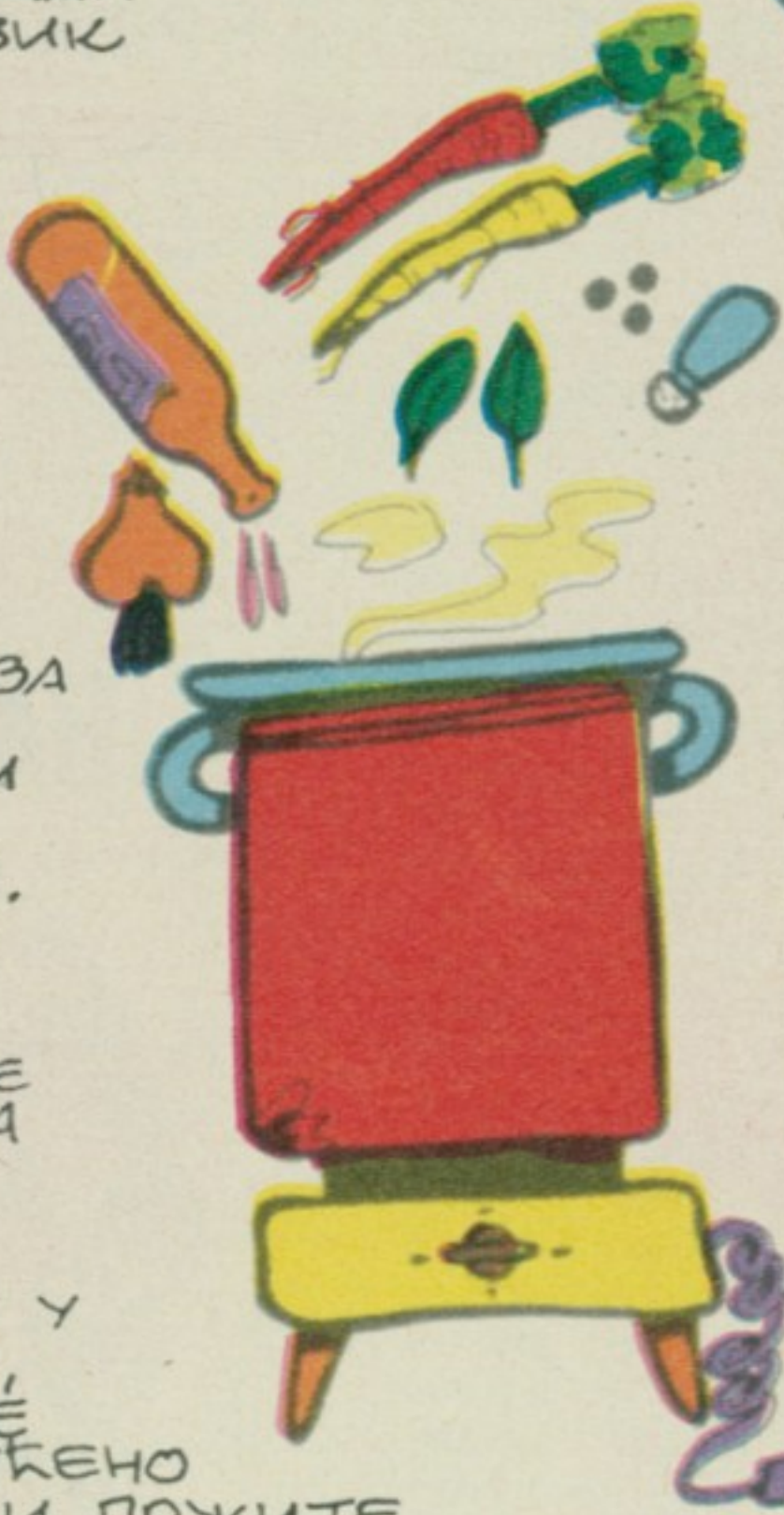
ЗА ЧЕТИРИ ОСОБЕ УЗМИТЕ
ПОЛА КИЛОГРАМА ГОВЕЂЕГ МЕСА
ЗА СУПУ (ОД ПЛЕЌКЕ, РЕПА И СЛ.),
ВЕЗУ ЗЕЛЕНИ, ЈЕДНУ НЕОЛУШТЕНУ
ГЛАВИЦУ ЦРНОГ ЛУКА И МАЛО
БИБЕРА У ЗРНУ. СВЕ ТО СТАВИТЕ
У ЛОНАЦ СА ХЛАДНОМ ВОДОМ И
КУВАЈТЕ. У ЕКСПРЕС-ЛОНЦУ
СУПА ЋЕ БИТИ
ГОТОВА ЗА
ПОЛА САТА, А У
ОБИЧНОМ ПОТРЕБНО
ЈЕ НАЈМАЊЕ
ТРИ САТА.

2 ПОХОВАНИ ЈЕЗИК

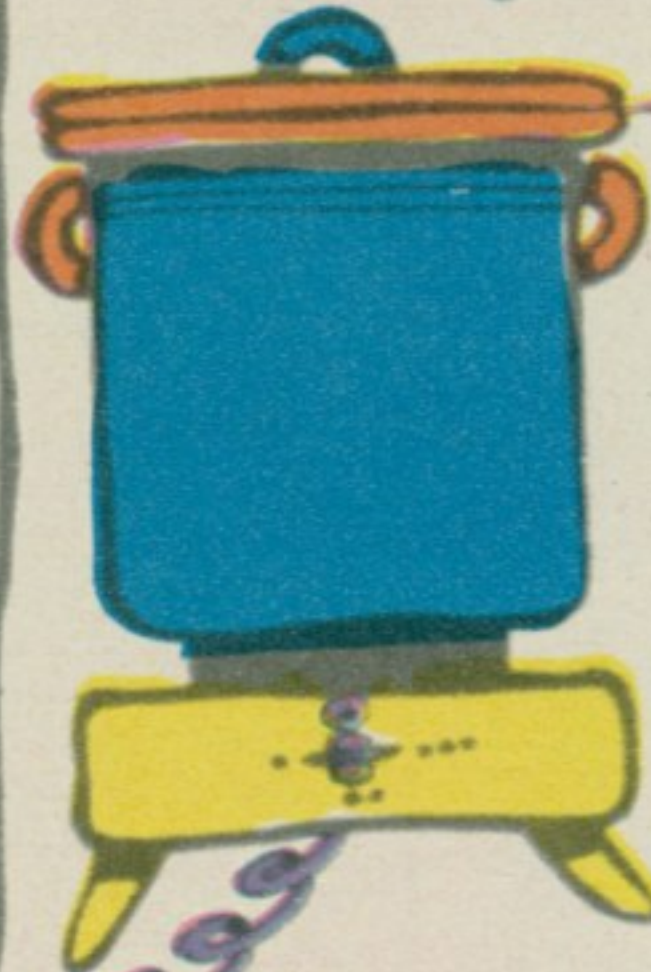
УЗМИТЕ ЈЕДАН
ЈУНЕГИ ЈЕЗИК
И ДОБРО ГА
ОПЕРИТЕ
У
НЕКОЛИКО
ВОДА. ЗАТИМ
ГА СТАВИТЕ У
ПОСОЛЕНУ ВОДУ
У КОЈУ СТЕ
ПРЕТХОДНО
СТАВИЛИ ШАРГАРЕПУ,
ПАШКАНАТ, МАЛО
БИБЕРА, 1-2 ЛОРБЕРОВА
ЛИСТА, ГЛАВИЦУ
ОЛУШТЕНОГ ЦРНОГ ЛУКА И
МАЛО ВИНСКОГ СИРБЕТА
(1-2 СУПЕНЕ КАШИКЕ).
КАДА ЈЕЗИК ОМЕКША
ТАКО ДА ВИЈУШКА
ЛАКО ПРОЛАЗИ
КРОЗ ЊЕГА, ОЛУШТИТЕ
ГА И ИСЕЦИТЕ НА
КОЛУТОВЕ.

СВАКИ
КОЛУТ
УВАЉАЈТЕ У
БРАШНО,
УМОЧИТЕ
У РАЗМУКЕНО
ЈАЈЕ И ПРОЖИТЕ
НА ВРЕЛОМ УЉУ.
ЗА ЈЕДАН ЈЕЗИК
ПОТРЕБНА СУ ВАМ
ДВА ЈАЈЕТА.

КРОМПИР САЛАТА

УЗ ПОХОВАНИ
ЈЕЗИК
ЛЕПО ИДЕ
КРОМПИР САЛАТА
КОЈУ ЋЕТЕ
НАПРАВИТИ
ОВАКО:
ОБАРИТЕ КИЛОГРАМ
КРОМПИРА
У ЉУСЦИ (ПРЕ
КУВАЊА КРОМПИР ДОБРО
ОПЕРИТЕ).
КРОМПИР ЈЕ ГОТОВ
КАДА КРОЗ ЊЕГА
ЛАКО ПРОЛАЗИ
ВИЈУШКА. ЗАТИМ ГА
ОЛУШТИТЕ И ИСЕЦИТЕ
НА КОЛУТОВЕ,
СТАВИТЕ У ЧИНИЈУ И
ДОДАЈТЕ ДВЕ ГЛАВИЦЕ
ЦРНОГ ЛУКА, СИТНО
ИСЕЦКАНОГ ПЕРШУНА,
СОЛИ, МЛЕВЕНОГ
БИБЕРА, УЉА И
СИРБЕТА. САЛАТА
СЕ ЈЕДЕ ХЛАДНА.

НАНО ЈЕ
НАСТАВА
ЗАСТАВА
КОРЗИНЕ

ИМАТИ ЊЕГОВУ СНАГУ

— ЗНАЧИЛО ЈЕ НЕКАДА НА
БУНТОВНОМ ОСТРВУ ДОБИТИ
ЊЕГОВУ ГЛАВУ

Младу Корзиканку из Алерије по имену Дијана отели су и као робинју продали маварском краљу Мухамеду, владару Гранаде. Дијанин вереник Паоло није пропустио своју вереницу злом удесу, већ је, сазнавши за трагедију, кренуо да је тражи. Три дана провео је лутајући по стенама Сијера Мадре, пронашао је и ослободио. Када се са дружином спустио на море, на усамљеном жалу нашао је чамац којим су се срећно пребацили на Корзику.

Отмица коју су извели Паоло и његови другови разбеснела је краља Мухамеда, па је наредио свом намеснику Мансуру да Дијану врати живу или мртву. Одани намесник и његови људи доспели су, паљећи и уништавајући све на свом путу, до Алерије, где су их на улазу у град сачекали Дијанин вереник Паоло и његови другови. Маври су били бројнији и, рекло би се, надмоћнији. Борба се у почетку водила на растојању, камење и стреле летеле су час на

једну, час на другу страну. Под убојитом кишом Паоло се са друговима најзад залетео према непријатељу. Сукобише се прса у прса.

Када се спустила ноћ, на пољу обасјаном месечином указао се језив приказ. О-

ко двеста ратника издисало је у најтежим мукама. Усред бојишта, набијена на дугачку мотку, уздизала се глава краљевог намесника Мансура. Белу траку око главе носиле су сараценске вође, да би се разликовале

од осталих војника. Овај крвави трофеј Корзиканци су после боја носили од села до села, с краја на крај острва, славећи своју победу.

Успомена на овај догађај преносила се из века у век, па је 500 година касније одлучено да на белој подлози корзиканске заставе стоји маварска глава украшена белом траком. Око ње би се, у данима ратних опасности, уместо борбеног поклича окупљали неукроћени синови Корзике.

Сличан обичај забележен је код Сарцена у време

њихове окупације Корзике када су одсечену главу непријатеља ставили на врх дугачког мача, прекривали је белим платном и тако, плашећи непријатеља, славили своју победу. Веровали су да са непријатељским главама узимају и њихову снагу, нарочито ако је то била глава њиховог вође, па отуда израз „имати његову главу“ има значење — „имати његову снагу“.

У окршају са Сараценима неки Корзиканац помогао се главе сараценског вође, кога није било тешко препознати јер је преко чела носио белу траку. Ставио ју је на врх дугачког мача и покрио белим платном како би је сачувао од погледа осталих. Пример су следили и многи други војници. Када се сукоб завршио, одсечене главе непријатеља није било лако сачувати као ратне трофеје, па су Корзиканци почели да их цртају на великом белом платну а онда изрезају — правећи барјачиће славе.

Много касније Немци су, када су хтели да острву наметну своју власт, употребљавали маварску главу са белом траком преко чела, што потврђују и геолошке карте из 17. и 18. века пронађене у Немачкој.

ЗА СВОЈЕ
ВЕРНЕ
ЧИТАОЦЕ

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

ПОКРЕНУО ЈЕ НОВИ,
ЕНИГМАТСКИ ЛИСТ
КОЈИ ЈЕ МНОГО
ВИШЕ ОД ТОГА

ПОЛИТИКА
Мозаик

У СВАКОМ
БРОЈУ
МОЗАИКА:

38—48
РАЗНОВРСНИХ
УКРШТЕНИХ
РЕЧИ,
РЕБУСА,
АНАГРАМА И
ДРУГИХ
ЕНИГМАТСКИХ
РАДОВА

РАЗНЕ
ЗАНИМЉИВОСТИ
ИЗ ИСТОРИЈЕ,
СПОРТА, НАУКЕ,
МУЗИКЕ, ФИЛМА

КВИЗОВИ
ЗНАЊА

ПОЛИТИКА
Мозаик

АСТРОНОМСКИ
ПОДАЦИ И
КАЛЕНДАР
ДОГАЂАЈА ЗА
СВАКИ ДАН У
НЕДЕЉИ

ПСИХОЛОШКИ
ТЕСТОВИ

ВУКОВА
СТРАНА

КРИМИ И
ДЕТЕКТИВСКЕ
ПРИЧЕ У
ТЕКСТУ И
СТРИПУ, У
КОЈИМА
ЧИТАОЦИ ТРЕБА
ДА ОТКРИЈУ
КРИВЦА

ЉУБАВНЕ
ПРИЧЕ

ШАХОВСКИ
ПРОБЛЕМИ И
СТУДИЈЕ,
ПОРТРЕТИ
НАШИХ
МАЈСТОРА И
РАЗНЕ
ЗАНИМЉИВОСТИ
ИЗ ШАХА

НАГРАДНЕ
ИГРЕ

МНОГО ДРУГИХ
ЗАНИМЉИВИХ
НАПИСА

СТРИПОВИ

ХУМОР И
ХУМОРЕСКЕ

ШТАМПА СЕ
ЋИРИЛИЦОМ
И НАЋИ ЋЕТЕ
ГА СВАКОГ
ЧЕТВРТКА
НА ВАШЕМ
КИОСКУ

ПОЛИТИКА
Мозаик

СВАКОГ ЧЕТВРТКА — ЗА СВАКИ ДАН!

ПОЛИТИКА
Мозаик

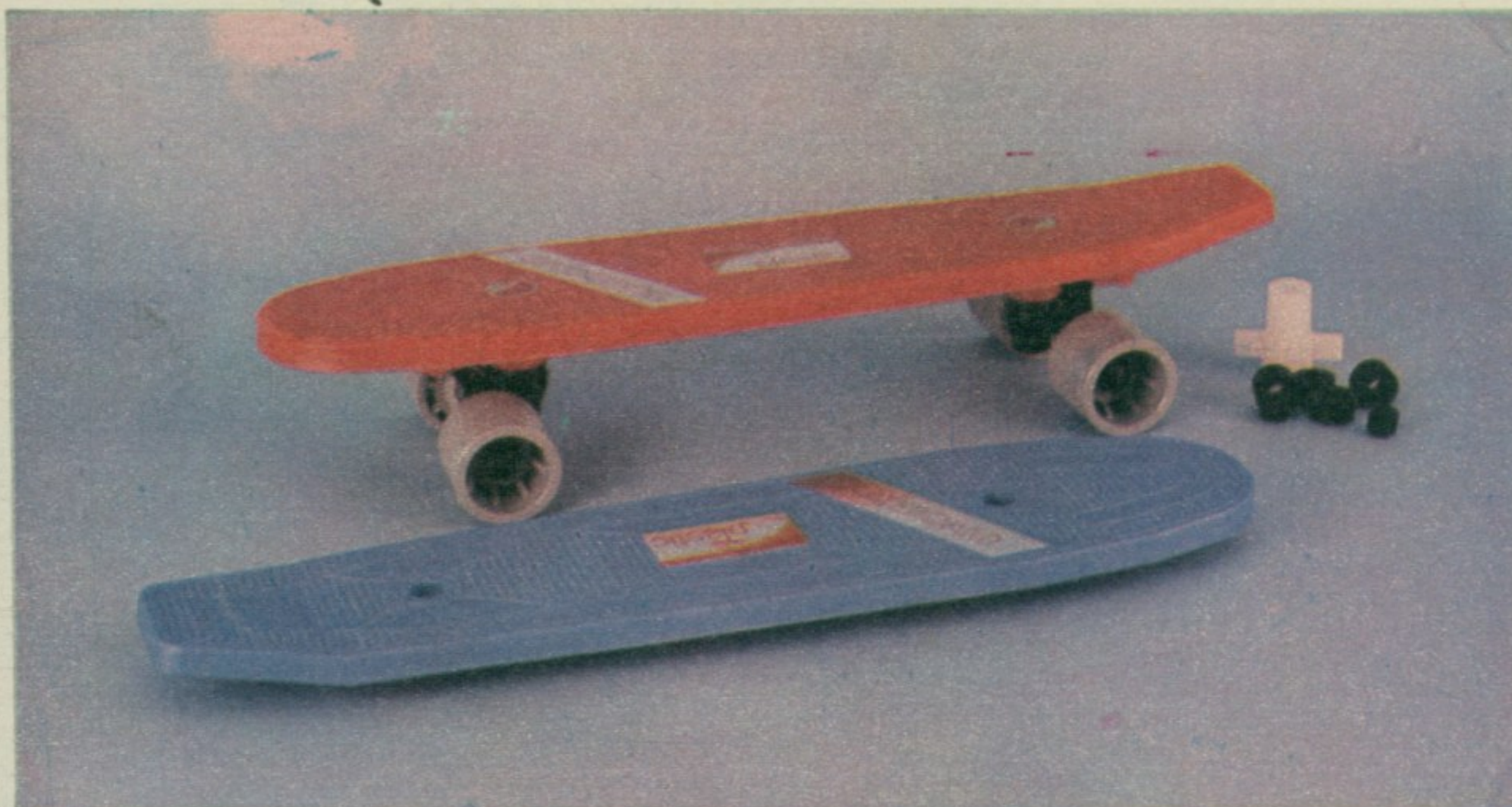
ИГРАЧКЕ МЕХАНОТЕХНИКА

SKATEBOARD СА ДВЕ ДАСКЕ,
АЛАТОМ И РЕЗЕРВНИМ ДЕЛОВИ-
МА

ОВИМ SKATEBOARDOM МОЖЕТЕ
СИГУРНО И БРЗО НАУЧИТИ ОС-
НОВНЕ ВЕШТИНЕ ВОЖЊЕ ПРО-
МЕНОМ ДАСКЕ И РЕГУЛАЦИЈОМ
ТВРДОЋЕ ЕЛАСТИЧНИХ СПОЈНИ-
ЦА. ПРЕМА СВОЈОЈ ТЕЖИНИ И
СНАЗИ МОЋИ ЋЕТЕ УЖИВАТИ У
АКРОБАТСКОЈ ВОЖЊИ. СЛАЛО-
МУ ИЛИ БРЗИНИ.

АЛИ ОПРЕЗНО!

НИКАДА СА SKATEBOARDOM НА
ПУТ ИЗМЕЂУ АУТОМОБИЛА ИЛИ
ПЕШАКА!

Арт. бр. Ц-203/2 skateboard са две даске. Цена дин 550,00

Арт. бр. Ц-404 полицијски чамац. Цена дин 448,05

Модел бродова МЕХАНОТЕХНИКА са жичаним да-
љинским управљањем

- 2 електромотора
- 4 метара кабла
- способност маневрисања као и прави бродови

Са 2 ручице у 3 положаја могући су следећи маневри:

— свом снагом напред	— скретање у лево напред
— свом снагом назад	— скретање у лево назад
— скретање у десно напред	— скретање на месту на десно
— скретање у десно назад	— скретање на месту на лево

Арт. бр. Ц-403 трајект. Цена дин. 448,05

НАРУЏБЕНИЦА

Неопозиво наручујем
ИГРАЧКУ МЕХАНОТЕХНИКА-ИЗОЛА, Поље 66310

Назив и број играчке
Цена динара. Износ ћу платити поштару када ми донесе па-
кет на адресу.

.....
(Име и презиме)

.....
(Број поште и место)

.....
(Улица и број куће)

.....
(Својеручни потпис родитеља)

ПИШИТЕ ЧИТЉИВО И ШТАМПАНИМ СЛОВИМА!

НАРОДНА КЊИГА у сарадњи са МАКЕДОНСКОМ КЊИГОМ из Скопља
и МЛАДИНСКОМ КЊИГОМ из Љубљане представља деци,
родитељима и свим љубитељима неисцрпне
народне мудрости

**БАЈКЕ
НАРОДА
ЈУГОСЛАВИЈЕ**
У ТРИ КЊИГЕ

Бајке народа света
и народа Југославије
појављују се у до сада
најобухватнијем
избору!

Књиге су штампане
упоредо на
српскохрватском
(ћирилицом и латиницом),
македонском и
словеначком језику
у избору ЦВЕТЕ
КОТЕВСКЕ и ГОЛУБА
ДОБРАШИНОВИЋА,
врсних познаваоца
ове врсте штива.

1. БАЈКЕ НАРОДА ЈУГОСЛАВИЈЕ, цена: 750.—
2. БАЈКЕ НАРОДА СВЕТА, цена: 750.—

НАРОДНА КЊИГА препоручује вам најновије X-о коло
бајки библиотеке „БИСЕРИ“

ПРВИ ПУТ НА НАШЕМ ЈЕЗИКУ ШЕСТ КЊИГА
X-ог КОЛА БАЈКИ:

3. ШПАНСКЕ БАЈКЕ, цена: 60.—
4. ГРЧКЕ БАЈКЕ, цена: 60.—
5. ИРАНСКЕ БАЈКЕ, цена: 60.—
6. ЈЕВРЕЈСКЕ БАЈКЕ, цена: 60.—
7. КОРЗИКАНСКЕ БАЈКЕ, цена: 60.—
8. ТУРСКЕ БАЈКЕ, цена: 60.—

ПЛАТНО СА ИЛУСТРАЦИЈАМА НА КОРИЦАМА

ОВОГАТИТЕ МАШТУ ВАШЕГ ДЕТЕТА УПОЗНАЈУЋИ ГА
СА БИСЕРИМА НАРОДНОГ СТВАРАЛАШТВА И НАРОДНЕ
МУДРОСТИ

**БАЈКЕ
НАРОДА
СВЕТА**
У ТРИ КЊИГЕ

Луксузна опрема,
формат 12 x 29, тврди
повез са заштитним
кутијама од картона
у боји.

IX КОЛО БАЈКИ БИБЛИОТЕКЕ „БИСЕРИ“

9. БОЛИВИЈСКЕ БАЈКЕ, цена: 50.—
10. БРАЗИЛСКЕ БАЈКЕ, цена: 50.—
11. БАЈКЕ ИНКА, цена: 50.—
12. БАЈКЕ МАЈА И АСТЕКА, цена: 50.—
13. ЧИЛЕАНСКЕ БАЈКЕ, цена: 50.—
14. ВЕНЕЦУЕЛАНСКЕ БАЈКЕ, цена: 50.—

КЊИГЕ БАЈКИ У ВАШОЈ БИБЛИОТЕЦИ — ВЕЧНО БЛАГО!

БАЈКЕ НАРОДА СВЕТА ОБОГАТИО ЈЕ СВОЈИМ ВИЋЕЊЕМ
— ИЛУСТРАЦИЈАМА МИЛИЋ ОД МАЧВЕ А БАЈКЕ НАРОДА
ЈУГОСЛАВИЈЕ ДЕСА КЕРЕЧКИ-МУСТУР

Књиге можете поручити:

- Код издавача, Београд,
Шафарикова 11
- У Салону „Народне
књиге“, Цетињска 6.
- У Сервису „Народне
књиге“, Николе
Спасића 2.

Члановима Клуба читалаца
„Народне књиге“ стални
попуст од 20%.

У нашим Пословницама у:

- Новом Саду,
Фрушкогорска 4
- Смедереву, Липе,
Маршала Тита 50
- Лесковцу, Балканска 15-а
- Ченти, Жарка
Зрењанина 64
- Скопљу, Бит Пазар 66
- Сарајеву, Синђелићева 1

ИРО „НАРОДНА КЊИГА“, Београд, Шафарикова 11

НАРУЧБЕНИЦА ЗАБ. 12.X 1979.

ОВИМ НЕОПОЗИВО НАРУЧУЈЕМ КЊИГЕ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

(заокружите бројеве које наручујете)

1. ЗА ГОТОВО — по цени од бруто дин. — уз попуст од 10%,
тако да ћу износ од бруто дин. — платити поштару кад ми
уручи књиге.
2. НА ОТПЛАТУ — по цени од дин. — коју ћу вам отплатити
у — месечне рате (најмања рата је 100.— дин.). Уколико износ
од дин. — отплатим у 6 месечних рата неће ми се зарачу-
навати камата. Рате ћу уплаћивати до 10-ог у месецу до исплате
целе суме.

(Презиме, очево име и име)

(поштански број, место, улица и број)

(Радна организација у којој је купац запослен)
М. П.

(овера радне организације
за купце на отплату)

(потпис купца, бр. л.к.
и где је издата)

Купци на отплату оверавају наручбеницу у радној организацији где
раде, а пензионери при куповини на отплату прилажу последњи
чек пензије.

У случају спора надлежан је I општински суд у Београду.

ПОСЛЕДЊА СПОЗНАЈА

— Нашла сам! Пронашла сам смисао живота! — повикала је Боби. — Дођи да дотакнеш канабис и осетиш шта је срећа!

Боби и Брус Блимер били су брачни пар без деце и политичких идеја, а са довољно новца да могу да живе: сваког месеца добијали су малу ренту. Дакле, деца, новац и политика нису им представљали проблем. Оно што их је мучило било је како да организују живот, чиме да се баве.

Најпре су покушали са наукологичом, али им је убрзо досадило. Онда су се посветили нудизму и придружили једној колонији која се растурила чим је почела зима. Потом су решили да се окушају у алпинизму, али ни то им није лежало.

Решење се изненада појавило кад су случајно срели познанике, брачни пар Руспенски. Ови су се спремали на дуг пут по Далеком истоку па су их замолили да им причувају кућу на Кармел Хајленду. Заузврат нису ништа тражили: било им је најважније да њихова кућа, која је вредела гомили долара, не постане плен лопова или пиромана.

С обзиром да у том тренутку ништа боље нису имали у виду, Блимерови су прихватили. Брижљиво су се старали о два снажна вучјака, чистили базен, мењали воду, косили траву.

Кад су се вратили с пута, Руспенски су били толико задовољни да су их најсрданије препоручили пријатељима који су намерава-ли да лето проведу у Европи. Ови су касније Блимерове препоручили својим пријатељима. И при-мамљиве понуде почеле су да за-силају Боби и Бруса.

Брачни пар у моди

Могли су да бирају шта ће прихватити, а шта не. Чак су у свој живот увели нов обичај: сваки пут кад промене кућу, приређивали су пријем. Тако су постали брачни пар у моди. Бити позван на њихов пријем била је ствар друштвеног престижа.

Брус није имао ништа против оваквог начина живота: био је у окладу са његовим недостатком смисла за одговорност. Селјакање из куће у кућу одговарало је и немирном духу Боби којој је било тешко да се сврти на једном месту. Тако су њих двоје, као глумци, стално мењали идентитет. Брус се већ ближио четрдесетим годинама и почео да добија „стомачић“.

Боби је била једна од оних плавуша, бледих и мршавих, чији шарм нестаје после тридесете. У раној младости била је манекен, али не дуго. Ношење модела брзо јој је досадило као, уосталом, и

све друго што је покушавала, осим гајења цвећа.

Прилика да се бави једином ствари за коју никад није изгубила интересовање указала јој се када су она и Брус добили позив од др Белклера, езоботаничара, да дођу у његову кућу, јер ће он бити одсутан 6 месеци.

— Последњих дана почињем да се питам има ли нечега вишег у животу — рекла је Боби седећи у Белклеровом соларијуму и пушећи неке необичне цигарете које је пронашла у кутији на сточићу — видели смо све! Да ли је могуће да на свету не постоји ништа ново и непознато?

Било је то првог дана боравка у езоботаничаревој кући. Белклера нису ни видели: отпутовао је раније, оставивши им упутства како да негују биљке на стакленим полицама поређаним у круг да би имале довољно светлости.

Тајна свемира

Боби је била усхићена послом: са задовољством се старала о биљкама које су јој одузимале добар део дана. И ујутру и увече морала је да их залива неком мрком течношћу из велике стаклене боце.

Било је још рано да отпочне вечерњи део посла и Боби је, угодно седећи у столици од бамбуса, упитала Бруса:

— Шта је, по теби, езоботаничар?

— Па, нека врста ботаничара — одговорио је Брус површно, испуштајући колутове дима.

— То знам и сама. Реци ми нешто конкретније! — инсистирала је Боби.

— Ваљда специјалиста за неку грану ботанике — одвратио је Брус чије је присуство у соларијуму било случајно, јер га биљке нису много интересовале.

Боби је слегла раменима и оставила пикавац да се сам угаси. Несвесна шта чини, устала је и почела да шета по соларијуму гласно читајући етикете причвршћене на биљкама.

Боби је волела биљке, али о њима није знала ништа више него било ко други. Сада, док је шетала између њих, осетила је да се нешто необично дешава. Није могла да одреди шта. Знала је само да се осећа лепо као никад раније. Гледајући у лишће, имала је утисак као да гледа у уста која се отварају да би јој саопштили тајну свемира. Чинило јој се да је свака биљка зрачила неку сопствену унутрашњу светлост.

Кад је дошла к себи, схватила

је да опет седи у столици од бамбуса погледа прикованог за округлу таваницу соларијума. Брус је и даље био заузет прављењем колутава. Боби је закључила да је или задремала па јој се оно са биљкама приснило, или су Белклерове цигарете имале нека необична својства.

Чекајући сабласи

Још исте вечери, док је заливала биљке, Боби је поново осетила чудно блаженство. Овога пута била је сама у соларијуму. Једина светлост долазила је од мале стоне лампе тако да је скоро цела одаја била у тами. Сасвим јасно осећала је неко лако покретање, пригушено помицање негде у мраку.

— Јеси ли то ти, драги? — упитала је. Не добивши никакав одговор полако се окренула и погледала иза себе. Није било ничега осим биљака.

„Било би дивно“, помислила је, „кад би се сазнало да је кућа настањена духовима. Онда бисмо могли да приредимо пријем у соларијуму и лепо се забавимо чекајући да се сабласти појаве“.

Боби је почела да смишља када да организује пријем. Кућу није било лако наћи: налазила се у шуми, на крају дугачког приватног пута до којег нису водиле никакве ознаке. Требало је размислити о томе чиме би послужила госте. „Неизоставно Белкле-

ровим цигаретама“, одлучила је. Једино, није их било довољно. Срећом, проводећи већи део дана у соларијуму, открила је на једном од стакала биљку на чијој је етикети писало »Cannabis novela«. Боби је знала да се канабис „трава“ од које се добија марихуана.

Канабис је имао велике, округле листове, глатке и сјајне површине.

Боби је размишљала како да се њима послужи, а да ботаничар не примети шта је урадила. Откинути их било би глупо. Тако нешто Белклер би сигурно запазио. Зато је одлучила да украде целу биљку ишчупавши је из корена. Било је 25 стабљика и нестанак само једне од њих сигурно ће мање пасти у очи него откидање више листова.

Добој са биљкама

Следећег јутра Боби је приступила послу. Помало неодлучно и несигурно додирнула је сјајне листове биљке коју је одабрала и принела руку њеном стаблу. Истог тренутка почеле су да се дешавају необичне ствари: од самог додира канабиса Боби је запала у неку врсту транса и несвесно закорачила уназад. Тако је преврнула колица са стакленом боцом за поливање која је уз тресак пала на под и експлодирала.

Још ошамућена схватила је озбиљност ситуације: Белклерова упутства нису ништа говорила о томе какав се раствор налази у боци, али су зато инсистирала да се биљке њиме заливају у одређено време. И да није било те проклете боце, она би сад потрчала кроз кућу дозивајући Бруса: „Нашла сам! Пронашла сам смисао живота! Дођи да дотакнеш канабис и осетиш шта је срећа!“

Овако, морала је да смисли шта да уради. Плакати није вредело —

што је било, било је. Можда је најбоље да настави да се брине о биљкама најбоље што може, да их редовно залива обичном водом. Ваљда ниједна неће угинати пре него што се езоботаничар врати.

Незгода која јој се десила није одвратила Боби од њене замисли. Решила је да исече канабис. Извукла нож из цепа чврсто је ухватила стабло и принела оштрицу. Одједном, биљка као да је почела да се отима: савијала се час на једну, час на другу страну, настојећи да избегне сечиво.

„Немогуће!“ мислила је Боби одлучно замахујући ножем. У тренутку кад је направила први рез, могла је да се закуне да је чула крик, а у соларијуму, сем ње, није било никог. Није устукнула. Борила се са канабисом као да се ухватила укоштац с човеком, немилосрдно га ударајући ножем. Биљка је дуго одолевала а онда је, коначно пресечена, пала на страну испуштајући звуке који су подсећали на јецање.

Сва измучена, Боби је пала на колена дрхтећи целим телом. Какво је ужасно насиље учинила постало јој је јасно тек кад је из клонуле биљке потекла тамноцрвена течност, необично налик на крв.

— Опрости ми! — шапнула је прс него што је у соларијум, привучен необичном буком, утрчао Брус.

— Боби, душо, шта се то дешава? — упитао је.

Сва задихана Боби му је испричала да је разбила боцу и посекала биљку да би је припремила за госте. Своју борбу с канабисом није поменула.

Шта се то чује

Поступак на који је мислила да треба да припреми марихуану био је једноставан: запрејала је пећницу и у њу ставила неколико шака на резанце исечених листова. Боби заправо није знала како се припрема марихуана и надала се да ће и овако бити добро. Нада јој се испунила: канабис је изгледао сасвим пристојно кад га је 6 часова касније извадила из рерне. И мада се количина траве због дехидрације прилично смањила, Боби је била уверена да ће је бити довољно за све госте.

У један час по поноћи осетила је како је Брус дрмуса за раме.

— Шта се то чује? — упитао ју је.

— Појма немам! — одбрусила је буновно.

— Изгледа као да долази из соларијума...

— Из соларијума?

Боби је послушала: јасно су се чули лаки ударци као да неко, на другом крају куће, помера намештај настојећи да не направи буку.

— Можда би требало да одеш у соларијум и видиш шта се догађа — предложила је Боби, сада већ сасвим будна.

Брус је устао, навукао огртач од тамне овиле и сишао доле. Прошло је доста времена пре него што се вратио, миран али блед.

— Шта је? — упитала је Боби радознао.

— Не знам. У соларијуму није било никог, бар никог нисам видео. За сваки случај закључао сам врата.

Боби је помислила да је прави

тренутак да му исприча шта се догодило.

— Можда су се биљке „узрујале“ због тога што нису добиле уобичајену дозу своје течности — закључио је Брус.

— Можда — одговорила је неодређено Боби.

Бука која се чула из соларијума постајала је све тиша док најзад није сасвим престала. Целог дана биљке су биле мирне, и, као и обично, производиле хлорофил.

Када су Брус и Боби изишли у врт и погледали кроз стаклени зид, све је било у најбољем реду. Али, чим је пала ноћ, опет су се из соларијума зачули шумови, овога пута много јачи. Блимерови од њих нису могли да заспе.

Последњи дим

Следећа ноћ приморала их је да предузму нешто. Сада су се чули ударци по тешким храстовим вратима. Блимерови су одлучили да је најпаветније да на врата која су водила у соларијум поставе стари орман, за случај да биљке покушају да провале напоље.

У послу око све немирнијег соларијума Боби је потпуно заборавила да пошаље позивнице за пријем. Али, зато није заборавила марихуану која се још налазила у кухињи. Ујутру трећег дана пала јој је на памет, како је веровала, спасоносна идеја.

— Вечерас ћу — рекла је Брусу — пре него што почне бука, ући у соларијум, сести и попушити цигарету од лишћа канабиса. А онда ћемо видети. Можда ће то смирити биљке.

Брус се понудио да пође с њом, али је одбила. Она је била та која је посекала биљку и сломила боцу па је, према томе, одговорност била само њена.

Предвече, Брус јој је помогао да помери орман. Боби је била нестрпљива. Ни сама није знала зашто, али веровала је да ће унутра доживети нешто посебно. Да ће најзад открити циљ живота и његову суштину.

Лака срца ушла је у соларијум, села у бамбусову столицу и запалила цигарету. Владала је дубока тишина, нигде се ништа није померало. Боби је осетила како почиње да је обузима чудесан, нестваран мир, какав никада раније није осетила. Пружила је руку према пепелари да би узела опушак и из њега повукла последњи дим.

*

*

Следећег јутра необична тишина пробудила је Бруса. Први пут после неколико дана успео је да преспава целу ноћ, јер га није узнемиравала никаква бука. „Боби је била у праву, биљке су се смириле!“, помислио је, а онда устанио да ње нема у кревету.

Брзо је навукао свилени огртач и пожурио доле. Ни у овом делу куће није се чуо ни најмањи шум.

— Боби! — позвао је тихо док се приближавао широко отвореним вратима соларијума. Затим је звао све гласније и гласније, све док му се, када је ушао унутра, глас није сломио и претворио у крик.

— Боби! — заурлао је.

Нико му није одговорио.

укрштене речи

ОДБРАНЕ У ШАХУ

У шаху, најстаријој од свих савремених игара, напада се и брани, зависно од тога ко води беле а ко црне фигуре а превасходно да ли је шахиста тзв. офанзивац или дефанзивац. У нашој укрштеници под бројевима 1, 2, 3 и 4 треба уписати неке од полуотворених игара у шаху — одбрана и решење не-

АУТОР	1	ЗНАК ШПАНИЈЕ	2	ЈЕДАН РОДИТЕЛ (ОД МАМА)	НЕ БИТИ ТЕШКО ПЛОДОВИ ВОКАКА	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ЈАПАН. РЕЖИСЕРА	ЗНАК ЗА ЛАНТАН	РЕКА У АУСТРИЈИ ПРИТОКА ДУНАВА
ЈАНЕ СВЕЧАНА ПРИРЕДБЕ								
РАДИЈС		3						
ОРУЖЕ ЗА РАД					БИТИКО ИВО		4	НАЦИЈЕ
СЛУЧАЈАН					ТЕШКИ ЦЕКИ, МАЛ			
CODEX (СКР)				ЛИТАР НАЧИН ЛЕЧЕЊА		НАША СЛИКАРКА ИВАЊИЦИ		
ДНЕВНИ ЛИСТ, ОРГАН КИТАЈСКО						ЛОВАЧКИ ПАС		
ВРСТА ЛИСНЕ ПЕСМЕ						ОРГАН СЛУХА ПИВАЊИЦА БУРЈА		
ОШТЕЊЕ					ИВИЦА, РУБ			
АМПЕР		ВАЉЕВО ФИЗИКИ КОМПОЗИТОР МЕЛАРТИН			НАВЛЕК-ТРИСАНА ЧЕСТИЦЕ			
РУСКИ ПИСАЦ МАКСИМ	МАЛИ ЕКСПРЕСНИ РЕСТОРАН	ГОЉА						НЕМАЧКИ ФИЛОЗОФ ГЕОРГ
					ТУЖБА, ЖАЉБА, ДАВИЈА (СТУЧ.)			
ВЕШТАЧКА КОЖА					ЗОБ			
АНДРИК ИВО			ВРСТА СЛАТКИША, ХАЉБА				ТОНА	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Н, ц, краставац, лептирићи, аларм, лит, ДИСК, реми, И, тапетар, ВК, узица, поорати, т, П. ловити, аљкавост, реума, е, к, Е, готичар, Нил, икада, аван, скај.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез. Цена једног примерка 8 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ ООУР „Продаја“ претплата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник“

ОЛОВКУ

добили су чланови ПЕЗ
клуба чије чланске нар-
те носе бројеве:

РЕЗ® ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10121 10138 10177 10220 10274 10293 10344
10396 10409 10427 10463 10503 10505 10513
10621 10734 10778 10891 10901 10977 10984
11015 11046 11068 11083 11159 11331 11417
11484 11503 11511 11515 11557 11661 11662
11704 11803 11918 12021 12027 12155 12196
12295 12305 12332 12506 12521 12688 12693
12747 12749 12911 13085 13088 13102 13143
13155 13211 13238 13303 13329 13370 13378
13396 13494 13582 13588 13730 13932 14015
14091 14104 14177 14256 14309 14316 14332
14362 14425 14430 14447 14453 14466 14525
14533 14662 14704 14773 14808 14880 14950
15005 15140 15144 15151 15202 15212 15233
15338 15271 15275 15300 15365 15427 15445
15497 15517 15545 15554 15511 15674 15739
15749 15809 15951 15999 16003 16038 16041
16143 16228 16246 16269 16436 16470 16507
16598 16619 16649 16775 16800 16810 16815
16911 17093 17146 17291 17322 17341 17422
17526 17539 17617 17656 17731 17750 17793
17843 17882 17902 17949 18656 18660 19057
19074 19158 19179 19209 19277 19391 19463
19481 19507 19593 19815 19843 19867 19887
19913 19947 19959

25170 25380 25484 25509 25526 25527 25617
25696 25705 25716 25720 25746 25770 25795
25816 25890 27017 27283 27383 27399 27445
27482 27526 27538 27574 27678 27679 27708
27716 27788 27788 27881 27901 27910 27916
27954 28088 28094 28125 28166 28218 28230
28294 28448 28517 28521 28565 28585 28765
28813 28897 28903 28954 29000 29028 29064
29104 29136 29183 29202 29208 29275 29278
29304 29329 29369 29404 29428 29546 29557
29583 29609 29694 29758 29824 29914

30006 30016 30037 30066 30082 30185 30195
30221 30278 30396 30445 30534 30550 30554

20001 20051 20062 20066 20215 20291 20389
20329 20545 20512 20640 20787 20775 20794
20985 20995 21026 21090 21164 21172 21395
21371 21406 21462 21517 21541 21619 21657
21794 21859 21890 21954 22012 22030 22131
22147 22278 22381 22390 22357 22359 22403
22412 22432 22451 22474 22476 22480 22593
22724 22781 22799 22828 22869 22889 22929
22950 22992 23003 23018 23039 23024 23060
23378 23434 23443 23464 23513 23527 23643
23780 23926 23934 24001 24071 24087 24102
24105 24159 24202 24209 24219 24242 24312
24413 24488 24573 24585 24595 24622 24696
24746 24800 24872 24874 24934 25002 25469
25473 25643 25685 25691 25908 25948 25937

30527 30838 30700 30769 30987 31008 31009
31027 31071 31088 31096 31243 31251 31378
31391 31405 31438 31448 31450 31486 31494
31498 31521 31659 31676 31683 31728 31747
31789 31866 31990 32038 32069 32141 32102
32183 32284 32298 32325 32371 32457 32532
32585 32734 32810 32869 32940 32988 33012
33014 33090 33095 33143 33176 33178 33194
33250 33265 33302 33333 33344 33363 33397
33552 33569 33620 33648 33680 33677 33790
33955 33926 33940 33958 33960 34052 34097
34106 34107 34142 34224 34231 34264 34267
34403 34464 34515 34517 34546 34670 34924
34953 34974 35021 35026 35076 35110 35119

35134 35213 35233 35340 35341 35362 35381
35467 35579 35585 35704 35836 35874 35927
35941 35953 36001 36008 36015 36079 36120
36125 36137 36226 36245 36265 36361 36386
36404 36421 36477 36591 36600 36624 36640
36742 36781 36803 36817 36835 36949 37097
37184 37209 37311 37387 37489 37556 37559
37578 37649 37656 37723 37726 37776 37806
37936 37952 37995 38009 38077 38080 38177
38189 38239 38281 38339 38400 38432 38494
38508 38523 38524 38591 38602 38651 38685
38708 38723 38724 38748 38789 38811 38894
38918 38933 38956 38979 39077 39087 39194
39256 39270 39276 39401 39535 39548 39567

42506 42550 42697 42797 42807 42884 42952
42956 42970 42972 43135 43170 43188 43315
43344 43389 43439 43536 43582 43595 43632
43658 43695 43707 43723 43783 43834 43895
44073 44089 44183 44204 44276 44322 44473
44692 44732 44782 44883 44940 44956 44958
44982 45001 45035 45120 45148 45244 45283
45339 45392 45618 45639 45657 45738 45800
45847 45887 45895 45935 45976 46175 46178
46195 46240 46286 46381 46440 46522 46560
46573 46618 46694 46724 46735 46764 46776
46800 46935 46936 46934 46980 46926 46933
47074 47339 47339 47337 47431 47488 47527
47537 47543 47546 47582 47623 47632 47688
47778 47802 47851 47826 48038 48046 48120
48143 48245 48247 48402 48593 48599 48622
48630 48656 48729 48740 48757 48771 48789
48831 48838 48944 48965 49078 49187 49242
49339 49384 49392 49397 49446 49471 49478
49576 49581 49604 49606 49653 49729 49759
49761 49789 49815 49885 49887 49892 49908

50013 50017 50076 50098 50129 50141 50162
50243 50278 50305 50317 50440 50534 50603
50637 50648 50651 50653 50677 50683 50704
50757 50757 50757 50757 50757 50757 50757
51194 51223 51227 51242 51277 51300 51349
51413 51516 51534 51654 51694 51746 51780
51795 51809 51877 51885 51980 52086 52123
52163 52229 52421 52431 52533 52535 52599
52601 52618 52720 52765 52840 52852 53041
53043 53084 53106 53156 53159 53170 53228
53235 53251 53276 53324 53368 53402 53432
53592 53605 53662 53739 53761 53782 53953
53985 54000 54041 54058 54095 54116 54153
54169 54183 54204 54242 54245 54303 54305
54378 54435 54452 54454 54530 54545 54571
54579 54619 54655 54681 54708 54744 54747
54778 54818 54863 54893 55032 55041 55066
55218 55224 55266 55328 55335 55378 55389
55393 55446 55451 55483 55522 55589 55635
55661 55700 55708 55730 55816 55878 55879
55907 55977 56022 56034 56048 56055 56072
56075 56107 56119 56151 56155 56173 56204
56203 56287 56311 56490 56495 56499 56535
56549 56683 56802 56842 56888 57019 57051
57140 57141 57322 57494 57499 57584 57588
57590 57671 57676 57682 57726 57748 57780
57924 57926 57980 58058 58076 58085 58128
58145 58229 58268 58281 58287 58332 58374
58378 58527 58544 58645 58683 58726 58757
58795 58797 58890 58994 58991 59046 59102
59130 59165 59166 59272 59325 59426 59438
59562 59578 59671 60098 60119 60161 60180
60244 60279 60281

ОЛОВКА ће бити испо-
ручена у тону октобра,
поштом.

Ког РЕЗ-а је увек нешто ново!

Ако радо узимаш РЕЗ бомбоне
и играш се РЕЗ фигурицама,
пошаљи нам 5 омотница
РЕЗ бомбона, а ми ћемо
ти послати лепу РЕЗ књижицу.
Као играшке, РЕЗ-а користићеш
све погодности које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Чињај свакој деци
на овом месцу о новостима
за играње РЕЗ-а

5.0000 РЕЗ ПЕЛЕРИНА
ЈЕ ВЕЋ ПРОДАТО!
ПРИПРЕМАМО НОВЕ ПОГОДНОСТИ
ЗА РЕЗ ПРИЈАТЕЉЕ.

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА

Омотнице шаљи на адресу:
„РЕЗ ПРИЈАТЕЉ“, 61111 — ЉУБЉАНА, п.п. 8, заједно
са твојим подацима. (Име и презиме, улица, кућни број,
место и поштански број)

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

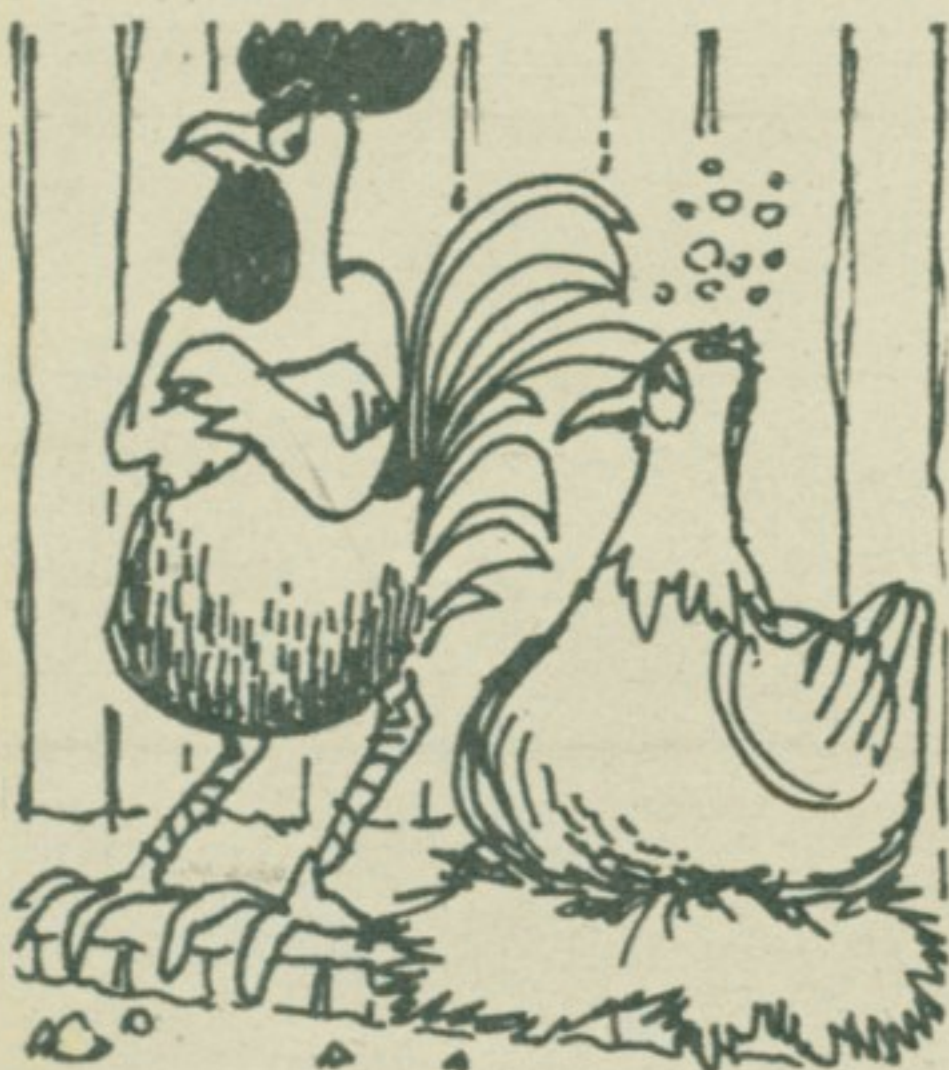
Граин Забавниче,

МАЈЧИНА ТОПЛОТА

До које температуре кокошка
загреје јаја док лежи на њима?

Зоран Вучковић,
4. улица број 5
Пожаревац

Наша домаћа кокошка потиче
из сунчане и лепе домовине — води
порекло од дивље кокоши из југо-
источне Азије. Дивља кокош снесе
15 — 20 јаја годишње, а домаћа —
и преко 300. Будућа мајка мора да
лежи на јајима и да им својим

телом обезбеди сталну температу-
ру од око 39°C да би после 19 до
21 дан угледала своју жуту и буч-
ну дечицу. Време потребно да се
из оплођеног јајета развије мла-
дунче зове се инкубација. Данас
инкубација може да буде и ве-
штачка. Топлоту дају специјални
грејачи у инкубатору.

ПОШТАНСКЕ МАРКЕ

Кад се појавила прва поштанска
марка?

Јасминка Ценековић,
Загреб

Шта значи реч филателија?

Весна Нешић,
село Врница
Вучитрн

Прва поштанска марка на свету
издата је 6. маја 1840. године у
Енглеској. А већ 16 година касни-
је у Америци је основано прво
друштво које се бавило сакупља-
њем марака: Омнибус клуб.

Сакупљање и проучавање по-
штанских марака и уопште вред-
носница које издају надлежне

власти или предузећа за то о-
влашћена — зове се филатели-
лија. Назив потиче од грчке речи
„filos“, пријатељ, љубитељ, и „ateli-
а“, ослобођеност од такса, дажби-
на.

РАТОБОРНИ НОМАДИ

Желео бих да ми кажеш нешто
о Печенезима.

Далибор Врцељ,
Цара Уроша 25/IV
Београд

Печенези су били номадски на-
род турско-татарског порекла који
је у Европу дошао из средње Ази-
је и током 9. и 10. века населио
степску област између ушћа Дуна-
ва и Дона. Са пространог подручја
уз Црно море, које су држали у
10. и 11. веку, кретали су у многе
освајачке походе. У њиховим ру-
кама били су трговачки путеви из
Русије према Криму и то је био
повод за сталне сукобе са Русима.
Кијевски кнез Јарослав Мудри
разбио их је 1036. године, а онда
се, под притиском Руса и Кумана,
Печенези повлаче према Влашкој.
У 11. и 12. веку ратовали су с
Византијом, која им је чак доде-

љивала земљу и титуле да би је
поштедели својих упада. Током 13.
века постепено се спајају с Кума-
нима и нестају као етничка група.

ПРОНАЂЕН ГОЛУБ

Прије мјесец и по дана моји
другови и ја ухватили смо голуба
са прстеном. Прстен се састоји из
два дијела — један је од плаве

гуме а други од метала. На гуме-
ном дијелу угравиран је број 402 а
на металном (77) 678 (hungs) 3270.
Голуб се налази код нас и молимо
власнике или заинтересовано
друштво да нам се јаве.

Ивица Троскот,
Иве Маринковића 1/VI
Задар

ПРЕВАРЕНИ КРАЉ

Већ сам ти једном писала и
нис хтио да ми одговориш. Ме-
ђутим ја сам упорна. Хтјела бих
да ми одговориш ко је био отац
цара Душана Силног.

Четрнаестогодишња
Мадлена,
Загреб.

Краљ Срба, доцније цар Срба и
Грка, Душан Силни био је син
Стефана Дечанског и његове прве
жене Теодоре. Занимљиво је, ме-
ђутим, да се као владалац увек
називао само Стефан (у народним
песмама „цар Стјепан“). Уосталом,
и његов чувени законик носи на-
слов „Законик благовјерног цара
Стефана“. Име Душан јавља се
само у појединим натписима.

Његов отац Стефан Урош III
Дечански, српски краљ од 1321. до
1331. водио је жестоку борбу око
престола, не само са оцем Милу-
тином већ и са браћом Драгутином
и Константином. Трагична судбина
започета је побуном против оца
који га на превару заробљава и
ослепљеног шаље у заточеништво.
Ипак, вид му није потпуно уни-
штен и после смрти Милутина сва
гри брата узимају краљевске ти-
гуле. Већина српске властеле из-
јаснила се за Стефана и он се у
Жичи крунише за краља а његов
син Душан за „младог краља“. Србија
јача али после победе над
Бугарима на Велбужду, у којој се
нарочито истакао „млади краљ“,
Стефан поново није сигуран у
своју круну. Сада је против њега
његов син. И он се служи прева-
ром — заробљава старог краља,
сада потпуно слепог, затвара у
прад Звечан и убија. Ипак, за њим
су остали Дечани, чије је зидање
започео 1328, један од најлепших
и најочуванијих манастира сред-
њовековне Србије.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Ко ми пошаље металну знач-
ку добиће три маркице. Са-
шо Тодоровски, 97000 Битољ,
Север-Југ 11/1

За постер групе „Блонди“ ша-
љем филмски плакат, у об-
зир долази и размјена посте-
ра. Катарина Сичаница, 72000
Зеница, Ивана Цанкара 4

За 5 металних значака пок-
лањам 40 неопштећених мар-
кица. Арсен Антић, 59215 За-
тон код Шибеника

Мењам значке, привеске и хе-
мијске оловке. Дејан Цветко-
вић, 11070 Нови Београд, Па-
риске комуне 63/82

За „Хајдуков“ постер или за-
ставицу дајем десет маркица
и три значке. Таљ Алнис,
58329 Игране

Сакупљам књиге о борилач-
ким вјештинама и читаоце
Забавника молим за помоћ.
Горан Перић, 11317 Лозовик,
Иванићградска

У нашој улици основали смо
Клуб читалаца Политикиног
забавника. Молимо читаоце
да нам помогну, у сакупљању
старијих бројева. Ахмед Ах-
мић, 75430 Сребреница, Ру-
дарска бб

За очуване бројеве „Алана
Форда“, испод броја 60, да-
јем марке, привјеске, посте-
ре, разгледнице или друго,
по договору. Роберт Чаквић,
58000 Сплит, Мирка Коваче-
вића 19

ОМАШКА И ИСПРАВКА

У стрипу „Случај несталог
археолога“, Забавник број
1446 од 14. септембра, омаш-
ком су помешане табле стри-
па из I и II дела. Зато смо
у наредном, 1447. броју поно-
во објавили и то комплетан
стрип на 48 страна. Уз изви-
њење читаоцима и обавеш-
тење да је то био први пут
да је у Забавнику објављен
стрип на 48 страна, јер, као
што знате, увек је на 24 таб-
ле.

